

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR
ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HETEROSEKSÜEL BİREYLERDE BAĞLANMA STİLLERİ
İLE CİNSEL İŞLEV DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE
CİNSELLİĞE KARŞI ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARININ
ARACI ROLÜ

ASLIHAN SARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. BELMA BEKÇİ

İSTANBUL-2022

TEZ ONAY SAYFASI

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda herhangi bir etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

01.03.2022

ASLIHAN SARI

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans sürecim dahil olmak üzere, tez çalışmamın ortaya çıkmasında tüm desteğini, anlayışını ve hoşgörüsünü değerli tecrübe ve bilgileriyle benden esirgemeyen tez danışmanım saygıdeğer Doç. Dr. Belma Bekçi'ye,

Tez savunma jürimde yer almayı kabul ederek, emekleri, önerileri ve tecrübeleriyle mevcut çalışmayı bir üst noktaya taşımama değerli katkılar sağlayan saygıdeğer Doç. Dr. Olga Selin Hünler'e ve saygıdeğer Dr. Öğr. Üyesi Zehra Çakır'a,

Tez yazma sürecimde bitmek bilmeyen sorularıma içtenlikle cevaplar sunan, bilgisini ve arkadaşlığını benden esirgemeyen Psikolog Özüm Karya Sakman'a, her şikayetimi, mutsuzluğumu anlayışla ve şefkatle karşılayan manevi desteklerini asla unutmayacağım Mimar Berk Göksenin Tan'a ve yanımda olduğunu her zaman bildiğim Doktor Berk Çakmak'a,

Bugünlere gelmemi sağlayan, kendinden önce beni düşünen, hiçbir ihtiyacımı eksik etmeden beni büyüten sevgili babam Veli Sarı'ya ve hep arkamda olduğunu bildiğim, sonsuz sevgisi ile beni sarıp sarmalayan, bana gücümü ve kendime güvenimi veren sevgili annem Derya Sarı'ya sonsuz teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ	xiv
ÖZET.....	1
ABSTRACT	2
BÖLÜM 1.....	3
GİRİŞ	3
1.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı	3
1.2. Araştırma Soruları.....	4
BÖLÜM 2.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Bağlanma Kuramı	7
2.1.1. Çocukluk dönemi bağlanma stilleri.....	11
2.1.2. Yetişkinlik dönemi bağlanma stilleri.....	12
2.2. Cinsellik Kavramı	18
2.2.1. Cinsel işlevsellik.....	20
2.2.2. Cinsel yanıt döngüleri.....	24

2.2.3. Cinsel işlev bozuklukları	26
2.3. Ailelerin Cinselliğe Karşı Tutumu	28
2.4. Bağlanma Stilleri, Cinsel İşlevsellik ve Ailelerin Cinselliğe Karşı Tutumları ile İlgili Araştırmalar	31
BÖLÜM 3.....	36
YÖNTEM.....	36
3.1. Örneklem	36
3.2. Veri Toplama Araçları.....	38
3.2.1. Onam formu.....	38
3.2.2. Demografik bilgi formu.....	38
3.2.3. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ).....	39
3.2.4. Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (CIAETÖ).....	40
3.2.5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II).....	42
3.3. İşlem Yolu	43
3.4. İstatistiksel Analiz	43
BÖLÜM 4.....	44
BULGULAR	44
4.1. Verilerin Temizlenmesi.....	44
4.2. Katılımcıların Ölçekverilerin Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri.....	45

4.3. Değişkenler Arasındaki İlişkililik Analiz Sonuçları	47
4.3.1. Korelasyon Analizleri.....	47
4.4. Cinsel Doyum, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Bağlanma Boyutları ile Demografik Değişkenlere ve Cinsel Hayat Algısına İlişkin Analizler	53
4.4.1. Cinsiyet.....	54
4.4.2. Yaş.....	55
4.4.3. Medeni durum.	55
4.4.4. İlk cinsel deneyim yaşı.	59
4.4.5. Eğitim Seviyesi.....	60
4.4.6. Annenin eğitim seviyesi.	63
4.4.7. Babanın eğitim seviyesi.....	67
4.4.8. Cinsel hayat memnuniyeti.	71
4.4.9. Cinsel bilgi yeterliliği.	75
4.5. Aracılık Modeli ve Analizleri	78
4.5.1. Tüm katılımcılarda kaygılı bağlanma boyutu ve cinsel doyum arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolü.	81
4.5.2. Tüm Katılımcılarda kaçınmacı bağlanma boyutu ve cinsel doyum arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolü.....	86
BÖLÜM 5.....	93

TARTIŞMA	93
5.1. Korelasyon Analizlerinin Tartışılması	93
5.1.1. Cinsel doyum ve cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkilerin tartışılması.....	93
5.1.2. Cinsel doyum ve bağlanma boyutları arasındaki ilişkilerin tartışılması.	96
5.1.3. Cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları ile bağlanma boyutları arasındaki ilişkilerin tartışılması.	98
5.2. Betimsel Bulguların ve Cinsel Hayata Dair Algıların Tartışılması.....	100
5.2.1. Cinsiyet.....	100
5.2.2. Yaş.....	100
5.2.3. Medeni durum.	103
5.2.4. İlk cinsel deneyim yaşı.	104
5.2.5. Eğitim seviyesi.	105
5.2.6. Anne ve baba eğitim durumu.	107
5.2.7. Cinsel hayat memnuniyeti.	108
5.2.8. Cinsel bilgi yeterliliği	110
5.3. Bağlanma Boyutları ve Cinsel İşlevselliğin Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün Tartışılması	111
BÖLÜM 6.....	116
SONUÇ.....	116

6.1. Sınırlılıklar ve İleriki Çalışmalar için Öneriler	117
KAYNAKÇA	121
EKLER.....	145

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Sıklık ve Yüzde Değerleri	37
Tablo 2. Katılımcıların Cinsel Hayatlarına Dair Algısına İlişkin Sıklık ve Yüzde Değerleri.....	38
Tablo 3. Kadın ve Erkek Katılımcıların GRCDÖ Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri.....	46
Tablo 4. Katılımcıların CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri	46
Tablo 5. Kadınlarda GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları.....	48
Tablo 6. Erkeklerde GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları.....	49
Tablo 7. Tüm Katılımcılarda GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	50
Tablo 8. Katılımcıların CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları	54
Tablo 9. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	56
Tablo 10. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	58

Tablo 11. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları.....	61
Tablo 12. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları.....	62
Tablo 13. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Anne Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	64
Tablo 14. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Anne Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	66
Tablo 15. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Baba Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	68
Tablo 16. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Baba Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	70
Tablo 17. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Cinsel Hayat Memnuniyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları	72
Tablo 18. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Cinsel Hayat Memnuniyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları	74
Tablo 19. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Puanlarının Cinsel Bilgi Yeterliliğine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları.....	76
Tablo 20. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Puanlarının Cinsel Bilgi Yeterliliğine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları.....	77

Tablo 21. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları 81

Tablo 22. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları..... 84

Tablo 23. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları..... 87

Tablo 24. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları 90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kaygılı Bağlanma Boyutu ile Cinsel İşlevsellik Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumunun Aracılık Rolüne İlişkin Model Görseli	6
Şekil 2. Kaygılı Bağlanma Boyutu ile Cinsel İşlevsellik Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumunun Aracılık Rolüne İlişkin Model Görseli	6
Şekil 3. Bartholomew ve Horowitz’ın Dörtlü Bağlanma Modeli.....	15
Şekil 4. Brennan, Clark ve Shaver’in Temel Bağlanma Boyutları.....	17
Şekil 5. Erkeklerde cinsel yanıt döngüsü	42
Şekil 6. Kadınlarda cinsel yanıt döngüsü.....	42
Şekil 7. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ’nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli	83
Şekil 8. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ’nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli	86
Şekil 9. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ’nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli	89
Şekil 10. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ’nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli	92

EKLER LİSTESİ

EK A: Aydınlatılmış Onam Formu.....	145
EK B: Demografik Bilgi Formu.....	147
EK C: Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği.....	149
EK D: Cinsellik ile İlgili Algılanan Tutumlar Ölçeği.....	157
EK E: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri - II.....	159
EK F: Etik Kurul Onayı.....	163

KISALTMALAR LİSTESİ

CİB: Cinsel İşlev Bozuklukları

CETAD: Cinsel Eğitim, Tedavi ve Araştırma Derneği

DSM-V: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-V

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

GRCDÖ: Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği

CİAETÖ: Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği

YİYE-II: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II

ÖZET

Bu araştırmanın amacı heteroseksüel yetişkinlerin bağlanma stilleri ile cinsel işlev düzeyleri arasındaki ilişkide cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının rolünü incelemektedir. Araştırma, İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde ikamet eden, 18-65 yaş arasında gönüllü olarak katılan 365 (199 kadın, 166 erkek) kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği, Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ve Demografik Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde demografik değişkenler için Bağımsız Gruplar t-testi ve tek yönlü varyans (ANOVA) analizleri, ilişkililik analizleri için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ve Hayes-Process aracılılık yönteminin dört numaralı modeli kullanılmıştır. Kaçınmacı bağlanma boyutu ile cinsellikten kaçınma arasındaki ilişkide yalnızca annenin cinselliğe karşı tutumunun kısmi aracı role sahip olduğu ve benzer şekilde, annenin cinselliğe karşı tutumunun, kaygılı bağlanma boyutu ile cinsellikten kaçınma ve cinsellikte iletişim arasındaki ilişkilerde kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur. Öte yandan, kaçınmacı bağlanma ile cinsellikte iletişim arasındaki ilişkide cinselliğe karşı hem anne hem baba tutumunun tam aracı role sahip olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar ilgili literatürdeki bilgiler ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma stilleri, Cinsel işlevsellik, Ailelerin cinselliğe karşı tutumu

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the role of perceived parental attitudes towards sexuality in the relationship between attachment styles and sexual functioning levels in heterosexual adults. The research included 365 (199 female, 166 male) voluntary participants between the ages of 18-65, residing in the provinces of İstanbul, İzmir and Antalya. Data was obtained by using Golombok-Rust Sexual Satisfaction Scale, Parental Attitudes About Sexuality Scale, Experiences in Close Relationships Inventory-II and Demographic Information Form. Independent Groups t-test and One-way Analysis of Variance (ANOVA) analysis were used for demographic variables, Moreover, Pearson's correlation coefficient and fourth model of Hayes-Process mediation were used for further analysis. Our results indicated that, only the maternal attitude towards sexuality partially mediated the relationship between avoidant attachment style and sexual avoidance. Moreover, both paternal and maternal attitudes towards sexuality was a complete mediator between the relationship of anxious attachment style and non-communication, and, sexual avoidance. The results were discussed in the light of the relevant literature.

Key Words: Attachment styles, Sexual functioning, Parental attitudes towards sexuality

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın önemi, araştırmanın amacı ve araştırma soruları yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

İnsan cinselliğinin insan psikolojisi ile etkileşimi pek çok kez sorgulanmış ve araştırılmıştır. İnsanın yaşam motivasyonlarından ve iç güdülerinden biri olan cinsellik aynı zamanda tıpkı beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlardan biridir. Temel bir ihtiyaç olmasına rağmen cinsellik diğer temel ihtiyaçlara göre toplumsal dinamiklerden de en çok etkilenenlerdendir. Cinselliğin çok yönlü ve toplumsal kural ve normlara oldukça bağlı bu yapısı karşılaşılan sıkıntı ve güçlüklerin de aynı karmaşıklıkta ele alınmasını gerektirmektedir. Cinsellik; kişiler arası beceri, öz güven, öz yeterlilik gibi psikolojik faktörler ile biyolojik faktörlere tabii oluşu kadar cinsel eğitim, içinde yetişilen toplum, kültürel normlar, aile yapısı ve ailelerin cinselliğe karşı tutumlarından da etkilenir.

Bu çalışmanın amacı, heteroseksüel yetişkin bireylerin bağlanma boyutları (kaygılı ve kaçınmacı) ile cinsel işlevsellikleri arasındaki ilişkide ailelerin cinselliğe karşı tutumlarının aracı rolünü araştırmaktır. Araştırmanın bağımsız değişkeni olarak bağlanma boyutları, aracı değişken olarak ailelerin cinselliğe karşı tutumları, bağımlı değişken olarak ise cinsel işlevsellik ele alınmıştır.

Alanyazın incelendiğinde, bağlanma stilleri ve cinsel işlevselliğin (Ciocca ve ark., 2015; Salari, 2011; Uluyol, 2019) ve ailelerin cinselliğe karşı tutumları ve cinsel işlevselliğin (Mert ve Özen, 2011; Mooere ve Davidson, 1999; Topyaka, 2012)

araştırıldığı çalışmalar mevcuttur. Bu araştırma ulaşılabildiği kadarıyla; bağlanma boyutları, cinsel işlevsellik ve ailelerin cinselliğe karşı tutumunun ilişkisine bir arada bakıldığı ilk çalışmadır. Diğer bir yandan literatürde pek çok kaynak cinsel işlevsellik ile ailelerin cinselliğe karşı tutumu ve bağlanma boyutları ilişkisinde, bu değişkenlerin her birini ayrı olarak ele almaktadır.

İnsanın doğumundan başlayarak ömür boyu süren cinsellik kavramı ele alındığında, bu süreç içerisinde bireyin ailesi ile kurduğu ilk ilişkiyi tanımlayan bağlanma kavramı ve birey büyüdükçe cinselliğe karşı edindiği ilk tutum ve yargılar yine ailesinden gelmektedir. Bu noktada, yetişkinlik hayatında son derece öneme sahip olan cinsel işlevselliğin kişinin bağlanma stillerinden etkilendiği görülmektedir (Brassard, Dupuy, Bergeron ve Shaver, 2015). Bağlanma kavramının temelleri atıldıktan sonra ailelerin cinselliğe karşı tutum ve tavırlarının bu ilişkide nasıl bir noktada konumlandığı da merak konusudur ve çalışmanın araştırdığı amaçlardan biridir. Çalışmanın yan amaçlarından biri de demografik özellikleri (yaş, eğitim seviyesi, anne ve baba eğitim seviyesi, medeni durum vb.) ve cinsel hayatlarına dair algılarının (cinsel hayat memnuniyeti ve cinsel bilgilerini yeterli bulma düzeyi) kişilerin bağlanma boyutları, ailelerinin cinselliğe karşı tutumları ve cinsel işlevsellikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

1.2. Araştırma Soruları

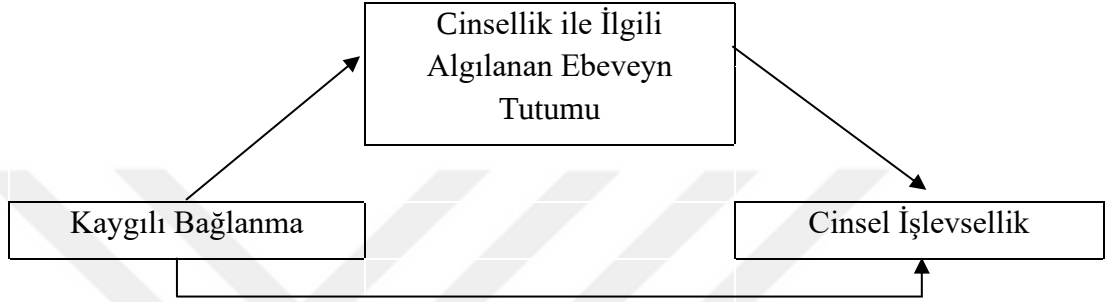
Yukarıda açıklanan bilgiler doğrultusunda mevcut çalışmanın soru ve hipotezleri aşağıdaki gibidir;

1. Bağlanma boyutları, cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları ve cinsel işlevsellik arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

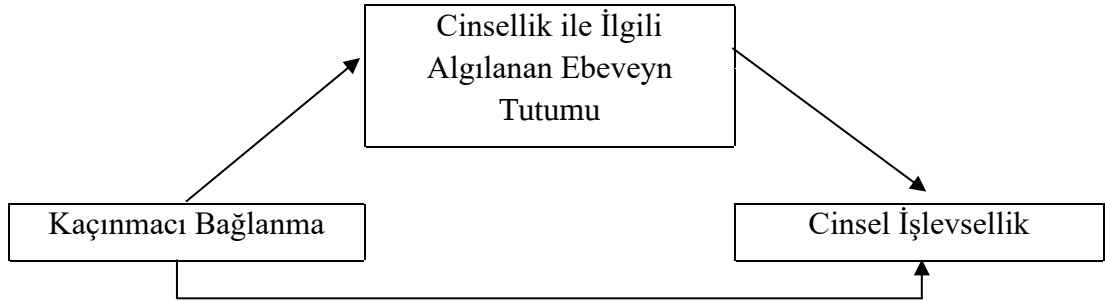
- 1.1. Kaygılı bağlanma boyutu puanları ile cinsel işlevsellik arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunması beklenmektedir.
- 1.2. Kaçınan bağlanma boyutu puanları ile cinsel işlevsellik arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunması beklenmektedir.
- 1.3. Kaygılı bağlanma boyutu ile cinselliğe karşı algılanan olumlu ebeveyn tutumları arasında negatif yönde ilişki bulunması beklenmektedir.
- 1.4. Kaçınmacı bağlanma boyutu ile cinselliğe karşı algılanan olumlu ebeveyn tutumları arasında negatif yönde ilişki bulunması beklenmektedir.
- 1.5. Cinselliğe karşı algılanan olumlu ebeveyn tutumları ve cinsel işlevsellik arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunması beklenmektedir.
2. Kişilerin demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyeleri ve ebeveynlerinin eğitim seviyeleri) ve cinsel hayatlarına dair algıları (cinsel hayat memnuniyeti ve cinsel bilgilerini yeterli bulma düzeyi) ile kişilerin bağlanma boyutları, cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları ve cinsel işlevsellikleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
 - 2.1. Kişilerin demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyeleri ve ailelerinin eğitim seviyeleri) ve cinsel hayatlarına dair algıları (cinsel hayat memnuniyeti ve cinsel bilgilerini yeterli bulma düzeyi) ile bağlanma boyutları, cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları ve cinsel işlevsellikleri arasında anlamlı ilişkiler beklenmektedir.
3. Heteroseksüel bireylerde cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının, bağlanma boyutu ve cinsel işlevsellik arasındaki ilişkide aracı (mediatör) rolü var mıdır?

3.1. Kaygılı bağlanma boyutu puanları ile cinsel işlevsellik ilişkisinde ailelerin cinselliğe karşı tutumunun aracı rolü vardır (Bkz. Şekil 1.).

3.2. Kaçınan bağlanma boyutu puanları ile cinsel işlevsellik ilişkisinde ailelerin cinselliğe karşı tutumunun aracı vardır (Bkz. Şekil 2.).

Şekil 1. Kaygılı Bağlanma Boyutu ile Cinsel İşlevsellik Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumunun Aracılık Rolüne İlişkin Model Görseli

Şekil 2. Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ile Cinsel İşlevsellik Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumunun Aracılık Rolüne İlişkin Model Görseli

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ilk olarak bağlanma kuramı ele alınmış ve araştırmacılar tarafından oluşturulan farklı yetişkin bağlanma modelleri açıklanmıştır. Ardından cinsellik, cinsel yanıt döngüleri, cinsel işlevsellik ve cinsel işlev bozuklukları ele alınmıştır. Bir sonraki kısımda cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumunu incelemek amacıyla ailelerin cinselliğe karşı tutumları incelenmiştir. Son olarak da literatürde bağlanma, cinsel işlevsellik ve ailelerin cinselliğe karşı tutumlarının ilişkilerinin incelendiği ilgili araştırmalar sunulmuştur.

2.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra psikoloji dünyasında büyük ses getirmiştir. Anne-çocuk ilişkisinin, çocuk gelişiminin, kişiliğin oluşum aşamalarının ve yetişkin romantik ilişkisinin açıklanmasında değerli aydınlanmalar sağlamıştır. Araştırmacılar tarafından son 50 yılda bağlanma kuramını geliştirmek adına çok sayıda ve farklı alanlarda pek çok çalışma literatüre kazandırılmıştır.

İlk olarak 1200’li yıllara dayanan bağlanma kelimesi etimolojik açıdan “bir göreve bağlılık ya da bir görevi yerine getirme” anlamlarını karşılamaktadır. Daha sonra 18. yüzyılda düşünür Rousseau annenin çocuğuna karşı duyduğu sevgiye odaklanmış ve anne çocuk ilişkisinde bağlanma kavramından ilk bahsedenlerden olmuştur (Bell, St-Cyr Tribbille, Paul ve Lang, 1998).

John Bowlby tarafından temelleri atılan ve Mary Ainsworth tarafından şekillendirilen teori, çocuk ve anne ya da bakım veren arasındaki ilişkinin yetişkinlik döneminde kurulan ilişkileri şekillendirdiğini savunmaktadır. İngiliz psikiyatrist John

Bowlby, Bağlanma ve Kayıp üzerine üçlemesinde (1969, 1973, 1980) kişiliğin gelişiminde duygu düzenlemenin rolüne vurgu yaparak bağlanma teorisini oluşturmuştur (Johnson, 2019).

Bowlby 1930'lu yıllarda Londra'da bir çocuk rehberlik kliniğinde çalışmıştır. Burada yetişen çocuklardaki duygusal yetersizlikleri gözlemlemek, anne ve çocuk arasındaki ilişkinin çocuğun duygusal, bilişsel ve psikolojik yönden gelişimine etkilerini düşünmeye itmiştir. Bu düşünme süreci bağlanma teorisinin çıkış noktası olmuştur. Bowlby 1958'de Bağlanma Kuramı'nı ilk olarak ortaya attığında temelde çıkış noktası; aile içerisinde büyümeyip bakımevlerinde büyüyen çocukların diğer çocuklara kıyasla duygusal, bilişsel ve psikolojik yönden gelişimlerinin negatif etkilerinin fark edilir düzeylerde olduğunu gözlemlemesidir.

Bağlanma kuramı, psikoanalitik teorinin nesne ilişkilerine alternatif olarak ortaya çıkmış bir kuramdır. Bağlanma kuramı, nesne ilişkilerinde yer alan temel konulardan ayrılık anksiyetesini, çocuk ve yetişkinlik yası arasındaki benzerlikleri ve savunma süreçlerini açıklamaktadır (Bretherton, 1985).

Bağlanma; Bowlby'nin (1969) tanımında, bebeklerin kendi bakımlarını ve korumalarını gerçekleştiremedikleri zamanlarda kendilerine bakım veren kişinin koruması ve ilgisine ihtiyaç duydukları ve bu koruma ve ilgi eşliğinde çevreyi öğrendikleri süreçte bu kişiyle kurdukları yakınlık mekanizmasıdır. Evrimsel perspektiften de oldukça işlevsel olan bu mekanizma, yavrunun ona bakım verenin hep yakınında yer alarak vahşi doğada hayatta kalma şansını artıran bir faktör olmaktadır. Bebeğin bakım verenle kurduğu bu ilişki ile güvenli bir alan oluşturularak, yavrunun fiziksel gelişimine katkı sağladığı kadar duygusal gelişimine de katkı sağlanır. Bu sayede dış dünyayı güvenli bir şekilde keşfederek öğrenebilir (Belsky, 1999).

İnsan yavrusu beyin gelişimini tamamlamadan doğmak zorunda olduğu için, diğer canlılara kıyasla uzun süreli ve yoğun bir bakıma ihtiyaç duymaktadır. Bu süre içerisinde dış dünyaya karşı oldukça savunmasızdır. Bu yüzden annenin ya da ona bakım veren kişinin bakımına muhtaçtır. Bebek doğduğu andan itibaren ona bakılmasına dair yoğun beklentiler içindedir. Bu beklentilerin karşılanıp karşılanmaması ve karşılanma biçimi bebeğin kişiliğini ve bilişsel süreçlerini etkilemektedir. Bebek bu dönemde ben ve diğerleri ayrımını kavramaya başladığı sürecin de içindedir (Troisi, Massaroni ve Cuzzolaro, 2005). Bu açıdan bakıldığında bu süreçte bağlanma olgusu ile bakım alma kavramları iç içe kavramlardır. Bu süreç “temel güven” duygusunun da kazanıldığı dönemdir.

Bakım veren içirse bebek ile bağlanma, bebeğin ihtiyaçlarına duyarlı olmayı ve gerekli şekilde karşılayabilmeyi içermektedir. Bu davranışlar kültürel olarak çeşitlense de genel bir çerçeveden bakılacak olursa evrensel olarak kabul edilir. Bağlanma kuramı, bakım verenle bebek arasında bu ilişkinin nasıl oluştuğunu ve bebeğin gelişimindeki etkilerini açıklamaktadır (Bowlby, 1969).

Birincil bakım veren ile bebek arasındaki ilişkinin yoğunluğu, sürekliliği ve şekli bağlanma stillerini ortaya çıkarmaktadır. Bağlanmada temel amaç bebeğe güvende olduğu duygusunu vermektir. Bağlanma stillerinde farklılıklar, temelde bakım veren kişi ile bebek arasındaki bu ilişkinin yoğunluğu, sürekliliği ve şeklinden kaynaklanır. Bowlby’e göre, bebeklik döneminde bakım verenle kurulan bu ilişkinin yansımaları, kişinin yetişkinlik hayatında kişiler arası ilişkilerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Bowlby, 1969). Bakım veren ile kurulan bu ilişki bebeğin sevinebilir olduğunu öğrenmesini sağlayan başlangıç noktasıdır (Çalışır, 2009).

Bağlanma, doğumla birlikte bebeklik döneminde başlayıp bebeğin bakım verenle kurduğu ilişkinin özelliklerinden etkilenen ve bireyin yetişkinlik hayatında özsaygı ve psikopatolojik süreçleriyle ilişkili bir olgudur (Şahin ve Yaka, 2010). İhtiyaçlar ve beklentiler karşılanmadığı takdirde, bebek sevinebilir olduğunu öğrenemez, kendini değerli hissetme duygusundan yoksun kalır. Beklentiler karşılandığında ya da karşılanmadığında benlik algısının oluşumu, içsel çalışan model (internal working models) olarak adlandırılmaktadır. Bağlanma kuramı, içsel çalışan modelinin sosyo-duygusal yeterlilik ve uyum üzerine büyük etkilere sahip olduğunu açıklamaktadır (Verschueren, Marcoen, ve Schoefs, 1996).

Kişinin kendisine ve diğerlerine ait düşünce ve hisleri içsel çalışan modeli aracılığı ile şekillenmektedir. Örneğin; bakım veren ile güvenli bağlanma geliştiren bir bebeğin kendine ait düşüncesi ona bakıldığı, ihtiyaçları giderildiği için “sevilmeye değerim, değerli biriyim” iken bakım vereni ile güvensiz bağlanan bebek için bu durum tam tersi olacaktır. Yetişkinlik döneminde ise kişinin benlik saygısı, romantik ilişki içinde olduğu kişiye olan güveni ve uyumu bebeklikteki bağlanma figürünün özelliklerinden etkilenecektir (Levy, 2000). Bu süreç bebeklikten başlamakta ve ergenliğin sonuna kadar sürmektedir.

Yetişkinlik döneminde içsel çalışan modelinin değişmesinin daha zor olacağı düşünülmektedir (Zimmermann ve Becker-Stoll, 2002). Bireyde özellikle olumsuz içsel çalışan modeller geliştiğinde değişime daha fazla dirençli olacakları düşünülmektedir. Bu içsel çalışan modelleri kişinin yetişkinlik döneminde yakın ilişkide bulunduğu kişilerle duygusal yönden ilişkisi üzerinde açıklayıcı bir işleve sahiptirler (Bretherton, 1992). İçsel çalışan modellerin kişinin yetişkinlikteki yakın

ilişkiler kurduğu kişilere yansıma şekillerine ise “bağlanma stili” denilmektedir (Ainsworth, 1989).

2.1.1. Çocukluk dönemi bağlanma stilleri.

Bowlby ebeveyn ve çocuk arasındaki bağı kuramsal çerçevede oluştururken, Mary Ainsworth ise Bowlby’nin kuramını deneysel olarak çalışarak kuramın gelişmesine katkı sağlamıştır. Ainsworth’ün çalışması, annenin bebeğini kısa süreliğine bebeğin daha önce görmediği bir yabancıyla yalnız bıraktığı ve anne ile bebeğin yeniden bir araya gelmesi üzerine bebeklerin bu duruma karşı tepkilerinin incelendiği “Yabancı Ortam” (Strange Situation) araştırma paradigmasına dayanmaktadır. Bu araştırma paradigmasında; 12-18 aylık bebeklerin, daha önce görmedikleri bir ortamda önce anneleriyle birlikte daha sonra anneleri olmadan ve son olarak da anneleri yokken tanımadıkları yabancı biriyle bulunduklarındaki davranışları gözlemlenmiştir. Bu deneyle birlikte bağlanmanın normatif ve bireysel farklılık ilkelerinin temel hatlarının çizilmesine olanak tanınmıştır (Johnson, 2019).

Yabancı Ortam prosedüründe Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978), bebekleri anneleri ortamdan ayrıldığında ve ortama geri döndüğünde sergiledikleri duygusal süreçler ve davranışları temel alarak üç tip bağlanma örüntüsüyle kategorize etmişlerdir. Bu bağlanma örüntüleri; güvenli, kaygılı/kararsız ve kaçınmacı bağlanma olarak sıralanmaktadır.

Güvenli bağlanma örüntüsüne sahip çocuklar, stresli bir ortamda da güvenlik algılarını devam ettirebilirler ve gelişim gösterebilirler. Güvenli bağlanan bebek, anneyi onu koruyan ve koruyacak olan bir üst olarak görür. Bu tür bir bağlanma için bakım verenin sürekli, tutarlı ve kesintisiz bir ilgi, sevgi ve bakımı çocuğa vermesi şartı mevcuttur (Ainsworth ve ark., 1978).

Bakım veren tutarlı, sürekli ve kesintisiz ilgi, sevgi ve bakım verme şartlarını karşılamadığında; tutarsız, müdahaleci, tahmin edilemeyen davranışlar sergilediğinde çocuğun bağlanması kaygılı/kararsız tarzda gelişir. Kaygılı/kararsız bağlanan bebek, Yabancı Ortam prosedüründe anne yanındayken etrafı keşfedip oynamak yerine ilgisini anneye yoğunlaştırmaktadır. Anneye yakın olup bağ kurmaya çalışmakla, anneye kızıp onu reddetmek arasında kararsızlıklar sergilemektedir (Ainsworth ve ark., 1978).

Bakım verenin ihmalkâr veya reddedici tutumu halinde ise çocuk kaçınmacı bir bağlanma örüntüsü sergiler. Kaçınmacı bağlanan bebek, anne odadayken de sanki yokmuşçasına davranır, anne odayı terk edip geri geldiğinde ise anneye karşı diğer bağlanma stillerine kıyasla daha kayıtsız bir tavır sergilemektedir. Bu durum oluştuğunda çocuk vaktinden önce bağlanma figüründen kopmaya dair davranışlarda bulunur ve yine zamanından önce bağımsız olmaya eğilim gösterir (Ainsworth ve ark., 1978; Kavlak ve Şirin, 2009).

2.1.2. Yetişkinlik dönemi bağlanma stilleri.

Kişinin yakın çevresi tarafından gelen tutum ve davranışları ne kadar tutarlı ve güvenli algıladığı, kendisini ne kadar sevmeye değer bulduğu zihinsel modellerinin ne derece olumlu ya da olumsuz olduğunun yansıması olarak oluşmaktadır. Bowlby, bağlanmayı ömür boyu sürecek olan bir süreç olarak açıklamış ve çocuklukta kurulan bağlanma biçiminin yetişkinlikte değişime dirençli olduğunu ileri sürmüştür (Sümer ve Güngör, 1999). Bowlby'nin Bağlanma Kuramını temel alarak zaman içerisinde araştırmacılar kişinin yetişkinlik dönemi bağlanma stillerini açıklamayı hedeflemişlerdir.

2.1.2.1. Hazan ve Shaver'in yetişkin bağlanma modeli.

Hazan ve Shaver (1987), yetişkinlik dönemi bağlanma stillerini güvenli, kaygılı/kararsız ve kaçınmacı olarak gruplamışlardır. Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) çocukluk dönemi bağlanma stili olarak belirledikleri bu üç bağlanma stili için Hazan ve Shaver (1987), yetişkinlik bağlanma stillerinin tespiti adına üç farklı paragraftan oluşan bir ölçek oluşturmuşlardır. Bu ölçekle çocukluk dönemi bağlanma stillerinden farklı olarak kişinin romantik ilişkilerine odaklanmışlardır.

Ölçeğe göre güvenli bağlanmaya karşılık gelen paragrafı kendisine daha uygun bulan kişiler, sosyal çevrelerinde daha girişken, yakın ilişkiler kurmakta zorlanmayan kişiler olarak görülmektedir. Çocukluk döneminde ebeveynle, yetişkinlik döneminde de yakın ya da romantik ilişki içinde olduğu kişilerle ilişkisinde daha olumlu ve tutarlı bir bakış açısına sahip kişilerdir.

Kaygılı/kararsız bağlanma stiline karşılık gelen paragrafın kendisi için daha uygun olduğunu düşünen katılımcılar, yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerinde çok daha kıskanç, duygusal dalgalanmaları daha sert ve daha sık yaşayan, terk edilme gibi durumlarda kolaylıkla tetiklenebilen kişiler olarak tanımlanmaktadır.

Romantik ve sosyal ilişkilerinde daha mesafeli ve soğuk olarak tanımlanan kişiler ise Hazan ve Shaver'in bağlanma modelinde kaçınmacı grupta yer almaktadır. Bu kişiler güven ve bağ kurma noktalarında diğer gruplara kıyasla en çok zorlanan grup olarak tanımlanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987).

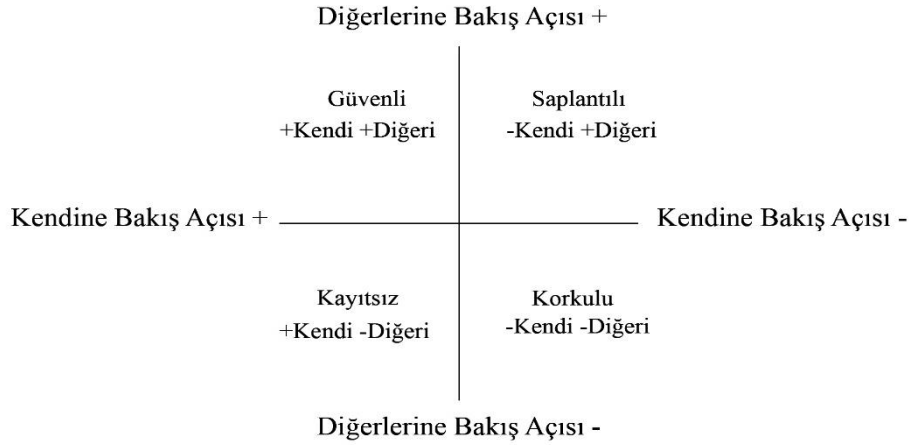
Hazan ve Shaver'in ortaya koyduğu model için araştırma sonuçları yaklaşık %55 güvenli, %20 kaygılı/kararsız ve %25 kaçınmacı bağlanan bireylerin dağılım oranlarıyla Ainsworth'ün çocukluk dönemi bağlanmayı incelerken aldığı sonuçlar paralellik göstermektedir (Sümer ve Güngör, 1999). Diğer bir yandan erken dönemde

bakım verenle bağlanma kavramından farklı olarak yetişkinlik döneminde yaşanan romantik bir ilişkide bağlanma kavramında cinsellik gibi farklı sistemlerin devreye girdiği de vurgulanmaktadır (Dunkley, Dang, Chang ve Gorzalka, 2016).

2.1.2.2. Bartholomew ve Horowitz'in dörtlü bağlanma modeli.

Hazan ve Shaver'in ortaya koyduğu üç sınıflandırmaya sahip modelden yola çıkarak, öz-bildirim ve görüşmeye dayalı bağlanma sınıflandırmasında kaçınan bağlanma stilinin kendi içinde iki farklı bağlanma örüntüsü barındırdığını düşünmektedirler. Bartholomew ve Horowitz (1991) yakın ilişkilerine değer vermeyen bireylerle yakın ilişki kurmakta kaygı ve rahatsızlık hisseden bireylerin bağlanma stilleri açısından farklılaşabileceğini öne sürmüşlerdir. Bowlby'nin kendilik ve başkasına ilişkin içsel çalışan modellerini temel alarak dörtlü bir sınıflandırma sistemine sahip yetişkin bağlanma modeli geliştirmişlerdir. Model; benlik ve başkaları algılarının olumlu ya da olumsuz olmasından yola çıkarak güvenli, korkulu, saplantılı ve kayıtsız olmak üzere dört bağlanma stilini açıklamaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bu dört bağlanma stili, kişilerin her bir çalışan model boyutu üzerinde bulundukları noktaya göre az ya da çok uydukları prototip olarak ele alınmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Benlik modeli olumlu olan kişi, öz şefkat, özgüven ve sevmeye değer olduğu gibi konularda başkalarının düşüncelerinden bağımsız olarak kendine karşı olumlu algıya sahip olacaktır. Başkaları modeli olumlu olan kişi ise diğer kişileri de güvenilir, yardımsever, anlayışlı olarak algılamaya eğilimli olacaktır (Sümer ve Güngör, 1999).

Şekil 3. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-241.

Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeline göre, benlik ve başkaları modelleri olumlu olan bireyler güvenli bağlanma stiline sahiptir. Bu kişiler diğerleri ile kolaylıkla yakın ilişki kurabilirken, bağımsız kalmayı da sürdürebilirler. Kendilerine güvenirlere ve kendilerine karşı olumlu ve şefkatli bir yaklaşımı vardır. Kendi kararları ve davranışları konusunda dışarıdan onay arayışına ihtiyaç duymazlar. Diğer yandan sosyal çevrelerindeki insanları da iyi niyetli, sıcak, ulaşılabilir ve yardımsever olarak algılamaya meyillidirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Hem kendilik hem de başkalarına karşı değerlendirmeleri olumsuz olan kişiler korkulu bağlanma stiline sahiptirler. Kendilerini sevebilir ve değerli görmedikleri gibi diğer insanları da dışlayan reddedici tutum içindedirler (Sümer ve Güngör, 1999).

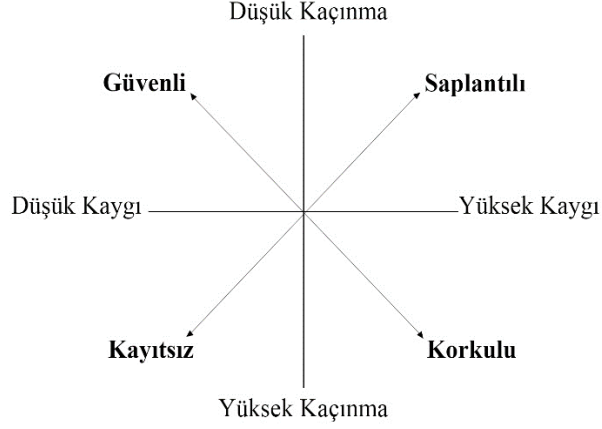
Başkaları modeli olumlu fakat benlik modeli olumsuz olan bireyler, saplantılı bağlanma stiline sahip kişiler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu kişiler; kendilerini sevmeye değer bulmakta zorlanırken ve değersiz görürken, dışarıdan sürekli ve yineleyici şekilde onay ihtiyacı içindedirler. Bağımlı bir ilişki tarzına yatkın olan bu

kişiler diğer insanların kabulü ve sevgisiyle aşırı miktarda ilgilidirler (Barthholomew ve Horowitz, 1991).

Kayıtsız bağlanan kişiler, kendilerine karşı olumlu benlik algılarına sahipken, başkalarına ilişkin olumsuz algıları daha baskındır. Bu bireyler, özgüven ve öz değer konusunda problem yaşamazken, diğerlerine karşı daha reddedici ve dışlayıcı tutumlara sahiptirler (Sümer ve Güngör, 1999).

2.1.2.3. Brennan, Clark ve Shaver'in temel bağlanma boyutları.

Brennan, Clark ve Shaver (1998), Barthholomew ve Horowitz'in kategorik bir sınıflandırması olan dörtlü bağlanma modelini ileri bir noktaya taşımayı amaçlamışlardır. Kategorik bir sınıflandırma yerine bireysel farklılıkları değerlendirmek için bağlanmaya boyutsal bir açıdan bakmışlardır. Bu yaklaşımda, güvensiz bağlanma iki ortogonal boyut ile açıklanmıştır: Kaçınma ve kaygı. Kaygı boyutu; bireyin yetişkinlik hayatında, ilişkide olduğu kişilerin terk etme ve reddetme ihtimallerine karşı aşırı hassasiyet, yakınlık arayışı, kıskançlık gibi tutum ve davranışlarla karakterizedir. Kaçınma boyutu ise, yakınlık arayışı içine girmekten kaçınma, ilişkide olduğu partnere karşı soğuk ve mesafeli tutum, kendine odaklı ve özgüvenli olmakla karakterizedir (Brennan, Clark ve Shaver, 1998; Fraley, Waller ve Brennan, 2000). Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ile bu boyutlar arasında kişinin nerede olduğu ve hangi bağlanma stiline sahip olduğunu belirlemeyi amaçlamaktadır (Brennan, Clark ve Shaver, 1998).

Şekil 4. Brennan, Clark ve Shaver'in Temel Bağlanma Boyutları

Brennan, K. A., Clark, C. L., ve Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult romantic attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships*. New York: Guilford Press.

Güvenli bağlanan bireyler, kendilerine karşı özgüven ve öz değere sahipken, sosyal çevrelerinde de kolaylıkla ilişki kurabilen kişiler olarak tanımlanmaktadır. Yakınlık arayışı bu bireyler için önemliyken kendi değer ve sevinebilir olduklarının onayını da dışarıdan almaya ihtiyaç duymamaktadırlar. Bu kişiler günlük hayatlarında da sorumluk sahibi, empatik, farklılıklara toleransı yüksek kişiler olarak görülürler (Brennan ve Shaver, 1998).

Kaygılı bağlanan kişiler içinse kendi öz değerleri ve sevinebilir olup olmadıkları dışarının onayına büyük oranda bağlıdır. Bu kişiler ilişkilerinde yakınlık arayışı içinde olmakla birlikte kıskanç, reddedilmeye karşı toleransı düşük ve duygusal iniş çıkışlara sahip kişiler olarak tanımlanmaktadır. Kaçınmacı bağlanan bireyler içinse yakınlık ve samimiyet rahatsız edici duygular uyandıran durumlar olarak öne çıkmaktadırlar. Bağlanmaya karşı ihtiyaçlarını göz ardı ettikleri ve bağlanmanın tetiklediği duyguları reddettikleri görülmektedir (Brennan ve Shaver, 1998).

Brennan ve arkadaşları (1998) sıklıkla kullanılan bağlanma ölçeklerini bir araya getirerek yeni bir bağlanma ölçeği geliştirmeyi hedeflemişlerdir. Toplamda 323 ölçek maddesini faktör analizi uygulayarak ve temel bağlanma boyutlarını temel alarak geliştirdikleri Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (Experiences in Close Relationships Inventory) bağlanmayı “bağlanmaya ilişkin kaçınma” ve “bağlanmaya ilişkin kaygı” olarak değerlendirmektedir (Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005). Fraley ve arkadaşları (2000) ise madde tepki kuramı ile daha hassas ölçüm hedeflemek amacıyla Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II’yi (YİYE-II) geliştirmişlerdir. Madde tepki kuramı temelinde geliştirilen bu ölçek ile daha hassas ölçüm duyarlılığına sahip olacağı ve daha güvenilir sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmüştür (Fraley ve ark., 2000; Selçuk ve ark., 2005).

Mevcut çalışmada ise hassas ölçüm hedefleyen YİYE-II'nin kullanılmasına karar verilmiş ve katılımcıların bağlanma boyutu puanlarını ölçmek amacıyla mevcut ölçek kullanılmıştır. Bu ölçek ile temel bağlanma boyutları ele alınarak bağlanmaya karşı kaçınma ve bağlanmaya karşı kaygı boyutlarının puanları ölçülmektedir.

2.2. Cinsellik Kavramı

Cinsellik insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. Kimi toplumlarda tabu olarak görülüp konuşulması güç olarak algılanmakta olsa da bireyin kim olduğuna, istek ve arzularının ne olduğuna dair algılayış biçimini etkileyen temel faktörlerden biridir. Cinsellik insan ömrünün başında başlayarak sonuna kadar devam eden biyolojik, psikolojik, sosyal, duygusal ve bilişsel bir kavramdır (Kul Uçtu, Bekmezci ve Özerdoğan, 2017). Cinselliğin bireyin hayatındaki önemi yadsınamamakla birlikte, pek çok toplumda üzerine konuşulması, tartışılması bile bir tabu olarak görülmektedir.

Dünya Sağlık Örgütüne göre, sağlık; kişinin biyolojik, psikolojik ve sosyal alanlarda işlevsel olabilmesi bir başka ifadeyle tam bir iyilik halinde olmak şeklinde tanımlanmaktadır (DSÖ, 1948). Bireyin cinsel hayatı da “sağlık” kavramı içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Cinsellik kavramı genel anlamıyla, iki insanın uyum içerisinde özel yaşantılarının toplumsal, psikolojik ve biyolojik etmenlerle şekillendiği bir süreç olarak tanımlanabilmektedir (Aydın ve Köroğlu, 1998). Ancak bilindiği üzere, cinsellikte; genlerini bir sonraki kuşağa aktarma bir başka ifadeyle üreme maksadıyla karşı cinsten bir eşe ihtiyaç varken, doyuma ulaşmak için böyle bir gereklilik yoktur. Sağlıklı bir cinsel hayattan söz edebilmek için bireyin hayatının biyopsikososyal model çerçevesinde farklı pek çok yönünün birlikte ve bütüncül değerlendirilmesine ihtiyaç vardır (CETAD, 2017).

Sağlıklı bir cinsel hayat için cinsel tatmin ve cinsel işlevsellik kavramlarının göz ardı edilmemesi gereklidir. Alanyazına bakıldığında cinsel tatminin pek çok tanımı mevcuttur. Bu tanımlamalardan en çok kabul görenlerinden biri olarak, Lawrence ve Byers’e (1995) göre cinsel tatmin; bireyin cinsel hayatı ile ilgili olumlu ve olumsuz tüm açıları değerlendirerek sübjektif bir bakış açısıyla verdiği duygusal bir tepkidir. Cinsel işlevsellik ise, biyolojik bir perspektiften bakıldığında, genital organlar başta olmak üzere pek çok hormonun, sinir sisteminin kısacası tüm bedenin rol oynadığı son derece karmaşık bir etkileşimdir. Cinsel işlevler, temel olarak sözü edilen yapıların etkileşimi ile belirleniyor olsa da bireyin iyi oluş hali, bakış açısı, içinde yetiştiği toplum, öğrenme biçimleri, bilişsel süreçler gibi psikolojik etmenlerin de rol oynadığı bir mekanizmadır (CETAD, 2017). Arzu, uyarılma ve orgazm kavramları cinsel işlevselliğin yapı taşlarıdır (SanchezFuentes, Santos-Iglesias ve Sierra, 2014).

Bireyin cinsel işlevselliğini etkileyen bir diğer faktörün de içinde yaşadığı toplumun gelenek görenek, bakış açısı ve cinselliğe karşı tutumu olduğunu söylemek mümkündür. Bu açıdan bakıldığında, cinselliği ele alırken, biyolojik ve psikolojik faktörlerin yanı sıra sosyokültürel faktörleri de birlikte ele almak gereklidir.

2.2.1. Cinsel işlevsellik.

Bütünsel olarak iyi oluş hali cinsel işlevselliğin ayrılmaz bir parçasıdır. Cinsel işlevsellik ve cinsel işlev bozukluğunda biyolojik, nörobiyolojik, psikolojik ve kişisel arası ilişkiler, sosyokültürel etmenler önemli bir rol oynamaktadır. Bu faktörler kişiyi cinsel bir kaygıya karşı savunmasız hale getirebilmekte, ayrıca stres döneminde herhangi bir cinsel işlev bozukluğu yaşamasında veya uzun vadede sürmesinde etkili olabilmektedir.

Brotto ve arkadaşlarının (2016) cinsel işlevsellik ve işlev bozukluğu üzerine yaptıkları derleme çalışmasında; cinsel işlevselliği etkileyen faktörler; psikolojik, partner ile ilişkili, bağlamsal ve yaşam stres faktörleri olmak üzere dört ana başlıkta toplanmıştır. Gelişimsel faktörlerde cinsiyet kimliği gelişimi, bağlanma, cinsel istismar, ergenlik çağı etken rol oynamaktadır. Ebeveyn ile kurulan bağlanmanın cinsel işlevsellik ve cinsel saldırgan davranışlarla (Beech ve Mitchell, 2005; Dwyer ve Boyd, 2009), cinsel istismarla (Hayatbakhsh ve ark., 2009) ve cinsel kompulsif davranışlarla (Walsh, 1995) ilişkisine dair çalışmalar mevcuttur.

Cinsel işlevsellik kavramını incelerken cinsel işlev bozukluğunu (CİB) da ele almak gereklidir. Cinsel işlevi etkileyen ve ilişkili etmenlerin detaylı incelenmesi ve doğru tespiti, bireyin cinsel işlev kalitesinin korunması ve artırılmasında yararlı olacağı gibi, CİB'in tanı ve tedavisinde de katkı sağlayacaktır.

CİB farklı kaynaklarda farklı araştırmacılar tarafından ele alınmıştır. Master ve Johnson'a göre CİB, "bireyin cinsel yanıt döngüsünde tatminkâr cinsel uyarılma ve/veya doyuma erişmede aksaklığa neden olabilecek herhangi bir problemdir" (akt. İncesu, 1998). Amerikan Psikiyatri Birliği Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı Beşinci Baskısı (DSM-V) ise CİB'in bireyin cinsel yanıt ve istek döngüsünde çok yönlü değişkenliklerde meydana gelen aksama olarak tanımlamıştır (Köroğlu, çev., 2013). Bu çok yönlü değişkenler temel olarak; psikofizyolojik değişiklikler, kişiler arası zorluklar ve stres yaratabilecek bozulmalar olarak ele alınabilir.

Pek çok farklı çalışmada CİB prevelansı değişkenlik göstermekle birlikte, İncesu'ya (2004) göre her üç kişiden birinin hayatlarının bir döneminde bir CİB'e sahip olduğu düşünülmektedir. Dünya genelinde CİB'in toplum içinde görülme sıklığının verildiği bir derleme çalışmasında kadınlarda CİB, yaşam boyu görülme oranlarına bakılacak olursa, cinsel istek azlığı (%27-33), uyarılma bozukluğu (%10-18), orgazm bozukluğu (%5-25), dispareni-vajinismus (%3-11) olarak görülmektedir. Erkeklerde CİB için yaşam boyu görülme oranları ise, cinsel istek azlığı (%16), erektil disfonksiyon (%5-50), erken boşalma (%21-35), diğer orgazm bozuklukları (%3-4) olarak karşılaşılmaktadır (İncesu, 2004).

Yurtdışında, CİB görülme sıklığı konusunda en geniş çapta çalışma ABD'de Laumann, Paik ve Rosen (1999) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada, yaşları 18-59 arasında evli ya da bekar olması gözetilmeksizin 1749 kadın ve 1410 erkekten alınan verilerden kadınlarda CİB'in toplumda görülme oranı %43 erkeklerde ise %31 olarak bulunmuştur. Kadın cinsel işlev bozuklukları için farklı ülkelerin karşılaştırıldığı çalışmalarda ise, Amerika'da %43 CİB görülürken, İngiltere için %33, İzlanda için ise %22 olarak bulunmuştur (Basson ve ark., 2000; Shifren ve ark., 2008).

Türkiye’de CİB yaygınlığını araştıran çalışmalarda kadın cinsel işlevselliğine dair çalışma sayısı dikkat çekmektedir. En geniş çaplı çalışmalardan biri olarak, Öksüz ve Malhan’ın (2006) yaptığı çalışmada genel popülasyonda 518 kadın katılımcının %48.3’ünde cinsel işlevsellikte bir aksama ya da sorun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel popülasyonda yapılan başka bir araştırmada, yaş aralığı 18-66 arasında değişen 179 kadın katılımcıdan %49’unda cinsel işlevsellikte sorun olduğu bilgisine varılmıştır (Çayan ve ark., 2004). Bozkurt ve arkadaşlarının (2013) klinik grupla yaptığı bir çalışmada toplam 903 erkek katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda sertleşme bozukluğunun psikolojik faktörlerden kaynaklandığı erkeklerin oranı %60.2 olarak bulunmuştur. Araştırmada tanı alma oranı açısından en sık karşılaşılan cinsel işlev bozukluğu yetersiz sertleşme olarak bulunurken ikinci en sık görülenin sertleşme bozukluğu ve son olarak da erken boşalma olduğu görülmüştür. Yurt içinde Konya’da yapılan başka bir araştırmada ise toplum içinde CİB görülme sıklığı kadın katılımcılar arasında vajinusmus için %15, orgazm olamama için %5 olarak tespit edilirken, erkek katılımcılarda sertleşme bozukluğu %14, erken boşalma %29 olarak bulunmuştur (Doğan, 2011).

Kültürel farklılıkların cinsel işlevselliğin görülme sıklığı ve bozulma alanlarında farklılaşmayla ilişkili olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur. Mısır’da yapılan bir çalışmada genel popülasyonda kadınlarda bir veya birden fazla cinsel problemin görülme sıklığı %76 olarak bulunurken bu oran Amerika ve Avrupa gibi batı ülkelerine kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir (Hassanin, Helmy, Fathalla ve Shahin, 2010). Türkiye’de ise genel popülasyonda kadınlarda görülen cinsel problemlerin oranı farklı çalışmalarda %48.3 (Öksüz ve Malhan, 2006) %45.6 (Emel, Belgin, Arslan ve Bilgili 2010) ve %49 (Çayan ve ark., 2004) olarak bulunurken,

sonuçlar birbiriyle paralellik göstermektedir. Cinsel sorunların görülme sıklığının yüksek olduğu toplumlarda kültürel tabuların ve sağlık hizmetine ulaşımın kısıtlı olması neden olarak gösterilmektedir (Akbulut, pınar ve Gürbüz, 2015; zcan ve Beji, 2018).

Bir diğer yandan, içinde yetişilen kültüre ve toplum yapısına göre de karşılaşılan cinsel sorunlar farklılaşmaktadır. Türkiye’de klinik grupta kadınlar için cinsel sorunlarla ilgili bir sağlık birimine en sık başvuru sebebi vajinismus iken erkeklerde ise erken boşalma olduğu bilinmektedir (Dal ve zdemir, 2020). İsveç’te yapılan bir çalışmada ise bir yıl içinde klinik grupta vajinismus görülme sıklığı %1 olarak bulunmuştur (Engman, 2007). İngiltere’de yapılan bir çalışmada ise kadınlarda en sık görülen cinsel sorun cinsel istek azlığı olarak bulunmuştur (Burri ve Spector, 2011). Türkiye’de ise cinsel istek azlığı nedeniyle hastaneye başvuru oranı yaklaşık olarak %10 civarında olduğu görülmektedir (CETAD, 2006). Toplumlar arası farklılar cinselliğin çok yönlü yapısı, karşılaşılan cinsel işlev bozuklarının kültürden ve içinde yetişilen toplum ve aile yapısından etkilendiğini de düşündürtmektedir (Yıldırım, 2017). Bu yönüyle ele alındığında ailenin kültürden ayrılmaz bir tarafının olduğu düşünülecek olursa ailenin cinselliğe karşı tutumunun cinsel işlev bozukluklarının türü ve şiddetinde rol oynayabilecek faktörlerden olduğunu söylemek mümkündür.

İnsan cinselliği ve işlevselliği pek çok faktörün rol oynadığı karmaşık bir kavramdır. Cinsel işlevsellikte olabilecek sorunların meydana gelmesinde genellikle birden fazla psikososyal ve kültürel etmen etkili olmaktadır. Bunlar genetik faktörlerle ilişkili olarak doğumdan itibaren var olabileceği gibi, sonradan edinilen yetişme koşulları, ebeveyn tutumu, alınan eğitim, içinde yetişilen ve yaşanılan toplumun cinselliğe karşı tutumu ve travmalar da olabilir (İncesu, 2004).

2.2.2. Cinsel yanıt döngüleri.

Cinsellik ve cinselliğin fizyolojisinin incelemesi detaylı olarak ilk kez Kinsey ve arkadaşları tarafından 1938-1952 yılları arasında yapılmıştır. Cinsel yanıt döngüsü ise Master ve Jonhson'ın yaptığı geniş çaplı gözlem ve deneylerle ortaya çıkmış bir kavramdır. Master ve Johnson bu çalışmalarını “İnsanda Cinsel Davranış” (1966) adlı kitapta yayınlamışlardır. Geniş çaplı kadın ve erkeklerin yer aldığı katılımcı sayıları ile laboratuvar ortamında objektif ölçüm metotları kullanarak insan cinselliğine dair bugün bile temel kaynak olarak ele alınan veriler elde etmişlerdir (akt. İncesu, 1998). Master ve Johnson bu değerli çalışmaları ile özellikle insan cinselliğinin fizyolojisine dair önemli bilgiler edinmişlerdir. Master ve Johnson bu noktada detaylı bir çalışma ile cinsel yanıt döngüsünü sistematik olarak ele almışlar ve açıklamışlardır. Cinsel yanıt döngüsü; nörolojik, fizyolojik, psikolojik ve hormonal birçok faktörün birbiri ile uyum içerisinde etkileşiminin gerekli olduğu bir sistemdir (Sungur, 1998).

Bu döngü temel olarak; uyarılma, plato, orgazm ve çözülme (rezolüsyon) olmak üzere dört evre ile tanımlanmıştır. Kaplan (2014), cinsel terapi için değerli çalışmaları sonucunda Master ve Johnson'ın bu dört ana evresini sistematik olarak açıklamıştır.

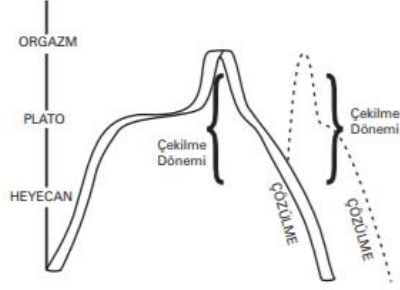
Uyarılma: Merkezi sinir sistemi ile doğrudan bağlantılı olan bu evrede cinsel bir uyarı tarafından kişinin uyarılması ile ilişkilidir. Bu uyarı cinsellik ile ilgili bir düşünce ya da duygu olarak tanımlanabilir. Biyolojik ve psikolojik değişimler birlikte bu evrede rol oynar. Erkeklerde uyarılma evresi peniste sertleşme ile başlarken; kadında uyarılma evresi vulvada ıslanma ve kabarma şeklinde gözlemlenmeye başlar. Uyarılmanın olduğuna dair en güçlü belirtiler bunlar olmakla birlikte vücutta diğer biyolojik değişiklikler de rol oynar. Bu evre uzun sürebilir (Kaplan, 2014).

Plato: Bu evre uyarılmanın daha yoğun gözlemlendiği evredir. Bu evrede cinsel yanıt oldukça güçlü ve net olarak gözlemlenebilir. Her iki cinsiyet için de kan basıncının artması, soluk alma sayısının hızlanmasıyla birlikte bedende ve cinsel organda kasılmalar meydana gelir (Kaplan, 2014).

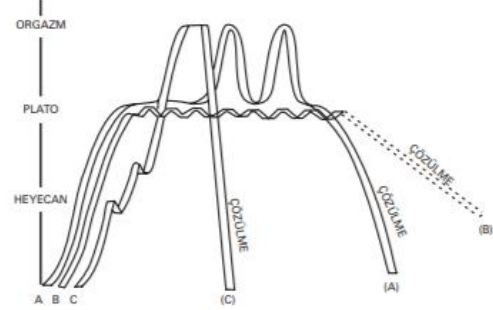
Orgazm: Orgazm evresi yaklaşık 3-4 kez 0.8 milisaniyelik ritmik ve düzensiz kasılmalar içeren evredir. Bu evrenin diğer evrelerle karşılaştırıldığında, zaman olarak en kısa fakat cinsel uyarılma ve haz olarak en kuvvetli evre olduğu söylenebilir. Kadınlarda vajinada kasılma ile erkekte ise peniste ejakülasyon ile son bulan evrede cinsel haz en yoğun şekilde deneyimlenir (Kaplan, 2014).

Çözülme (Rezölüsyon): Bu evrede otonom sinir sistemi, sempatik sinir sisteminin etkisinden çıkarak parasempatik sinir sistemi aktivasyonuna girer. Çözülme evresi bir başka değişle cinsel birlikteliğin sonlandığı evredir. Bu evrede erkeklerin tekrar cinsel yanıt döngüsünü başlatmaları mümkün değilken kadınlar cinsel bir uyarı ile tekrar cinsel yanıt döngüsüne girebilirler. Erkekte çözülme evresinin ardından tekrar cinsel yanıt döngüsüne başlama süresi yaş ve biyolojik etmenlere göre farklılık göstermektedir (Kaplan, 2014).

İlerleyen yıllarda Kaplan modele cinsel istek evresini de dahil etmiştir. Diğer evrelerden farklı olarak cinsel istek, fiziksel bir uyarılmaya ihtiyaç duymamaktadır. Cinsel davranışı başlatmak amacıyla kişinin cinsel arzu duymaya başlaması olarak açıklanabilir (Kaplan, 1977; Sadock, Sadock ve Levin, 2007). Diğer tüm evreler cinsel isteğin varlığından veya yokluğundan etkilenmektedir. Cinsel yanıt döngüsü, cinsel işlevselliğin tanımlanmasında ve CİB tanısı ve tedavisinde önemli bir yere sahiptir.

Şekil 5. Erkeklerde cinsel yanıt döngüsü

Şekil 6. Kadınlarda cinsel yanıt döngüsü

Kaynak: İncesu, C. (2004). Cinsel işlevler ve cinsel işlev bozuklukları. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(Suppl 3), 3-13.
6 https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_7_70_3_13.pdf adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 25 Şubat 2021.

2.2.3. Cinsel işlev bozuklukları.

Bireylerde cinsel işlev bozukluğu gelişmesi için biyolojik, psikolojik ve kişiler arası etmenler başta olmak üzere pek çok faktör birlikte rol oynamaktadır. Bu açıdan bakıldığında cinsel işlev bozukluğunun tanı ve tedavisinin de çok yönlü olarak ele alınması gerektiği görülmektedir. Kinsey ve arkadaşları ile başlayan insan cinselliğinin bilimsel yönden araştırılmaya başlanması bilim dünyasında cinselliği tabu olarak görmekten çıkarmak için atılmış ilk adımdır. Ardından Master ve Johnson'ın insan cinselliğine dair yaptıkları objektif ve ölçülebilir deney ve gözlemlerle önemli gelişmeler kazanılmıştır. Aynı zamanda Kaplan'ın tanım ve tedavi noktasındaki katkılarıyla günümüzde birçok bilim insanının bu alandaki çalışmaları için öncü olmuştur. Bilimsel olarak kazanılan tüm bu bilgi ve tecrübeler cinsel işlev bozukluğunu daha objektif ve anlaşılır kılmakla, ayrıca cinsel işlev bozukluğunun tanı ve tedavisinde de katkı sağlamıştır.

Cinsel işlev bozukluklarıyla, toplumlarda oldukça sık görülen bir problem olarak karşılaşılmaktadır. Cinsel işlev bozukluğunun görülme sıklığı toplumlarda benzer olsa da tür ve seyri toplumların yapılarına göre değişmektedir. Görece muhafazakâr olmayan toplumlara kıyasla daha muhafazakâr, cinselliğin tabu olarak görüldüğü ve cinsel eğitimin yetersiz olduğu toplumlarda vajinismus, cinsel istek bozukluğu ve boşalma bozuklukları gibi cinsel sorunlar ile daha sık karşılaşılmaktadır (CETAD, 2017).

CİB tanısının koyulmasındaki başlıca şart kişinin ve partnerinin cinsel hayatında hoşnutsuzluk hissetmesi, dile getirmesi ve yardım almaya ihtiyacı olduğunu düşünmesidir (Özdel, 2001). Var olan cinsel aksamalar kişiler için sıkıntıya neden olmadıkça bir cinsel sorundan söz etmek uygun değildir.

DSM-V ise cinsel işlev bozukluğunu, cinsel yanıt döngüsünde aksamaya neden olabilecek biyolojik, psikolojik farklılıkların kişiler arası güçlük ve strese yol açan bozulmalar olarak tanımlamaktadır (Köroğlu, çev.2013). Bu noktada bahsi geçen bozulmalar geçici olarak değil yineleyici ve uzun süreli olarak tanımlanmaktadır.

DSM-V için cinsel işlev bozuklukları;

1. Geç boşalma,
2. Erkeklerde sertleşme bozukluğu,
3. Kadında orgazm bozukluğu,
4. Kadında cinsel ilgi/uyarılma bozukluğu,
5. Cinsel organlarda-pelviste ağrı/içe girme bozukluğu,
6. Erkeklerde düşük cinsel istek bozukluğu,

7. Erken boşalma,
8. Maddenin/ilacın yol açtığı cinsel işlev bozukluğu,
9. Tanımlanmış diğer bir cinsel işlev bozukluğu,
10. Tanımlanmamış cinsel işlev bozukluğu şeklinde sıralanmaktadır.

2.3. Ailelerin Cinselliğe Karşı Tutumu

Cinsellik çok yönlü ele alınması gereken bir kavramdır. Cinsellik, bireyin psikolojik iyi oluş hali ve biyolojik faktörlerden etkilendiği gibi kültürel ve sosyal değişkenlerin de etkisi altındadır. Bir başka ifadeyle bireyin cinsel hayatı, yetiştiği toplumdan, yer aldığı kültürün bakış açısından ve kişinin sosyal çevresinden önemli ölçüde etkilenir (Kingsberg ve Janata, 2007). Bireyin yetiştiği toplum ve içinde bulunduğu sosyal çevre bebeklikten itibaren cinsel kimliğin keşfinde ve cinselliğe dair kavrayışı oluşurken kişinin cinselliğe dair farkındalığını pekiştirmektedir (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009).

Toplumun en önemli kurumlarından olan aile, kişinin cinsel hayata bakışının ilk kez oluştuğu ve şekillendiği yerdir (Zeren ve Gürsoy, 2018). Türk toplumunda aile yapısı ekonomik ve kültürel açılardan değişkenlik göstermesine rağmen pek çok ailede cinsellik bir “tabu” olarak yer almakta ve ebeveynler çocukları ile cinselliği konuşmaktan kaçınmaktadırlar (Civil ve Yıldız, 2010).

Leonore Tiefer’e (1996) göre cinsel problemler başlıca; sosyokültürel, ekonomik, ilişkisel ve partner sorunları, psikolojik nedenler ve tıbbi problemlerden kaynaklanmaktadır. Bu özellikler, doğuştan getirilen özellikler olabildiği gibi yetişme tarzı, ailenin tutumu, eğitim gibi sonradan kazanılan özellikler de olabilir.

Alanyazın incelendiğinde cinsellik ve cinsel işlevselliğin ilişkili olduğu faktörlerden olan kültürel etkenler ve ailelerin bu konuda konumlandıkları alan konusunda bilgi oldukça sınırlıdır (Mert ve Özen, 2011). Cinsel işlev bozukluklarında kültürel etkilerin araştırıldığı çalışmalar konu ile ilgili alanyazının %26'sını, etnik yapı ise %7'sini temsil etmektedir (Brotto, Chik, Ryder, Gorzalka ve Seal, 2005).

Ailelerin cinselliğe karşı tutumu pek çok faktörün rol oynadığı bir davranış ve algılayış biçimidir. Ailede konuşulan cinsel konuların sıklığı, ebeveynlerin çocuklarına verdikleri ya da vermedikleri cinsel eğitim, kişinin cinsel hayatını ailesiyle ne derece paylaşabildiği, cinsellikle ilgili herhangi bir konunun aile içinde tabu olup olmaması gibi aile içi pek çok düşünme biçimi ve davranış ailenin cinselliğe karşı tutumunu belirlemede etkilidir. Ebeveynlerin tutucu ya da yasaklayıcı bir tutuma sahip olmaları, kişilerin yetişkinlik dönemlerinde cinsel hayatlarında sorunlara neden olmakta; ayrıca, bu sorunları dile getirmelerini ve çözüm arayışına girmelerini de zorlaştırıcı bir etmen olabilmektedir (Eliküçük ve Sönmez, 2011).

Toplam 340 öğrenci ile yapılan bir araştırmada, erkek öğrencilerin %8.2'si, kadın öğrencilerin ise %5.6'sı aileleri ile cinsel konuları rahatlıkla konuşabildiğini bildirmiştir. Çalışmada annenin eğitim düzeyinin düşük olması ile öğrencilerin aileleri ile cinsel konuları konuşamama davranışının ilişkili olduğu bulunmuştur (Kaya, Serin ve Genç, 2007). Bir başka çalışmada ise genç yetişkin katılımcıların cinsellik hakkında bilgilerinin yetersiz olması ile ailelerinde cinselliğin tabu olarak görülüp konuşulmaması arasında ilişki bulunmuştur (Giray ve Kılıç, 2004).

Mert ve Özen'in (2011) yaptığı bir araştırmada, genel popülasyonda yer alan 20-74 yaş arasındaki evli kadınlarda CİB yaygınlığı %36.2 olarak bulunmuştur. Çalışmada CİB'i etkileyen sosyokültürel etmenlerin ilk cinsel bilgileri öğrenme şekli,

evlenme şekli, ailelerin cinselliğe karşı tutumu olduğu bulunmuştur. Moore ve Davidson'ın (1999) bir çalışmasında ise elde edilen sonuçlar, ilk kaynak olarak ebeveynlerinden bilgi alan kadınların, daha güvenli cinsel davranışların yanı sıra daha pozitif cinsel tutumlara sahip olmaları ile anlamlı şekilde ilişkili olduğunu öne sürmektedir.

Cinsel eğitim bireyin cinsel işlevselliğinde önemli bir yere sahiptir. Kişinin yetiştiği sosyokültürel çevre baskıcı, sınırlayıcı, muhafazakâr, cinselliğe karşı tabu olarak yaklaşan bir algıya sahip olduğunda, bireyin hayatında yeterli bir cinsel eğitimden söz etmek de zorlaşacaktır. Bu tutum ve davranışlar içerisinde yetişmek aynı zamanda cinsel işlev bozukluğuna sebep olan faktörlerden biri olabilmektedir (CETAD, 2017). Cinsel işlev bozukluklarının ortaya çıkışında hazırlayıcı, başlatıcı ve son olarak sürdürücü faktörler etkili olmaktadır. Bireyin cinsel bilgisinin yetersizliği ve içinde yetiştiği toplumun cinsellik konusunda baskıcı oluşu cinsel işlev bozukluğunda hazırlayıcı etmenlerdendir (İncesu, 2004).

Aile içinde verilen eğitimde cinselliğin ve cinsel konuların dışlanması ya da yeterli düzeyde verilmemesi kişilerin cinsellikle ilgili sınırlı bilgi birikimlerinin olmasıyla sonuçlanmaktadır. Aile içinde verilen bu sınırlı bilgilerin içeriği ise genellikle kadının cinsellikten kaçınması, temkinli olması gibi katı kurallar barındırmaktadır. Diğer bir yandan bu bilgiler erkekler içinse; erkek cinselliğinin abartıldığı, gerçekçi olmayan beklentilerle erkeklerde cinsel işlevselliği etkileyen sonuçlara neden olmaktadır (Sungur, 1998). Yapılan çalışmalar ışığında denebilir ki bireylerin cinsel sağlıklarının gelişmesinde ailelerin cinselliğe karşı tutumu son derece önemlidir (Tuğut ve Gölbaşı, 2019).

2.4. Bağlanma Stilleri, Cinsel İşlevsellik ve Ailelerin Cinselliğe Karşı Tutumları ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde cinsel işlevsellik, cinsel işlev bozukluğu, yetişkinlerde bağlanma stilleri ve ailelerin cinselliğe karşı tutumu arasındaki ilişkileri araştıran yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalar ele alınacaktır. Alanyazında yer alan çalışmalar ışığında cinsel işlevsellik, bağlanma ve ailelerin cinselliğe karşı tutumları arasındaki ilişkiler incelenecektir.

Kişilerin farklı bağlanma stillerine sahip oluşları kişilerin hayatlarının pek çok yönü ile ilişkiliyken; kişilerin cinsellikleri, cinsel beklentileri ve cinsel deneyimleri de önemli ölçüde ilişkilidir (Uluyol, 2019). Alanyazın incelendiğinde, yetişkinlik dönemi bağlanma stillerinin kişilerin cinsel işlevselliğinde önemli rol oynadığını gösteren pek çok çalışmayla karşılaşılmaktadır.

Dunkley ve arkadaşlarının (2016), yapmış olduğu bir çalışmada lisans öğrencilerinin bağlanma boyutları ile cinsel işlevsellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, kadın öğrencilerin arasında bağlanmaktan kaçınma boyutundan yüksek puan almak cinsel işlevselliğin tüm alanlarında bozulmayla ilişkili iken, bağlanmaya kaygı boyutundan yüksek puan almak ise uyarılma, tatmin ve orgazm becerilerinde bozulmayla ilişkili olma eğiliminde görülmüştür. Erkek öğrenciler arasında ise kaygılı bağlanma boyutundan yüksek puan almak cinsel işlevselliğin pek çok yönünde bozulmayla ilişkili iken, kaçınan bağlanma boyutunun cinsel işlevselliğin herhangi bir boyutu ile ilişkisine rastlanmamıştır.

Cinsel işlev bozukluğuna sahip, 44 katılımcı ve karşılaştırma grubunda olan 41 katılımcı ile yapılan bir çalışmada ise kadınlarda güvensiz bağlanmanın yakınlıktan rahatsızlık, onaylanmaya ihtiyaç duyma gibi cinsel işlev bozukluğunun farklı

yönleriyle ilişkili olduğu görülürken, erkeklerde ise kendine güven ve yakınlıktan rahatsızlık duyma gibi alanlarla ilişkili olduğu görülmüştür (Ciocca ve ark., 2015).

Cinsel davranış şekilleri ile bağlanma boyutlarının incelendiği bir araştırmada kaygılı bağlanma boyutundan yüksek puan alan bireylerde, cinselliğin partnere duyulan yakınlık arayışında bir araç olarak görüldüğü bulunmuştur. Kaçınmacı bağlanma boyutundan yüksek puan alan bireylerin ise cinselliği kendilerini daha iyi hissetme ve partnerleri ile duygusal yakınlığın bir yansıması olarak görme eğiliminde oldukları sonucuna varılmıştır (Schachner ve Shaver, 2004).

Salari'nin (2011) İran'da genel popülasyonla yaptığı çalışmada ise 15 ile 44 yaş aralığında 161 evli kadına ulaşılmıştır. Elde edilen verilere göre anne ile güvenli bağlanma, cinsel kaygınlık dışında diğer tüm cinsel işlev becerileri ile ilişkili bulunmuştur. Baba ile güvensiz bağlanma ise cinsel ağrı dışındaki tüm cinsel işlev becerileri ile ilişkili bulunmuştur.

Uluyol'un (2019) Türkiye'de 201 kadın ile yaptığı çalışmada, cinsel işlevsellik, bağlanma stilleri ve duygu düzenleme süreçleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, güvensiz bağlanma örüntüsüne sahip katılımcılarda, olumsuz deneyimlere sahip olma oranının artışı ile cinsel işlevsellikte bozulma düzeyinin artışı ilişkili bulunmuştur. Duygu düzenleme süreçlerindeki zorlanmaların artışı cinsel işlevsellikte bozulma oranının artışı ile ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, kaygılı bağlanma örüntüsüne kıyasla kaçınmacı bağlanma örüntüsünün cinsel işlev bozukluğunu yordama düzeyinin daha yüksek oluşudur.

Küt'ün (2018), 18 ile 40 yaşları arasında olan 423 kadınla yapmış olduğu çalışmada ise bağlanma boyutları ile cinsel yaşam kalitesi, cinsel özgüven ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Kaygılı bağlanma boyutu

araştırmanın cinsel yaşam kalitesi, cinsel özgüven ve psikolojik belirtiler gibi değişkenlerini anlamlı düzeyde yordarken, kaçınan bağlanma boyutunun bu değişkenleri yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kumkale'nin (2015) yaptığı çalışmada 35 cinsel işlev bozukluğu tanısı almış kişi ile karşılaştırma grubu olarak daha önce herhangi bir cinsel işlev bozukluğu tanısı almamış 35 kişiye ulaşılarak, cinsel işlev bozukluğu, evlilik uyumu ve bağlanma stillerinin ilişkisi incelenmiştir. Çalışma verilerine göre; güvensiz bağlanma ile cinsel işlev bozukluğu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaçınmacı bağlanmanın cinsel işlev bozukluğunu yordadığı görülürken, güvenli bağlanmaya sahip bireylerin cinsel eylemlerden daha fazla tatmin oldukları tespit edilmiştir.

Alanyazında, kişilerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerin cinselliğe karşı tutumlarının ilişkisinin incelendiği bir araştırma bulunamamıştır. Fakat, bu ilişkiye benzer olarak, ergen bireylerle gerçekleştirilen bir çalışmada bağlanma boyutları ile cinselliğe karşı tutum arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre bağlanmaya karşı kaygı veya kaçınma boyutlarından yüksek puan alan ergenlerin cinselliğe karşı daha olumsuz tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Feeney, Peterson, Gallois ve Terry, 2000).

Bireyin hayatında cinsel işlevsellik, davranışın önemli yanlarından biridir. Doğanın bir parçası olan cinsel içgüdünün yönetilebilir ve yönlendirilebilir olması gibi öğrenilebilir olması da içinde yetişilen sosyokültürel ortamdan etkilenmesine sebep olmaktadır (Kıray, 2019). Ailelerin cinselliğe karşı tutumları, bireyin yetişkin hayatında cinsel davranışlarıyla ilişkilidir.

Topkaya'nın (2012) yaptığı bir araştırmada; ebeveyn ile kurulan iletişim ve cinsellik ile ilgili algılanan anne baba tutumu ilişkisi incelenmiştir. Üniversite

öğrencileri ile yapılan bu araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha muhafazakâr cinsel tutumlar sergiledikleri görülmüştür. Kadın öğrencilerin anneleri ile erkek öğrencilerin ise babalarıyla cinsellik ve cinsel problemler hakkında daha fazla iletişimde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, cinsellik hakkında algılanan anne tutumlarının cinsiyete göre farklılaştığı, baba tutumunun ise farklılaşmadığı görülmüştür.

Moore ve Davidson'ın (1999) yaptığı araştırma; cinsel bilgi ve eğitimi ilk olarak ebeveynlerinden edinen kadınların, cinsel bilgileri diğer kaynaklardan edinen kadınlara göre daha güvenli cinsel davranışlar sergilediklerini, daha fazla olumlu yönde cinsel tutumlara sahip olduklarını göstermiştir.

Mert ve Özen'in (2011) Türkiye'de genel popülasyonda kadın katılımcılarla yaptığı bir araştırmada, 20 ile 74 yaş arasında toplam 58 kadına ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgularında katılımcıların %36.2'si bir cinsel işlev bozukluğuna sahip olarak görülmüştür. Araştırma verileri, cinsel bilgileri ilk edinme şeklinin, evlenme şeklinin (görücü usulü ya da tanışarak) ve ailelerin cinselliğe karşı tutumunun cinsel işlev bozukluğunda etkili olduğunu göstermiştir.

Kıray'ın (2019) cinsel tutum, ebeveyn tutumları ve erken dönem uyum bozucu şemalar arasında ilişkiyi araştırdığı çalışmada, toplam 253 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; katılımcıların cinsel tutumları ebeveyn tutumlarından etkilenmektedir. Ebeveynlerinden “duygusal sıcaklık” aldığını belirten katılımcılar diğer katılımcılara kıyasla doğum kontrolüne daha fazla dikkat ediyor olarak bulunmuştur.

Kadınlarda vajinismus ile diğer cinsel işlev bozukluklarının sosyodemografik ve klinik açıdan karşılaştırıldığı Türkiye'de yapılmış bir çalışmada ise ailelerin

cinselliğe karşı tutumlarının vajinismus ile diğer cinsel işlev bozuklukları arasında yordayıcı etkisindeki farka bakılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, ailelerin cinselliğe karşı tutumunun vajinismus ile diğer cinsel işlev bozuklukların karşılaştırılmasında yordayıcı bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir. Başka bir ifadeyle, ailelerin cinselliğe karşı tutumu, vajinismus ile diğer cinsel işlev bozukluklarının ayrışmasında ayırıcı bir etkiye sahip değildir. Araştırmanın dikkat çekici bulgusu ise 49 vajinismus tanısı almış kadın ve 60 diğer cinsel işlev bozukluklarından birine sahip kadınla yürütülen çalışmada, katılımcılardan vajinismus grubunun %95.9'u, diğer cinsel işlev bozukluklarından birine sahip gruptaki katılımcıların ise %98.3'ü ailelerinde cinselliğin tabu olduğunu ve konuşmanın yasak olduğunu bildirmiştir. Bu veriler ışığında; kadınlarda görülen cinsel işlev bozukluklarının tamamında ailelerin cinselliğe karşı tutumlarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım, 2017).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örnekleme, veri toplama araçları, işlem yolu ve elde edilen verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Örneklem

Çalışmaya 15 Ocak 2021 ve 10 Mayıs 2021 tarihleri arasında çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan üniversite öğrencileri ile İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde ikamet eden, 18-65 yaş arasında yaş ortalaması 28.13 ($SS = 8.00$) olan 544 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmada kullanılan Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği yalnızca daha önce cinsel deneyimi olmuş heteroseksüel bireylerde uygulanabildiği için daha önce cinsel deneyimi olmuş ve cinsel kimliğini heteroseksüel olarak tanımlayan katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Cinsel deneyime sahip olmamak ve cinsel yönelimini heteroseksüel olarak tanımlamamak mevcut çalışma için birer dışlama kriteridir. Dolayısıyla, kendisini homoseksüel, biseksüel veya aseksüel olarak tanımlayan ve daha önce cinsel deneyimi olmamış katılımcılar örnekleme dahil edilmemiştir. Benzer şekilde ölçekleri eksik olarak cevaplamış kişilerin verileri de örnekleme dahil edilmemiş; sonuç olarak 365 kişiden elde edilen verilerle çalışmaya devam edilmiştir. Araştırmanın örnekleminin %54.5'i kadın ($n = 199$), %45.5'i ($n = 166$) erkektir.

Katılımcıların ilk cinsel deneyim yaşı 13 ve 28 arasındadır ($M = 19.02$ $SS = 3.01$). Kadınların yaş ortalaması 29.06 ($SS = 9.01$), erkeklerin yaş ortalaması 28.49'dur ($SS = 6.96$). Katılımcıların %10.3'ü bir psikiyatrik ya da nörolojik tanısı olduğunu belirtmiştir. Demografik Bilgi Formu aracılığıyla ulaşılan demografik değişkenlere

ilişkin betimleyici istatistik sonuçları Tablo 1’de, cinsel hayatlarına dair algısına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Sıklık ve Yüzde Değerleri

Değişken		N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	199	54.5
	Erkek	166	45.5
Medeni Durum	Bekar	148	40.5
	İlişkisi Var	145	39.7
	Evli	72	19.7
Evlenme Şekli	Görücü Usulü	8	9.5
	Tanışarak	76	90.5
Eğitim Seviyesi	Lise ve Öncesi	36	9.9
	Üniversite	234	64.1
	Lisansüstü	95	26.0
Anne Eğitim Seviyesi	İlkokul ve Öncesi	116	31.8
	Lise	118	32.3
	Üniversite ve Sonrası	131	35.9
Baba Eğitim Seviyesi	İlkokul ve Öncesi	92	25.2
	Lise	100	27.4
	Üniversite ve Sonrası	173	47.4
Psikiyatrik/Nörolojik Rahatsızlık	Var	39	10.7
	Yok	326	89.3

Tablo 2. Katılımcıların Cinsel Hayatlarına Dair Algısına İlişkin Sıklık ve Yüzde Değerleri

Değişken		N	Yüzde (%)
Cinsel Bilgi Edinme Şekli	Aile	31	8.5
	Okul	29	7.9
	Arkadaş	169	46.3
	Kitap/TV	65	17.8
	Porno	53	14.5
	Eş	13	3.6
	Bilgi Edinmemiş	5	1.4
Cinsel Bilgi Seviyesini Yeterli Bulma	Evet	260	71.2
	Hayır	105	28.8
Cinsel Hayat Memnuniyeti	Hiç Memnun Değil	38	10.4
	Kararsız	112	30.7
	Oldukça Memnun	215	58.9

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1. Onam formu.

Araştırmacı tarafından hazırlanan formda, araştırmaya dair genel bilgiler, araştırmanın amacı, araştırmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmektedir. Çalışmanın içerdiği sorulardan örnekler ve çalışmanın ortalama süresi gibi bilgiler yer almaktadır (Bkz. Ek A).

3.2.2. Demografik bilgi formu.

Araştırmacı tarafından hazırlanan form, araştırmaya katılan bireylerin tanımlayıcı ve sosyo-demografik bilgilerini edinmek amacıyla oluşturulmuştur. Demografik bilgi formunda, ilgili alanyazın göz önünde bulundurularak

katılımcılardan yaş, cinsiyet, cinsel yönelim, medeni durum, romantik bir ilişki içinde olup olmadığı, eğitim düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi vb. bilgilerinin yanı sıra demografik değişken olmayıp bu başlık altında sorulmuş cinsel hayatlarına dair sorular aktif cinsel hayatı olup olmadığı, cinsel hayat memnuniyeti ile ilgili bilgilerin alınmasına dair sorular yer almaktadır (Bkz. Ek B).

3.2.3. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ).

Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ; Golombok-Rust Sexual Satisfaction Inventory: GRISS), katılımcıların cinsel ilişkinin niteliğini ve cinsel işlevselliklerini ölçmek amacıyla Rust ve Golombok tarafından 1986 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, kişilerin cinsel işlevselliğini ve cinsel ilişki niteliğinin değerlendirilmesinin yanı sıra, uygulanan cinsel terapinin etkililiğinin değerlendirmesinde, bazı cinsel işlev bozuklukları tanısının konmasında ve çeşitli müdahalelerin cinsellik üzerinde etkilerinin tespitinde de yararlanılmaktadır.

Kadın ve erkek katılımcılar için birbirinden ayrı iki formdan oluşmaktadır. Her iki form içinde de toplam 28'er soru bulunmaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipi (1 = Hiçbir zaman, 2 = Nadiren, 3 = Bazen, 4 = Çoğu zaman, 5 = Her zaman) bir ölçektir.

Toplamda yedi alt boyutu bulunan ölçeğin beş alt boyutu ortak, iki alt boyutu ise kadın ve erkek formları olarak ayrılmaktadır. Ölçeğin ortak alt boyutları; kaçınma, doyum, iletişim, dokunma ve ilişki sıklığıdır. Ayrı formlar ise kadınlar için vajinismus ve orgazm bozukluğu, erkekler için erken boşalma ve empotanstır. İlişki sıklığı ve iletişim alt boyutlarında ikişer madde; diğer alt boyutlarda ise dörder madde yer almaktadır. Alt boyutlardan bağımsız dört madde de cinsel ilişki niteliğini değerlendirmek için ölçekte yer almaktadır.

Ölçekte ters (kadın formu için 2, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28; erkek formu için 1, 2, 3, 4, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 25) ve düz maddeler yer almaktadır. Ölçek puanı 0 ile 4 arasında puanlanarak hesaplanmaktadır. Yüksek puanlar, cinsel işlevlerde ve ilişki niteliğinde problem olduğunu göstermektedir. GRCDÖ için Cronbach alfa değeri kadın formu için .91, erkek formu için .92 olarak bulunmuştur (Rust ve Golombok, 1986).

Ölçeğin Türkçe için standardizasyonu Tuğrul, Öztan ve Kabakçı tarafından 1993 yılında yapılmıştır. Toplamda 243 katılımcı ile yapılan standardizasyon çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa değeri kadınlar için .91, erkekler için ise .92 olarak bulunmuştur. Kadın formunun alt boyutlarının Cronbach alfa değerleri; sıklık .51, iletişim .74, doyum .53, kaçınma .82, dokunma .74, vajinismus .88, anorgazmi .70 olarak hesaplanmıştır. Erkek formunun alt boyutlarının Cronbach alfa değerleri ise sıklık .63, iletişim .74, doyum .73, kaçınma .72, dokunma .68, empotans .84, erken boşalma .84 olarak bulunmuştur (Ölçeğin örnek maddeleri için bkz. Ek C).

Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı kadın formu için .82, erkek formu için ise .77 olarak bulunmuştur. Kadın formunun alt boyutlarının Cronbach alfa değerleri ise mevcut çalışma için; sıklık .66, iletişim .75, doyum .72, kaçınma .69, dokunma .52, vajinismus .60, anorgazmi .81 olarak hesaplanmıştır. Erkek formunun alt boyutlarının Cronbach alfa değerleri ise mevcut çalışma için sıklık .81, iletişim .69, doyum .55, kaçınma .60, dokunma .60, empotans .60, erken boşalma .60 olarak bulunmuştur

3.2.4. Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (CIAETÖ).

Aşkun (2000) tarafından geliştirilen Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği, kişilerin cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarını ölçmeyi

hedeflemektedir. Ölçeğin anne ve baba için iki ayrı formu olmakla birlikte ebeveyn tutumu ve ebeveyn ile konuşulan cinsel konular sıklığı şeklinde iki alt boyutu ayrı ayrı anne ve baba formları için mevcuttur.

İlk alt boyutu olan ebeveyn tutumu 10 sorudan oluşmakta, her bir madde, 1'den 5'e kadar olan ("1 = Kesinlikle Hayır" "2 = Pek Değil" "3 = Ne Evet Ne Hayır" "4 = Biraz" "5 = Kesinlikle Evet") Likert tipi puanlamayla değerlendirilmektedir. Bu alt boyutta katılımcılara ebeveynlerinin anne ve baba olarak ayrı ayrı geçmişte ve bugün cinsellik hakkında tutumları "Babanız size cinsellik konusunda kesin kurallar koyuyor mu ya da koyar mıydı?" gibi sorular ile değerlendirilmektedir. Diğer alt boyut 3 sorudan oluşmakta, her bir madde, 1'den 5'e kadar olan ("1 = Hiç" "2 = Nadiren" "3 = Bazen" "4 = Sık sık" "5 = Her zaman") Likert tipi puanlamayla değerlendirilmektedir. Ebeveyn ile konuşulan cinsel konular sıklığı alt boyutu ise "Ne kadar sıklıkla annenize cinsellikle ilgili sorular sorarsınız ya da sorardınız?" gibi soru maddeleri ile değerlendirilmektedir. Cinsellikle ilgili daha fazla ebeveyn kısıtlamasına ve cinselliğe karşı daha olumsuz tutumlara işaret eden daha yüksek puana sahip ilk bölüm için toplam puan hesaplanmaktadır. Her iki form için de 1 ve 3. maddeler ters olarak kodlanmaktadır.

Anne formunun ebeveyn tutumu alt boyutu için Cronbach alfa değeri .83 ve ebeveyn ile konuşulan cinsel konular sıklığı alt boyutu Cronbach alfa değeri .66 olarak bulunmuştur. Baba formunun ebeveyn tutumu alt boyutu için Cronbach alfa değeri .84, ebeveyn ile konuşulan cinsel konular sıklığı alt boyutu .93 olarak bulunmuştur (Askun, 2000) (Ölçeğin örnek maddeleri için bkz. Ek D).

Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ebeveynlik tutumu alt boyutunun anne formu için .83, baba formu için .85 olarak bulunmuştur.

Ebeveyn ile konuşulan cinsel konular sıklığı alt boyutunun alfa iç tutarlılık katsayısı anne formu için .80, baba formu için .82 olarak bulunmuştur.

3.2.5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II).

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (Experiences in Close Relationships-Revised), Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından geliştirilmiştir. Bağlanmaya dair en yaygın kullanılan ölçekler incelenerek ve bir araya getirilerek geliştirilen ölçeğin, Türkçe standardizasyon çalışması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılmıştır. “Bağlanmaya karşı kaygı” ve “bağlanmaya karşı kaçınma” alt boyutlarından oluşan ölçek 36 madde içermektedir. Kaygı ve kaçınma alt boyutları için ölçek maddeleri yarı yarıya olacak sayıda düzenlenmiştir. Çift sayılı maddelerin puanlarının ortalaması kaçınmacı alt boyutunu, tek sayılı maddelerin puanlarının ortalaması kaygılı bağlanma boyutunu hesaplamak için kullanılmaktadır.

Ölçekteki ters kodlanan maddeler sırasıyla; 4, 8, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 30, 32, 34, 36 numaralı maddelerdir. Ölçek 7’li Likert tipi (1 = Hiç katılmıyorum, 4 = Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 7 = Tamamen katılıyorum) bir ölçek olup katılımcılar yaşamış oldukları romantik ilişkileri ile ilgili sahip oldukları duygu ve düşünceleri derecelendirmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça kaçınmacı bağlanma ya da kaygılı bağlanma artmaktadır.

Kaçınma alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .90 iken, kaygı alt boyunun Cronbach alfa katsayısı .86’dır. YİYE-II’nin test-tekrar test güvenirlik katsayıları ise kaçınma ve kaygı boyutları için sırasıyla .81 ve .82 olarak belirlenmiştir (Selçuk ve ark., 2005). (Ölçeğin örnek maddeleri için bkz. Ek E).

Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı Kaygılı Bağlanma alt boyutu için .90, Kaçınmacı Bağlanma alt boyutu için .88 olarak bulunmuştur.

3.3. İşlem Yolu

Araştırma için ilk olarak Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Bkz. Ek F). Google Formlar platformunda hazırlanan çalışma, kapalı iletişim grupları ile paylaşılarak gönüllülük esasına dayalı olarak veriler toplanmıştır. Katılımcılar çalışmaya katılmayı kabul ettikleri takdirde kişisel bilgisayar, telefon ya da tabletleri aracılığı ile araştırma linkine girmişlerdir. Onam formu, demografik bilgi formu, Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği, Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II içeren formlar sırasıyla katılımcılar tarafından internet ortamında doldurulmuştur. Katılımcıların formları doldurması yaklaşık olarak 20 dakika sürmüştür.

3.4. İstatistiksel Analiz

Belirtilen tarihler arasında elde edilen araştırma veri setinin analizi için SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Form maddeleri işaretleme yapmadan ilerleme olanağı vermeyen bir düzende sunulmuştur. Kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin demografik değişkenlere göre karşılaştırılması amacıyla Bağımsız Gruplar t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. Gruplar arası farkları incelemek adına varyans homojenliği sağlandığında ($p > .05$) Scheffe, varyans homojenliği sağlanmadığında ($p < .05$) ise Games-Howell post-hoc testlerine başvurulmuştur. Grup sayısının 20 kişiden az olduğu değişkenlerde ise parametrik olmayan istatistik yöntemlerinden Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney U Testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Korelasyon analizleri için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi uygulanmış, cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının bağlanma boyutları ve cinsel doyum arasındaki ilişkide aracı rolünü incelemek için ise Hayes-Process yönteminde 4 numaralı aracılık modeli (Hayes, 2017) kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde, verilerin temizlenmesi, değişkenler arası ilişkililik analizi sonuçları, betimleyici istatistik sonuçları ve cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının bağlanma boyutları ve cinsel doyum arasındaki ilişkide aracı rolünü incelemek için yapılan aracılık (mediator) analizleri sonuçları yer almaktadır.

4.1. Verilerin Temizlenmesi

Mevcut çalışma kapsamında çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 544 kişiye ulaşılmıştır. Maddelerin dikkatle okunmadan işaretlemesi olasılığına karşı, ölçek maddelerinin arasına cevap verilmemesi yönünde yönerge içeren, çeldirici bir madde eklenmiş; çeldirici maddeye yanıt veren 40 katılımcı, verinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla analiz dışında tutulmuştur. Heteroseksüel olma işleme ölçütünü karşılamayan 64 kişi ve önceden cinsel deneyime sahip olma işleme ölçütünü karşılamayan 61 kişi de analizlere dahil edilmemiştir. Bu işlemlerden sonra analizlere 379 kişi ile devam edilmiştir.

Verilerin parametrik istatistiğin temel sayıltısı olarak normal dağılım özelliği gösterip göstermediği Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov normal dağılım analizi ve basıklık-çarpıklık değerlerine göre incelenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Basıklık ve çarpıklık katsayıları $-2 / +2$ değerleri arasında olduğunda ölçeklere ilişkin elde edilen verilerin normal dağılım özelliği sergilediği kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2016). Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değeri incelendiğinde, GRCDÖ-K'nin Dokunma alt boyutu ile GRCDÖ-E'nin Dokunma alt boyutlarının kabul edilebilir sınırlar olan -2 ile $+2$ değeri arasında yer almadığı görülmüştür. Dolayısıyla, bu iki alt boyuta ait z puanı hesaplanmış $(-3/+3)$ ve 6 katılımcı tek

değişkenli uç değer olarak belirlenmiştir. Çok değişkenli varyans analizi için hesaplanan Mahalanobis uzaklığı sonrasında .001 p değeri altında kalan 8 katılımcı da çok değişkenli uç değer olarak belirlenmiş ve örneklemden çıkartılmıştır. Sonuç itibariyle, normallik koşulu tüm değişkenler için sağlanmış ve analizler 365 kişiyle parametrik istatistik yöntemleri ile yürütülmüştür.

4.2. Katılımcıların Ölçek Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri

Kadın ve erkek katılımcıların Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ) alt ölçek ve toplam puanlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te sunulmuştur. Tüm katılımcıların Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin (CIAETÖ) Anne ve Baba bölümleri ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin (YIYE-II) alt boyut puanlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri ise Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 3. Kadın ve Erkek Katılımcıların GRCDÖ Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri

	Değişken	Minimum	Maksimum	Ort.	SS
GRCDÖ-K (n = 199)	Sıklık	0	8	3.88	1.69
	İletişim	0	8	2.15	1.74
	Doyum	0	13	3.92	2.54
	Kaçınma	0	11	2.73	2.02
	Dokunma	0	7	1.66	1.66
	Vajinismus	0	12	3.86	2.86
	Anorgazmi	0	16	5.54	3.29
	Toplam	4	57	27.36	10.15
GRCDÖ-E (n = 166)	Sıklık	0	8	3.92	2.09
	İletişim	0	7	1.49	1.41
	Doyum	0	10	4.34	2.43
	Kaçınma	0	8	1.93	1.65
	Dokunma	0	7	1.41	1.64
	Erken Boşalma	0	11	4.13	2.17
	Empotans	0	9	3.53	1.96
	Toplam	6	43	23.59	8.25

Not. Ort. : Ortalama, SS: Standart Sapma.

Tablo 4. Katılımcıların CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri (n = 365)

	Değişken	Minimum	Maksimum	Ort.	SS
CİAETÖ	Anne Tutumu	11	46	24.95	8.92
	Baba Tutumu	10	46	24.09	9.11
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	1	7	3.39	1.12
	Kaygılı Bağlanma	1	5	2.46	.95

Not. Ort. : Ortalama, SS: Standart Sapma.

4.3. Değişkenler Arasındaki İlişkililik Analiz Sonuçları

4.3.1. Korelasyon Analizleri.

Katılımcılarda GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YIYE-II alt boyutları arasındaki ilişkileri değerlendirebilmek adına Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizleri yürütülmüştür. Kadın katılımcılara ait analizler Tablo 5'te, erkek katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur. Ek olarak, GRCDÖ'de kadın ve erkek katılımcılar için ortak olan alt boyutların birlikte ele alındığı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizlerine ait bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 5. Kadınlarda GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları ($n = 199$)

Değişken	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Toplam Cinsel Doyum	1											
2. Sıklık	.534**	1										
3. İletişim	.343**	.084	1									
4. Doyum	.657**	.399**	.127	1								
5. Kaçınma	.659**	.346**	.233**	.340**	1							
6. Dokunma	.627**	.237**	.171*	.421**	.456**	1						
7. Vajinismus	.466*	.069	.135	-.003	.195**	.097	1					
8. Anorgazmi	.604**	.189**	-.064	.393**	.117	.297**	.143*	1				
9. Anne Tutumu	.054	-.08	.084	-.01	.155*	.070	.026	-.046	1			
10. Baba Tutumu	.034	-.092	.092	-.044	.084	.008	.072	-.024	.887**	1		
11. Kaçınmacı Bağlanma	.160**	-.017	.107	.253**	.055	-.008	-.006	.203**	.228**	.254**	1	
12. Kaygılı Bağlanma	.342**	.176*	.135	.378**	.288**	.135	-.013	.252**	.179*	.167*	.449**	1

** $p < .01$, * $p < .05$.

Tablo 6. Erkeklerde GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları ($n = 166$)

Değişken	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Toplam Cinsel Doyum	1											
2. Sıklık	.534**	1										
3. İletişim	.343**	.084	1									
4. Doyum	.657**	.399**	.127	1								
5. Kaçınma	.659**	.346**	.233**	.340**	1							
6. Dokunma	.627**	.237**	.171*	.421**	.456**	1						
7. Vajinismus	.466*	.069	.135	-.003	.195**	.097	1					
8. Anorgazmi	.604**	.189**	-.064	.393**	.117	.297**	.143*	1				
9. Anne Tutumu	.054	-.08	.084	-.01	.155*	.070	.026	-.046	1			
10. Baba Tutumu	.034	-.092	.092	-.044	.084	.008	.072	-.024	.887**	1		
11. Kaçınmacı Bağlanma	.160**	-.017	.107	.253**	.055	-.008	-.006	.203**	.228**	.254**	1	
12. Kaygılı Bağlanma	.342**	.176*	.135	.378**	.288**	.135	-.013	.252**	.179*	.167*	.449**	1

** $p < .01$, * $p < .05$.

Tablo 7. Tüm Katılımcılarda GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları ($n = 365$)

Değişken	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. Toplam Cinsel Doyum	1									
2. Sıklık	.530**	1								
3. İletişim	.401**	.089	1							
4. Doyum	.670*	.444*	.180**	1						
5. Kaçınma	.643**	.239**	.244**	.325**	1					
6. Dokunma	.582**	.129*	.267**	.330**	.386**	1				
7. Anne Tutumu	.099	-.025	.149**	-.032	.175**	.068	1			
8. Baba Tutumu	.060	-.046	.130**	-.064	.106**	.011	.914**	1		
9. Kaçınmacı Bağlanma	.241**	.143**	.101	.235**	.156*	.046	.204*	.223**	1	
10. Kaygılı Bağlanma	.350**	.178**	.243**	.390**	.246**	.214**	.162**	.157**	.368**	1

** $p < .01$, * $p < .05$.

4.3.1.1. Cinsel doyum ve cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiler.

Kadınlarda GRCDÖ'nün Kaçınma alt boyut puanları ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .16, p < .05$). GRCDÖ toplam puanı ve diğer alt boyut puanları ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > .05$).

Erkeklerde GRCDÖ'nün toplam puanı ve diğer alt boyut puanları ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ve Baba Tutumu puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > .05$).

Tüm katılımcılarda GRCDÖ'nün İletişim ve Kaçınma ortak alt boyut puanları ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($r = .15$ ile $.18, p < .01$) ve Baba ($r = .13$ ile $.11, p < .01$) Tutumu puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.3.1.2. Cinsel doyum ve bağlanma boyutları arasındaki ilişkiler.

Kadınlarda GRCDÖ'nün Doyum ve Anorgazmi alt boyut puanları ve toplam cinsel doyum puanı ile YIYE-II'nin Kaçınmacı Bağlanma alt boyutu puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .16$ ile $.26, p < .01$). GRCDÖ'nün Sıklık, Doyum, Kaçınma, Anorgazmi ve toplam cinsel doyum puanı ile YIYE-II'nin Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .18$ ile $.38, p < .01$ ile $.05$).

Erkeklerde GRCDÖ'nün Sıklık, Doyum, Kaçınma alt boyut puanları ve toplam cinsel doyum puanları ile YIYE-II'nin Kaçınmacı Bağlanma alt boyutu puanları

arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .23$ ila $.30$, $p < .01$). GRCDÖ'nün Sıklık, İletişim, Doyum, Kaçınma, Dokunma, Erken Boşalma ve toplam cinsel doyum puanları ile YIYE-II'nin Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .18$ ila $.40$, $p < .01$).

Tüm katılımcılarda GRCDÖ'nün Sıklık, Doyum, Kaçınma ve toplam cinsel doyum puanları ile YIYE-II'nin Kaçınmacı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .14$ ila $.24$, $p < .01$ ila $.05$). Ek olarak, GRCDÖ'nün Sıklık, İletişim, Doyum, Kaçınma, Dokunma ve toplam cinsel doyum puanları ile YIYE-II'nin Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .16$ ila $.39$, $p < .01$).

4.3.1.3. Cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları ile bağlanma boyutları arasındaki ilişkiler.

Kadın katılımcıların cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaçınmacı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .23$ ila $.25$, $p < .01$). Ek olarak, cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .18$ ila $.17$, $p < .05$).

Erkek katılımcıların cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaçınmacı Bağlanma alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > .05$). Erkek katılımcıların cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .18$ ila $.18$, $p < .05$).

Tüm katılımcıların cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaçınmacı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .20$ ve $.22$, $p < .01$ ile $.05$). Ek olarak, cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .16$ ve $.16$, $p < .01$).

Cinsel deneyimi olmayan katılımcılarda cinsellik ile ilgili algılanan Anne ve Baba tutumları ile YIYE-II'nin Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma alt boyut puanları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilememiştir ($p > .05$).

4.4. Cinsel Doyum, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Bağlanma Boyutları ile Demografik Değişkenlere ve Cinsel Hayat Algısına İlişkin Analizler

Bu bölümde kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YIYE-II alt boyut puanlarının belirlenen demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim seviyesi, anne ve baba eğitim seviyesi) ve katılımcıların cinsel hayatlarına dair algısına (cinsel hayat memnuniyet düzeyi ve cinsel bilgileri yeterli bulma düzeyi) göre karşılaştırılmasına yönelik analizlere yer verilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerinden olan evlenme şekli ve cinsel bilgileri edinme şekline yönelik analizler, değişkenlere ait grup katılımcı sayılarının dengesiz olması sebebiyle istatistiksel olarak analiz edilememiştir. Cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, anne eğitim seviyesi, baba eğitim seviyesi, cinsel hayat memnuniyeti ve cinsel bilgi yeterliliği değişkenlerine ait gruplarda, Microsoft Excel programında S_SAYI_URET işlevi kullanılarak her bir katılımcı için rastgele sayı üretme fonksiyonu kullanılmış, üretilen rastgele sayıların sıralanması ile katılımcı sayısı seçkisiz seçilerek dengelenmiş ve analizler bu şekilde yürütülmüştür.

4.4.1. Cinsiyet.

Katılımcıların cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları ile bağlanma boyut puanları açısından cinsiyete göre farkları Bağımsız Gruplar t-testi kullanılarak incelenmiştir (Tablo 8.).

Tablo 8. Katılımcıların CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları

	Değişken	Cinsiyet		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
		Kadın (<i>n</i> = 170) Ort. ± SS	Erkek (<i>n</i> = 166) Ort. ± SS			
CİAETÖ	Anne Tutumu	27.39± 8.88	21.68± 7.73	6.295	329.710	.000**
	Baba Tutumu	26.29± 8.14	21.14± 8.14	5.475	331.515	.000**
YIYE-II	Kaçıncı Bağlanma	3.59± 1.13	3.20± 1.13	3.210	334	.001**
	Kaygılı Bağlanma	2.39± 1.03	2.49± 1.02	-.891	334	.373

Ort. ± SS: Ortalama ± Standart Sapma, ***p* < .01, **p* < .05.

Cinsiyet grupları, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu [*t* (330) = 6.30, *p* < .01] ile Baba Tutumu puanları [*t* (332) = 5.48, *p* < .01] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıntısıyla, kadın katılımcıların cinselliğe karşı anne ve baba tutumu ölçek puanlarının, erkek katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Cinsiyet grupları Kaygılı Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı farklılık göstermezken, Kaçıncı Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı farklılık göstermektedir, *t* (334) = 3.21, *p* < .01. Ayrıntısıyla, kadın katılımcıların Kaçıncı Bağlanma boyut puanları, erkek katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

4.4.2. Yaş.

Kadın katılımcıların yaşı ile GRCDÖ'nün İletişim ($r = .22, p = .002$), Kaçınma ($r = .24, p = .001$) ve Vajinismus ($r = .146, p = .040$) alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Öte yandan, kadınlarda yaş ile Anorgazmi alt boyut puanları ($r = -.26, p = .000$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kadınların yaşı ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($r = .041, p = .565$) ve Baba ($r = .075, p = .290$) tutumu puanları ile Kaçınmacı ($r = -.095, p = .182$) ve Kaygılı ($r = -.005, p = .948$) Bağlanma boyutu puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Erkek katılımcıların yaşı ile GRCDÖ'nün Sıklık alt boyut puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = -.16, p = .037$). Erkeklerin yaşı ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne tutumu puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = .154, p = .048$). Erkeklerin yaşı ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba tutumu ($r = .125, p = .107$) puanları ile Kaçınmacı ($r = -.064, p = .415$) ve Kaygılı ($r = .118, p = .129$) bağlanma boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

4.4.3. Medeni durum.

Kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YIYE-II alt boyutları açısından medeni durum gruplarının farklarını değerlendirebilmek adına ANOVA kullanılmıştır. Kadın katılımcılara ait ANOVA sonuçları Tablo 9'de, erkek katılımcılara ait ANOVA sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 9. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	Medeni Durum			F	p	η^2	Fark
	Bekar	Romantik İlişkisi Var	Evli				
	Ort. $\pm$ SS (n = 50)	Ort. $\pm$ SS (n = 50)	Ort. $\pm$ SS (n = 48)				
GRCDÖ-K	Sıklık	4.37 $\pm$ 1.32	3.84 $\pm$ 1.75	3.67 $\pm$ 2.00	2.211	.113	.030
	İletişim	1.88 $\pm$ 1.64	1.84 $\pm$ 1.67	2.50 $\pm$ 1.61	2.475	.088	.033
	Doyum	5.20 $\pm$ 2.82	2.98 $\pm$ 1.93	3.90 $\pm$ 2.59	10.113	.000**	.123 1 > 2
	Kaçınma	2.65 $\pm$ 2.09	2.56 $\pm$ 1.70	3.19 $\pm$ 2.46	1.264	.286	.017
	Dokunma	1.86 $\pm$ 1.68	1.58 $\pm$ 1.55	1.83 $\pm$ 2.07	.370	.691	.005
	Vajinismus	3.55 $\pm$ 2.78	4.12 $\pm$ 2.90	4.00 $\pm$ 2.66	.570	.567	.008
	Anorgazmi	6.33 $\pm$ 3.30	5.22 $\pm$ 3.79	4.98 $\pm$ 2.90	2.240	.110	.030
	Toplam	29.02 $\pm$ 9.14	25.64 $\pm$ 9.70	28.31 $\pm$ 11.34	1.456	.237	.020
CİAETÖ	Anne Tutumu	27.10 $\pm$ 8.80	24.84 $\pm$ 8.22	30.60 $\pm$ 7.94	5.936	.003**	.076 3 > 1
	Baba Tutumu	26.33 $\pm$ 8.38	24.26 $\pm$ 8.38	29.69 $\pm$ 8.84	5.037	.008**	.065 3 > 1
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.82 $\pm$ 1.22	3.60 $\pm$.93	3.33 $\pm$ 1.14	2.347	.099	.032
	Kaygılı Bağlanma	2.86 $\pm$ 1.06	2.24 $\pm$.87	2.33 $\pm$.95	5.855	.004**	.075 1>2, 3

Not. Ort. $\pm$ SS: Ortalama $\pm$ Standart Sapma, **p < .01, *p<.05.

Medeni durum grupları, kadın katılımcılarda yalnızca **Doyum** alt boyut puanları açısından anlamlı bir fark göstermektedir, [$F(2, 147) = 8.41, p < .01$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, bekar kadın katılımcıların **Doyum** alt boyut puanları romantik bir ilişki içerisinde olan katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Kadınların medeni durum grupları Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu [$F(2, 147) = 5.94, p < .01$] ile Baba Tutumu puanları [$F(2, 147) = 5.04, p < .01$]

açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, evli kadınların Cinsellik ile ilgili Algılanan Anne ve Baba Tutumu puanları, bekar ve romantik ilişki içinde olan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olarak bulunmuştur.

Kadınların medeni durum grupları yalnızca Kaygılı Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı farklılık göstermektedir, [$F(2, 147) = 5.86, p < .01$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, bekâr katılımcıların Kaygılı Bağlanma boyutu puanları romantik bir ilişki içinde olan ve evli olan katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Tablo 10. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	Medeni Durum			F	p	η^2	Fark
	Bekar	Romantik İlişkisi Var	Evli				
	Ort. $\pm$ SS (n = 25)	Ort. $\pm$ SS (n = 25)	Ort. $\pm$ SS (n = 24)				
GRCDÖ-E	Sıklık	4.44 $\pm$ 1.89	3.28 $\pm$ 1.96	2.92 $\pm$ 1.95	4.155	.020*	.105 1 > 2
	İletişim	1.80 $\pm$ 1.68	1.40 $\pm$ 1.29	1.67 $\pm$ 1.76	.410	.665	.011
	Doyum	5.08 $\pm$ 1.32	3.44 $\pm$ 2.46	4.25 $\pm$ 2.51	3.590	.033*	.092 1 > 2
	Kaçınma	2.24 $\pm$ 1.48	1.40 $\pm$ 1.70	1.92 $\pm$ 2.10	1.419	.249	.038
	Dokunma	2.16 $\pm$ 1.86	.68 $\pm$ 1.03	1.13 $\pm$ 1.23	7.126	.002**	.167 1>2
	Erken Boşalma	4.20 $\pm$ 2.16	3.68 $\pm$ 1.40	3.79 $\pm$ 2.06	.515	.599	.014
	Empotans	4.28 $\pm$ 1.86	3.04 $\pm$ 1.94	2.83 $\pm$ 2.16	3.824	.026*	.097 1 > 3
	Toplam	26.84 $\pm$ 6.32	18.88 $\pm$ 7.41	20.75 $\pm$ 9.53	7.023	.002**	.165 1>2,3
CİAETÖ	Anne Tutumu	21.88 $\pm$ 7.99	21.36 $\pm$ 8.61	25.08 $\pm$ 8.56	1.405	.252	.038
	Baba Tutumu	21.00 $\pm$ 8.13	20.68 $\pm$ 8.95	24.42 $\pm$ 9.63	1.312	.276	.036
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.20 $\pm$ 1.08	3.08 $\pm$ 1.03	2.92 $\pm$ 1.10	.430	.652	.012
	Kaygılı Bağlanma	2.92 $\pm$.86	2.12 $\pm$.92	2.38 $\pm$ 1.13	4.348	.017*	.109 1>2

Not. Ort. $\pm$ SS: Ortalama $\pm$ Standart Sapma, **p < .01, *p<.05.

Medeni durum grupları, erkek katılımcılarda Sıklık [$F(2, 71) = 4.16, p < .01$], Doyum [$F(2, 71) = 3.82, p < .05$], Dokunma [$F(2, 71) = 7.13, p < .01$] ve empotans [$F(2, 71) = 4.90, p < .05$] alt boyut puanları ile toplam Cinsel Doyum puanları [$F(2, 71) = 7.02, p < .01$] açısından anlamlı fark göstermektedir. Scheffe ve Games-Howell post-hoc testi sonuçlarına göre, bekar erkek katılımcıların Sıklık, Doyum ve Dokunma

alt boyut puanları romantik bir ilişkisi olan erkek katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Ek olarak, bekâr erkek katılımcıların toplam Cinsel Doyum puanları hem romantik bir ilişki içinde olan hem de evli olan erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir. Bekar erkek katılımcıların empotans puanları evli erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Erkeklerin medeni durum grupları, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ile Baba Tutumu puanları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir.

Erkeklerde medeni durum grupları yalnızca Kaygılı Bağlanma boyut puanları açısından anlamlı farklılık göstermektedir, [$F(2, 71) = 4.35, p < .05$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, bekâr katılımcıların Kaygılı Bağlanma boyut puanları romantik bir ilişki içinde olan katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

4.4.4. İlk cinsel deneyim yaşı.

Kadın katılımcıların ilk cinsel deneyim yaşı ile toplam Cinsel Doyum puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = .25, p = .001$). Benzer şekilde, kadınlarda İletişim ($r = .18, p = .002$) ve Vajinismus ($r = .31, p = .000$) alt boyut puanları ile ilk cinsel deneyim yaşı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kadınların ilk cinsel deneyim yaşı ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($r = .09, p = .220$) ve Baba Tutumları ($r = .069, p = .359$) puanları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Kadınların ilk cinsel deneyim yaşı ile Kaçınmacı ($r = -.095, p = .182$) ve Kaygılı Bağlanma ($r = -.005, p = .948$) boyutu puanları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilememiştir.

Erkek katılımcıların ilk cinsel deneyim yaşı ile toplam Cinsel Doyum puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = .21, p = .008$). Benzer

şekilde, erkeklerde ilk cinsel deneyim yaşı ile Sıklık ($r = .27, p = .001$), İletişim ($r = .22, p = .005$), Doyum ($r = .19, p = .013$) ve Erken Boşalma ($r = .26, p = .001$) alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Erkeklerin ilk cinsel deneyim yaşı ile Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanları ilişkili bulunmazken ($r = .148, p = .059$), Anne Tutumu puanları ($r = .234, p = .003$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Erkek katılımcıların ilk cinsel deneyim yaşı ile Kaçınmacı Bağlanma boyutu puanları anlamlı olarak ilişkili bulunmazken ($r = .098, p = .213$), Kaygılı Bağlanma boyutu puanları ($r = .262, p = .001$) pozitif yönde anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur.

4.4.5. Eğitim Seviyesi.

Kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YIYE-II alt boyutları açısından eğitim seviyesi gruplarına göre farklılıklarını değerlendirebilmek adına parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H kullanılmıştır. Kadın katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 11’de, erkek katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 11. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları

Değişken	Eğitim Seviyesi			H	sd	p	Fark
	Lise SO (n = 20)	Üniversite SO (n = 20)	Lisansüstü SO (n = 20)				
GRCDÖ-K	Sıklık	30.15	31.70	29.65	.155	2	.925
	İletişim	30.50	29.95	31.05	.041	2	.980
	Doyum	29.38	30.25	31.88	.216	2	.898
	Kaçınma	35.13	27.43	28.95	2.239	2	.326
	Dokunma	27.40	29.63	34.48	1.855	2	.396
	Vajinismus	36.88	30.30	24.33	5.251	2	.042*
	Anorgazmi	23.10	36.00	32.40	5.966	2	.051
	Toplam	32.45	29.53	29.53	.375	2	.829
CİAETÖ	Anne Tutumu	36.88	22.95	31.68	6.509	2	.039*
	Baba Tutumu	37.85	23.33	30.33	6.939	2	.031*
YIYE-II	Kaçınmacı	32.13	32.73	26.65	1.639	2	.441
	Bağlanma						
	Kaygılı	34.85	30.60	26.05	2.780	2	.249
	Bağlanma						

**p < .01, *p<.05.

Eğitim seviyesi, kadınlarda Vajinismus [$H(2) = 5.25, p < .01$] ve Anorgazmi [$H(2) = 5.97, p < .05$] alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, lise seviyesinde eğitime sahip kadın katılımcıların Vajinismus alt boyut puanları, üniversite ve lisansüstü eğitim seviyesindeki katılımcılara göre anlamlı olarak daha yüksek olarak bulunmuştur. Öte yandan, lise seviyesinde eğitime sahip kadınların Anorgazmi puanları, üniversite ve lisansüstü eğitime sahip kadınların Anorgazmi puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür.

Eğitim seviyesi grupları, kadınlarda Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu [$H(2) = 6.51, p < .01$] ile Baba Tutumu puanları [$H(2) = 6.94, p < .01$] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, lise eğitim

seviyesine sahip kadınların Cinsellik ile ilgili Algılanan Anne ve Baba tutumu puanları, üniversite ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip olan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olarak bulunmuştur.

Eğitim seviyesi gruplarının, kadınlarda Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı fark göstermediği gözlemlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 12. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları

Değişken	Eğitim Seviyesi			H	sd	p	Fark
	Lise SO (n = 15)	Üniversite SO (n = 20)	Lisansüstü SO (n = 20)				
GRCDÖ-E	Sıklık	31.40	31.85	21.60	5.150	2	.076
	İletişim	25.13	29.93	28.23	.817	2	.665
	Doyum	20.47	34.53	27.13	6.837	2	.033*
	Kaçınma	24.93	27.40	30.90	1.290	2	.525
	Dokunma	25.60	30.00	27.80	.705	2	.703
	Erken Boşalma	31.13	30.18	23.48	2.589	2	.274
	Empotans	23.27	28.45	31.10	2.129	2	.345
	Toplam	25.57	30.65	27.18	.948	2	.622
CİAETÖ	Anne Tutumu	35.73	21.90	28.30	6.455	2	.040*
	Baba Tutumu	36.70	20.15	29.33	9.432	2	.009**
							1 > 2
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	28.53	27.25	28.35	.077	2	.962
	Kaygılı Bağlanma	28.20	30.55	25.30	1.215	2	.545

**p < .01, *p < .05.

Eğitim seviyesi, erkeklerde Doyum alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir, [$H(2) = 6.84, p < .05$]. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, lisansüstü eğitim seviyesine sahip erkeklerin Doyum alt boyut puanları, lise eğitim seviyesinde erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Eğitim seviyesi grupları, erkeklerde Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu [$H(2) = 6.46, p < .05$] ile Baba Tutumu puanları [$H(2) = 9.43, p < .01$] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, lise eğitim seviyesine sahip erkeklerin Cinsellik ile ilgili Algılanan Anne ve Baba tutumu puanları, üniversite eğitim seviyesine sahip olan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olarak bulunmuştur.

Eğitim seviyesi gruplarının, erkeklerde Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyut puanları açısından anlamlı fark göstermediği gözlemlenmiştir ($p > .05$).

4.4.6. Annenin eğitim seviyesi.

Kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YIYE-II alt boyutları açısından anne eğitim seviyesi gruplarına göre farklılıkları değerlendirebilmek adına ANOVA kullanılmıştır. Kadın katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 13'te, erkek katılımcılara ait ANOVA sonuçları Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 13. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Anne Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	Anne Eğitim Seviyesi			F	p	η^2	Fark
	İlkokul ve Altı	Lise	Üniversite ve Üstü				
	Ort. $\pm$ SS (n = 56)	Ort. $\pm$ SS (n = 60)	Ort. $\pm$ SS (n = 60)				
GRCDÖ-K	Sıklık	3.71 $\pm$ 1.89	3.78 $\pm$ 1.55	3.98 $\pm$ 1.67	.394	.675	.005
	İletişim	2.39 $\pm$ 1.77	2.48 $\pm$ 2.05	1.95 $\pm$ 1.41	1.571	.211	.018
	Doyum	3.87 $\pm$ 2.68	3.53 $\pm$ 2.39	3.90 $\pm$ 2.52	.391	.677	.004
	Kaçınma	3.23 $\pm$ 2.20	2.48 $\pm$ 1.93	2.63 $\pm$ 1.94	2.204	.113	.025
	Dokunma	1.45 $\pm$ 1.57	1.52 $\pm$ 1.69	1.73 $\pm$ 1.57	.504	.605	.006
	Vajinismus	4.79 $\pm$ 3.13	3.97 $\pm$ 3.01	3.08 $\pm$ 2.43	5.229	.006*	.057 1 > 3
	Anorgazmi	4.79 $\pm$ 3.21	5.12 $\pm$ 3.10	5.93 $\pm$ 3.16	2.054	.131	.023
	Toplam	28.16 $\pm$ 10.21	26.28 $\pm$ 10.39	26.95 $\pm$ 10.54	.484	.617	.006
CİAETÖ	Anne Tutumu	30.04 $\pm$ 8.65	26.25 $\pm$ 8.74	26.68 $\pm$ 9.39	3.078	.049	.034
	Baba Tutumu	29.29 $\pm$ 9.02	24.98 $\pm$ 9.06	25.57 $\pm$ 9.30	3.746	.026*	.042 1 > 2
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.63 $\pm$ 1.11	3.55 $\pm$ 1.13	3.50 $\pm$ 1.07	.189	.828	.002
	Kaygılı Bağlanma	2.50 $\pm$.97	2.45 $\pm$ 1.23	2.40 $\pm$.87	.131	.877	.002

Ort. $\pm$ SS: Ortalama $\pm$ Standart Sapma. **p < .01. *p<.05.

Anne eğitim seviyesi grupları, kadın katılımcılarda Vajinismus alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir [$F(2, 173) = 5.23, p < .01$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, annesi ilkököl ve altı eğitim seviyesine sahip kadınların Vajinismus alt boyut puanları, annesi üniversite ve üstü eğitim seviyesindeki kadın katılımcıların puanlarından anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Kadınların anne eğitim seviyesi grupları, Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanları açısından anlamlı farklılık göstermektedir, [$F(2, 173) = 3.75, p < .05$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, annesi ilkokul ve altı eğitim seviyesine sahip kadınların Cinsellik ile ilgili Algılanan Baba tutumu puanları, annesi lise eğitim seviyesine sahip olan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Anne eğitim seviyesi gruplarının, Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı fark göstermediği gözlemlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 14. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Anne Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	Anne Eğitim Seviyesi			F	p	η^2	Fark
	İlkokul ve Altı	Lise	Üniversite ve Üstü				
	Ort. $\pm$ SS (n = 59)	Ort. $\pm$ SS (n = 52)	Ort. $\pm$ SS (n = 55)				
GRCDÖ-E	Sıklık	3.88 $\pm$ 2.04	4.29 $\pm$ 2.12	3.60 $\pm$ 2.09	1.475	.232	.018
	İletişim	1.59 $\pm$ 1.60	1.40 $\pm$ 1.26	1.47 $\pm$ 1.35	.257	.774	.003
	Doyum	4.32 $\pm$ 2.45	4.54 $\pm$ 2.17	4.16 $\pm$ 2.67	.317	.729	.004
	Kaçınma	2.02 $\pm$ 1.66	1.46 $\pm$ 1.55	2.29 $\pm$ 1.66	3.594	.003*	.042 3 > 2
	Dokunma	1.56 $\pm$ 1.62	1.31 $\pm$ 1.82	1.35 $\pm$ 1.48	.387	.680	.005
	Erken Boşalma	4.17 $\pm$ 2.29	4.44 $\pm$ 2.11	3.78 $\pm$ 2.07	1.264	.285	.015
	Empotans	3.19 $\pm$ 1.95	3.50 $\pm$ 1.72	3.93 $\pm$ 2.14	2.064	.130	.025
	Toplam	23.53 $\pm$ 8.73	23.42 $\pm$ 7.01	23.82 $\pm$ 8.92	.033	.967	.000
CİAETÖ	Anne Tutumu	23.83 $\pm$ 8.27	22.42 $\pm$ 7.33	18.67 $\pm$ 6.61	7.188	.001**	.081 3 > 1.2
	Baba Tutumu	23.41 $\pm$ 8.35	21.67 $\pm$ 7.52	18.22 $\pm$ 7.70	6.334	.002**	.072 3 > 1
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.27 $\pm$ 1.16	3.12 $\pm$ 1.06	3.20 $\pm$ 1.18	.261	.771	.003
	Kaygılı Bağlanma	2.61 $\pm$ 1.10	2.56 $\pm$.94	2.31 $\pm$ 1.00	1.396	.251	.017

Ort. $\pm$ SS: Ortalama $\pm$ Standart Sapma, **p < .01, *p<.05.

Anne eğitim seviyesi grupları, erkek katılımcılarda Kaçınma alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir [$F(2, 195) = 3.59, p < .05$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, annesi üniversite ve üzeri eğitim seviyesine sahip erkek katılımcıların Kaçınma alt boyut puanları, annesi lise seviyesinde eğitime sahip erkek katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olarak bulunmuştur.

Anne eğitim seviyesi grupları, erkeklerde Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne [$F(2, 195) = 7.19, p < .01$] ile Baba Tutumu puanları [$F(2, 195) = 6.33, p < .01$] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, annesi üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip erkeklerin Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu puanları, annesi ilkokul ve altı ve lise seviyesinde eğitime sahip erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, annesi üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip erkeklerin Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanları, annesi ilkokul ve altı seviyesinde eğitime sahip erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Anne eğitim durumu gruplarının, erkeklerde Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyut puanları açısından anlamlı fark göstermediği gözlemlenmiştir ($p > .05$).

4.4.7. Babanın eğitim seviyesi.

Kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YIYE-II alt boyutları açısından baba eğitim seviyesi gruplarının farklarını değerlendirebilmek adına ANOVA kullanılmıştır. Kadın katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 15'te, erkek katılımcılara ait ANOVA sonuçları Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 15. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Baba Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	Baba Eğitim Seviyesi			F	p	η^2	Fark
	İlkokul ve Altı	Lise	Üniversite ve Üstü				
	Ort. $\pm$ SS	Ort. $\pm$ SS	Ort. $\pm$ SS				
	(n = 47)	(n = 55)	(n = 55)				
GRCDÖ-K	Sıklık	3.38 $\pm$ 1.91	3.98 $\pm$ 1.80	4.02 $\pm$ 1.55	2.054	.132	.026
	İletişim	2.26 $\pm$ 1.79	2.57 $\pm$ 1.96	1.87 $\pm$ 1.48	2.196	.115	.028
	Doyum	3.51 $\pm$ 2.38	4.15 $\pm$ 2.87	4.18 $\pm$ 2.33	1.091	.339	.014
	Kaçınma	2.79 $\pm$ 2.13	2.74 $\pm$ 2.76	2.64 $\pm$ 1.76	.076	.927	.001
	Dokunma	1.15 $\pm$ 1.37	1.80 $\pm$ 1.83	2.22 $\pm$ 1.67	5.385	.005**	.066 3>1
	Vajinismus	4.17 $\pm$ 3.25	4.15 $\pm$ 3.06	3.58 $\pm$ 2.26	.719	.489	.009
	Anorgazmi	4.60 $\pm$ 3.33	5.72 $\pm$ 3.62	6.20 $\pm$ 2.78	3.196	.034	.040
	Toplam	25.45 $\pm$ 10.00	28.61 $\pm$ 10.78	28.56 $\pm$ 9.35	1.601	.205	.020
CİAETÖ	Anne Tutumu	31.00 $\pm$ 8.18	25.59 $\pm$ 8.91	27.38 $\pm$ 9.43	4.771	.010**	.059 1 > 2
	Baba Tutumu	30.09 $\pm$ 8.62	24.63 $\pm$ 9.06	26.27 $\pm$ 9.54	4.682	.011**	.058 1 > 2
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.53 $\pm$ 1.16	3.50 $\pm$ 1.21	3.69 $\pm$ 1.03	.439	.646	.006
	Kaygılı Bağlanma	2.49 $\pm$ 1.08	2.17 $\pm$.91	2.64 $\pm$.95	3.277	.040*	.041 3 > 2

Ort. $\pm$ SS: Ortalama $\pm$ Standart Sapma, **p < .01, *p<.05

Baba eğitim seviyesi grupları, kadınlarda Dokunma alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir [$F(2, 153) = 5.39, p < .01$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, babası ilkokul ve altı seviyesinde eğitime sahip kadınların dokunma alt boyut puanları, babası üniversite ve üstü eğitim seviyesindeki kadınların puanlarından anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur.

Baba eğitim seviyesi grupları, kadınlarda Cinsellik İle İlgili Algılanan Anne [$F(2, 153) = 4.77, p < .01$] ile Baba Tutumu puanları [$F(2, 153) = 4.68, p < .01$] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, babası ilkokul ve altı eğitim seviyesine sahip kadınların Cinsellik ile ilgili Algılanan Anne ve Baba tutumu puanları, babası lise eğitim seviyesine sahip olan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Baba eğitim seviyesi grupları, kadınlarda Kaçınmacı Bağlanma puanları açısından anlamlı fark göstermezken, kaygılı bağlanma puanları açısından anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, [$F(2, 153) = 3.28, p < .05$]. Scheffe post-hoc testi sonuçlarına göre, babası üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip kadınların kaygılı bağlanma puanları, babası lise seviyesinde eğitime sahip kadınlardan anlamlı olarak daha yüksektir.

Tablo 16. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Baba Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	Baba Eğitim Seviyesi			F	p	η^2	Fark
	İlkokul ve Altı	Lise	Üniversite ve Üstü				
	Ort. $\pm$ SS (n = 45)	Ort. $\pm$ SS (n = 44)	Ort. $\pm$ SS (n = 45)				
GRCDÖ-E	Sıklık	4.04 $\pm$ 1.65	3.91 $\pm$ 2.41	3.93 $\pm$ 2.23	.052	.949	.001
	İletişim	1.58 $\pm$ 1.62	1.39 $\pm$ 1.40	1.40 $\pm$ 1.32	.242	.785	.004
	Doyum	4.00 $\pm$ 2.28	4.52 $\pm$ 2.46	4.20 $\pm$ 2.59	.516	.598	.008
	Kaçınma	1.87 $\pm$ 1.53	1.55 $\pm$ 1.72	2.24 $\pm$ 1.92	1.819	.166	.027
	Dokunma	1.62 $\pm$ 1.71	1.30 $\pm$ 1.65	1.24 $\pm$ 1.43	.735	.481	.011
	Erken Boşalma	4.44 $\pm$ 2.46	3.93 $\pm$ 1.81	4.09 $\pm$ 2.23	.645	.526	.010
	Empotans	3.27 $\pm$ 1.76	3.20 $\pm$ 1.89	4.04 $\pm$ 2.15	2.602	.078	.038
	Toplam	23.42 $\pm$ 8.08	22.82 $\pm$ 8.69	23.93 $\pm$ 8.66	.193	.825	.003
CİAETÖ	Anne Tutumu	22.73 $\pm$ 7.75	21.52 $\pm$ 7.16	20.67 $\pm$ 8.17	.816	.444	.012
	Baba Tutumu	22.36 $\pm$ 7.87	21.14 $\pm$ 7.47	20.16 $\pm$ 8.62	.853	.429	.013
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.38 $\pm$ 1.09	3.07 $\pm$ 1.21	3.22 $\pm$ 1.13	.816	.444	.012
	Kaygılı Bağlanma	2.78 $\pm$ 1.13	2.16 $\pm$.81	2.53 $\pm$ 1.06	4.254	.016*	.061 1 > 2

Ort. $\pm$ SS: Ortalama $\pm$ Standart Sapma, **p < .01, *p<.05

Baba eğitim seviyesi gruplarının, erkeklerde toplam Cinsel Doyum ve alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermediği gözlemlenmiştir ($p > .05$).

Baba eğitim seviyesi, erkeklerde cinsellik ile ilgili algılanan anne ve baba tutumu puanları açısından anlamlı fark göstermemektedir ($p > .05$).

Baba eğitim seviyesi grupları, erkeklerde Kaçınmacı Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı fark göstermezken, kaygılı bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, [$F(2, 131) = 4.25, p < .05$]. Games-Howell post-hoc testi sonuçlarına göre, babası ilköğretim ve altı eğitim seviyesine sahip erkeklerin kaygılı bağlanma puanları, babası lise seviyesinde eğitime sahip kadınlardan anlamlı olarak daha yüksektir.

4.4.8. Cinsel hayat memnuniyeti.

Katılımcıların 3'lü Likert tipi soru ile ölçülen cinsel hayat memnuniyet seviyesinin, kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CİAETÖ ve YİYE-II alt boyutları açısından grup farklarını değerlendirebilmek adına parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H kullanılmıştır. Kadın katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 17'de erkek katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 17. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Cinsel Hayat Memnuniyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları

Değişken	Cinsel Hayat Memnuniyeti			H	sd	p	Fark
	Hiç Memnun Değil SO (n =17)	Kararsız SO (n =20)	Oldukça Memnun SO (n =20)				
GRCDÖ-K	Sıklık	41.00	31.50	16.30	21.982	2	.000** 1>2>3
	İletişim	26.76	37.90	22.00	10.151	2	.006** 2>3
	Doyum	42.44	31.53	15.05	26.179	2	.000** 2>3
	Kaçınma	35.12	30.60	22.20	6.009	2	.050* 1>2
	Dokunma	31.97	31.05	24.43	2.489	2	.288
	Vajinismus	24.88	32.92	28.58	2.213	2	.331
	Anorgazmi	32.76	26.98	27.83	1.289	2	.525
	Toplam	36.03	33.63	18.40	12.801	2	.002** 2>3
CİAETÖ	Anne Tutumu	24.89	31.23	31.93	1.967	2	.374
	Baba Tutumu	23.53	32.90	31.48	3.343	2	.188
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	37.89	24.95	26.50	7.019	2	.030* 1 > 2,3
	Kaygılı Bağlanma	37.92	29.85	21.58	9.524	2	.009** 1 >2,3

**p < .01, *p<.05.

Cinsel hayat memnuniyeti, kadınlarda toplam Cinsel Doyum puanı [$H(2) = 12.80, p < .01$] ile Sıklık [$H(2) = 21.98, p < .01$], İletişim [$H(2) = 10.15, p < .01$], Doyum [$H(2) = 26.18, p < .01$], Kaçınma [$H(2) = 6.01, p < .01$] alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsel hayatından hiç memnun olmayan ve kararsız kadınların Sıklık alt boyut puanları, cinsel hayatından memnun olan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir. Ek olarak, cinsel hayatı konusunda kararsız olan kadınların İletişim, Doyum ve toplam Cinsel Doyum puanları cinsel hayatından memnun olan kadınlara kıyasla daha yüksek

olarak bulunmuştur. Cinsel hayatından memnun olmayan kadınların kaçınma alt boyut puanı, cinsel hayat kalitesi konusunda kararsız olan kadınlara kıyasla daha yüksektir.

Cinsel hayat memnuniyeti grupları, kadınlarda Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > .05$).

Cinsel hayat memnuniyeti gruplarının, kadınlarda Kaçınmacı [$H(2) = 7.02, p < .01$] ve Kaygılı [$H(2) = 9.52, p < .01$] Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsel hayatından memnun olmadığını belirten katılımcıların Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyutu puanları cinsel hayatı konusunda kararsız olan ve çok memnun olan katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 18. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Cinsel Hayat Memnuniyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları

Değişken	Cinsel Hayat Memnuniyeti			H	sd	p	Fark
	Hiç Memnun Değil SO (n =20)	Kararsız SO (n =20)	Oldukça Memnun SO (n =20)				
GRCDÖ- E	Sıklık	42.15	32.35	17.00	21.566	2	.000** 1>2>3
	İletişim	33.13	33.53	24.85	3.329	2	.189
	Doyum	40.98	35.92	14.60	26.074	2	.000** 1>2>3
	Kaçınma	31.60	36.73	23.18	6.350	2	.062
	Dokunma	36.70	29.90	24.90	4.944	2	.084
	Erken Boşalma	40.53	34.05	16.93	19.873	2	.000** 1>2
	Empotans	31.43	38.28	21.80	9.216	2	.060
	Toplam	42.03	36.20	13.28	30.376	2	.000** 1>2>3
CİAETÖ	Anne Tutumu	35.20	30.33	25.98	2.807	2	.246
	Baba Tutumu	33.42	29.58	28.50	.888	2	.641
YIYE-II	Kaçıncı	38.42	33.25	19.83	13.008	2	.001** 3 <
	Bağlanma						1,2
	Kaygılı	35.45	35.90	20.15	11.403	2	.003** 3 <
	Bağlanma						1,2

**p < .01, *p<.05.

Cinsel hayat memnuniyeti, erkeklerde toplam Cinsel Doyum puanı [$H(2) = 30.38, p < .01$] ile Sıklık [$H(2) = 21.57, p < .01$], Doyum [$H(2) = 26.07, p < .01$] ve Erken Boşalma [$H(2) = 19.87, p < .01$] alt boyut puanları açısından anlamlı fark göstermektedir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsel hayatından hiç memnun olmayan ve kararsız erkeklerin Sıklık ve Doyum alt boyut puanları ile toplam cinsel doyum puanları, cinsel hayatından memnun olan erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir. Ek olarak, cinsel hayatından hiç memnun olmayan erkeklerin

erken boşalma alt boyut puanları, cinsel hayatı konusunda kararsız olan erkeklere kıyasla daha yüksek olarak bulunmuştur.

Cinsel hayat memnuniyeti grupları, Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > .05$).

Cinsel hayat memnuniyeti gruplarının, erkeklerde Kaçınmacı [$H(2) = 13.01$, $p < .01$] ve Kaygılı [$H(2) = 11.40$, $p < .01$] Bağlanma boyutu puanları açısından anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, cinsel hayatından çok memnun olduğunu belirten katılımcıların Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyutu puanları cinsel hayatından memnun olmayan ve kararsız olan katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur.

4.4.9. Cinsel bilgi yeterliliği.

Cinsel bilgi yeterliliğinin kadın ve erkek katılımcıların GRCDÖ toplam ve alt boyut puanları ile CIAETÖ ve YIYE-II alt boyutları açısından grup farklılıklarını değerlendirebilmek adına Bağımsız Gruplar t-testi kullanılmıştır. Kadın katılımcılara ait analiz sonuçları Tablo 19’da, erkek katılımcılara ait ANOVA sonuçları Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 19. Kadın Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Puanlarının Cinsel Bilgi Yeterliliğine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları

	Değişken	Cinsel Bilgi		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
		Yeterli Buluyor	Yeterli Bulmuyor			
		Ort. ± SS (n =70)	Ort. ± SS (n = 70)			
GRCDÖ-K	Sıklık	3.53±1.59	4.00±1.77	-1.441	138	.152
	İletişim	1.63±1.45	2.61±1.61	-1.918	138	.057
	Doyum	3.30±2.34	4.45±2.58	-1.587	138	.115
	Kaçınma	2.07±2.58	3.23±2.12	-1.771	138	.079
	Dokunma	1.44±1.45	1.78±1.69	-.100	138	.921
	Vajinismus	3.31±2.43	4.74±3.17	-2.650	138	.009**
	Anorgazmi	5.13±3.31	6.13±3.52	-1.678	138	.096
	Toplam	23.53±9.04	31.13±9.67	-3.280	138	.001**
CİAETÖ	Anne Tutumu	27.10±9.01	27.80±8.23	-.479	138	.633
	Baba Tutumu	26.07±9.50	26.44±8.23	-.247	135.243	.805
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.49±1.07	3.76±1.11	-1.471	138	.143
	Kaygılı Bağlanma	2.27±.95	2.87±1.14	-3.386	138	.001**

Ort. ± SS: Ortalama ± Standart Sapma, **p < .01, *p<.05.

Cinsel bilgi yeterliliği, kadın katılımcılarda Vajinismus [$t(138) = -2.65, p < .01$] alt boyut puanları ile toplam Cinsel Doyum puanları [$t(138) = -3.28, p < .01$] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsel bilgisini yeterli bulmayan kadınların toplam Cinsel Doyum puanı ile Vajinismus alt boyut puanları; cinsel bilgisini yeterli bulan kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Cinsel bilgi yeterliliği, kadın katılımcıların Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ile Baba Tutumu puanları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir.

Cinsel bilgi yeterliliği kadınlarda yalnızca Kaygılı Bağlanma puanları açısından anlamlı farklılık göstermektedir, [$t(138) = -3.39, p < .01$]. Cinsel bilgisini yeterli bulmayan kadınların Kaygılı Bağlanma puanları, cinsel bilgisini yeterli bulan katılımcılara kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Tablo 20. Erkek Katılımcıların GRCDÖ, CİAETÖ ve YIYE-II Puanlarının Puanlarının Cinsel Bilgi Yeterliliğine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları

	Değişken	Cinsel Bilgi		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
		Yeterli	Yeterli			
		Buluyor	Bulmuyor			
		Ort. ± SS	Ort. ± SS			
		(n =35)	(n = 34)			
GRCDÖ-K	Sıklık	3.83±2.05	4.68±2.09	-1.703	67	.093
	İletişim	1.46±1.34	2.06±1.79	-1.585	67	.118
	Doyum	4.89±2.21	5.24±2.48	-.620	67	.538
	Kaçınma	2.20±1.83	2.32±1.70	-.290	67	.772
	Dokunma	1.26±1.54	2.68±2.07	-3.237	67	.002**
	Erken Boşalma	3.41±2.77	4.74±3.15	-2.016	55.683	.049
	Empotans	3.03±1.93	4.21±1.77	-2.636	67	.010**
	Toplam	24.09±7.71	29.09±8.45	-2.570	67	.012**
CİAETÖ	Anne Tutumu	21.63±8.18	23.15±6.52	-.851	67	.398
	Baba Tutumu	21.20±8.96	21.85±7.35	-.330	67	.742
YIYE-II	Kaçınmacı Bağlanma	3.23±1.09	3.44±1.16	-.786	67	.435
	Kaygılı Bağlanma	2.46±.92	2.94±1.23	-1.856	67	.068

Ort. ± SS: Ortalama ± Standart Sapma, ** $p < .01$, * $p < .05$.

Cinsel bilgi yeterliliği, erkek katılımcılarda Dokunma [$t(67) = -3.24, p < .01$] ve Empotans [$t(67) = -2.64, p < .01$] alt boyut puanları ile toplam Cinsel Doyum puanı [$t(67) = -2.57, p < .01$] açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıntısıyla, cinsel bilgisini yeterli bulmayan erkeklerin toplam Cinsel Doyum puanları ile Dokunma, ve Empotans alt boyut puanları; cinsel bilgisini yeterli bulan erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksektir.

Cinsel bilgi yeterliliği, erkek katılımcıların Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ile Baba Tutumu puanları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir.

Cinsel bilgi yeterliliği erkekler Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma boyut puanları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.5. Aracılık Modeli ve Analizleri

Bağlanma boyutları ve cinsel doyum ilişkisinde cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolü Hayes Process Analizi ile 4 numaralı model kullanılarak incelenmiştir. Bu bölümde öncelikle model ilgili kuramcılar ışığında ele alınmış, ardından ulaşılan aracılık analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Aracılık etkisini test etmek amacıyla uygulanan analizlerde pek çok yöntem ve yaklaşım bulunmaktadır (MacKinnon, Lockwood, Hoffman ve Sheets, 2002). Bu yaklaşımlardan en sık kullanılan Baron ve Kenny'nin nedensel aşamalar yaklaşımına göre, aracı değişkenin gerçekten aracı olup olmadığının anlaşılması için karşılanması gereken üç farklı regresyon eşitliği varsayımı bulunmaktadır. Birinci olarak, yordayıcı değişken, aracı değişkeni anlamlı olarak yordamalıdır. İkinci adımda, aracı değişken, yordanan değişkeni anlamlı olarak yordamalıdır. Son olarak, aracı değişken ve yordayıcı değişken birlikte regresyon analizine girdiğinde, daha önce bulunan

yordayıcı ve yordanan değişken arasındaki anlamlı ilişki anlamlı olmaktan çıkmalı ya da daha önceki anlamlılık düzeyi azalmalıdır. Anlamlılığın tamamen ortadan kalkması değişkenin tam aracı rolü olduğunu; anlamlılık derecesinin azalması ise kısmi aracı rolünün olduğunu göstermektedir (Baron ve Kenny, 1986).

Bu araştırmada, ana değişkenler arasındaki ilişkide önerilen aracı değişkenin rolünü test etmek amacıyla Preacher ve Hayes (2004) tarafından geliştirilmiş olan Hayes-Process yaklaşımının dördüncü modeli kullanılmıştır (Hayes, 2018). Baron ve Kenny'nin nedensel aşamalar yaklaşımının istatistiksel gücünün zayıflığı araştırmalar tarafından ortaya konulmuş ve aracılık etkisinin sayısallaştırılamaması bu zayıflığın temel nedeni olarak belirtilmiştir (MacKinnon, Lockwood, Williams, 2004; Hayes, 2009). Hayes-Process yöntemi değişkenler arasındaki dolaylı etkileri bootstrap yöntemiyle ortaya koymaktadır ve bootstrap yöntemi sayesinde dolaylı etkiler daha net bir biçimde belirlenmektedir (Hayes ve Scharkow, 2013).

Kısmi ya da tam aracılık etkisine karar verilebilmesi için tip I hatayı en az düzeye indiren Bootstrap yöntemi %95 simetrik güven aralığı ve sapma düzeltmesi yapılmış %95 güven aralığı ile Hayes Process analizi bootstrap güven aralığı sonuçlarına bakılmıştır (Hayes, 2017). Bu güven aralığının sıfır içermemesi durumunda aracılık etkisinin anlamlı olduğu bilgisine ulaşılmaktadır (Hayes ve Preacher, 2004). Analiz sonucunda elde edilen standardize edilmemiş katsayılar da belirtilmektedir.

Tüm katılımcılarda YIYE-II alt boyutları (Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma) ve GRCDÖ toplam puanı ile her iki cinsiyet için ortak olan alt boyutlarının (Sıklık, İletişim, Doyum, Kaçınma, Dokunma) arasındaki ilişkide CİAETÖ'nün Anne ve Baba formu puanları aracı (mediatör) rolünü incelemek amacıyla Hayes-Process yöntemi

kullanılmıştır. YIYE-II alt boyutları (kaygılı ve kaçınmacı bağlanma) yordayıcı değişkenler, GRCDÖ'nün her iki cinsiyet için ortak olan alt boyutları (sıklık, dokunma, doyum, iletişim ve kaçınma) ise yordanan değişkenler olarak ele alınmıştır. CİAETÖ'nün Anne ve Baba formu puanları ise aracı değişkenlerdir.

GRCDÖ'nün kadın ve erkek katılımcılar için ortak olan alt boyutları birleştirilmiş; yalnızca kadınlara (Anorgazmi ve Vajinismus) ve erkeklere (Empotans ve Erken Boşalma) özel alt boyutları bağımlı değişkenler olarak ele alınamamıştır. Bağlanma boyutlarının GRCDÖ'nün Sıklık, Doyum ve Dokunma alt boyutları üzerindeki etkisinde anne ve babanın cinsellik ile ilgili tutumunun aracılık rolünün incelendiği aracılık modellerinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Bağlanma boyutlarının GRCDÖ'nün iletişim ve kaçınma alt boyutları üzerindeki etkisinde anne ve babanın cinsellik ile ilgili tutumunun aracılık etkileri anlamlı olarak bulunmuştur. Bulunan anlamlı ilişkiler için yürütülen aracılık analizlerinin sonuçları şekillerde kısmi aracı değişkenler için açık gri renk, tam aracı değişkenler için koyu renk ile belirtilmiştir (Şekil 7-10). Anne ve baba tutumu değişkenleri için ayrı aracılık analizleri yürütülmüş fakat bulguları sade bir şekilde sunmak adına analizler aynı şekil çerçevesinde verilmiştir.

4.5.1. Tüm katılımcılarda kaygılı bağlanma boyutu ve cinsel doyum arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolü.

4.5.1.1. Tüm katılımcılarda kaygılı bağlanma boyutu ve cinsel doyumun iletişim alt boyutu arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan anne ve baba tutumlarının aracı rolünün incelenmesine ilişkin analizler.

Kaygılı bağlanma boyutunun, GRCDÖ'nün İletişim alt boyutu üzerindeki etkisinde anne ve babanın cinsellik ile ilgili tutumunun aracılık rolünün incelendiği aracılık testi katsayı değerleri Tablo 21'de gösterilmiş ve ilgili aracılık modeli Şekil 7'de verilmiştir.

Tablo 21. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları ($n = 365$)

% 95 GA							
Dolaylı Etkiler	Bootstrap Katsayı	SH	Alt Limit	Üst Limit	F	β	R ²
Kaygılı Bağlanma → Anne Tutumu → İletişim	.018	.011	.001	.042	13.856	.224	.071
Kaygılı Bağlanma → Baba Tutumu → İletişim	.015	.010	-.001	.038	13.119	.228	.068
Doğrudan Etkiler	Katsayı	SH	t	p			
Kaygılı Bağlanma → İletişim	.421	.088	4.767	.000**			
Kaygılı Bağlanma → Anne Tutumu	1.547	.492	3.141	.002**			
Kaygılı Bağlanma → Baba Tutumu	1.520	.503	3.021	.003**			
Anne Tutumu → İletişim	.020	.089	4.372	.000**			
Baba Tutumu → İletişim	.017	.009	1.835	.067			

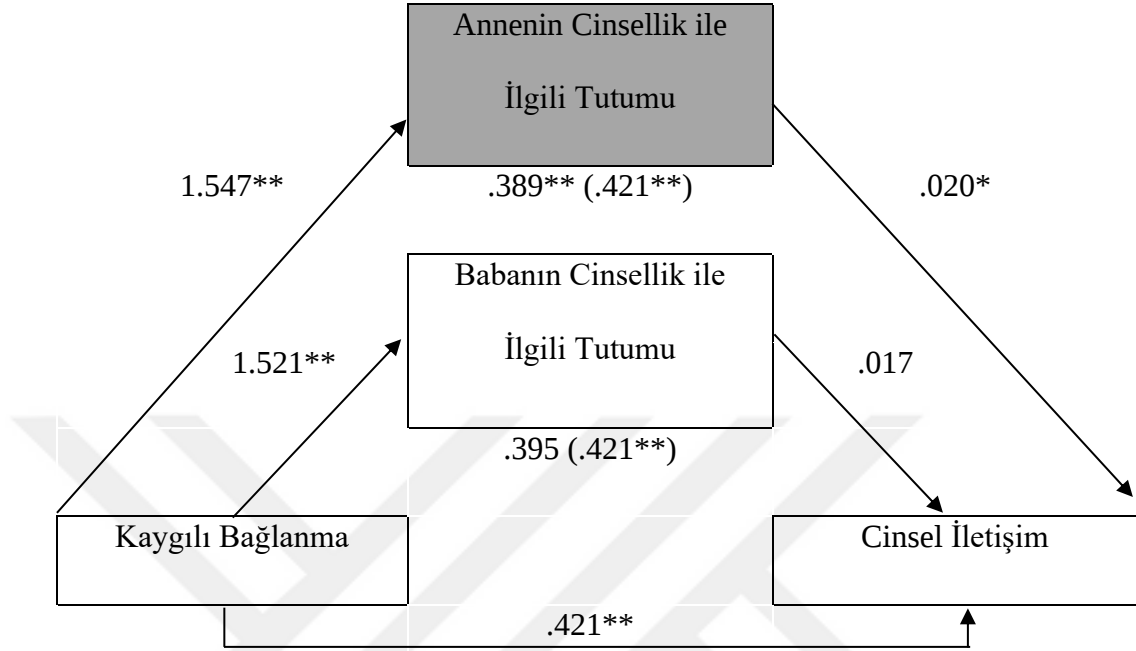
**p < .01, *p < .05.

Kaygılı Bağlanma Boyut puanının GRCDÖ'nün İletişim alt boyut toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($b = .42, \beta = .24, se = .09, p < .01, \%95GA = .247 \sim .594$). Kaygılı Bağlanma Boyut puanının Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($b = .155, \beta = .16, se = .49, p < .01, \%95GA = .579 \sim 2.516$) ve Baba ($b = 1.52, \beta = .16, se = .50, p < .01, \%95GA = .531 \sim 2.510$) tutumları üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Kaygılı Bağlanma Boyutu, İletişim alt boyut puanlarındaki varyansın %6'sını açıklarken (Düzenlenmiş $R^2 = .06$), Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ve Baba Tutumu puanlarındaki varyansın %3'ünü (Düzenlenmiş $R^2 = .027$ ile $.025$) açıklamaktadır.

Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu puanlarının GRCDÖ'nün İletişim alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($b = .02, \beta = .112, se = .01, p < .05, SI = .002 \sim .039$). Öte yandan, Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanlarının İletişim alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($b = .017, \beta = .094, se = .009, p = .067, \%95GA = -.001 \sim .035$). Dolayısıyla, cinsellik ile ilgili algılanan baba tutumu değişkeni için aracılık modeli ölçütü sağlanamamış ve analize devam edilmemiştir.

Aracılık modelinde, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu modele dahil edildiğinde Kaygılı Bağlanma Boyutu ile İletişim alt boyutu arasındaki yol katsayısı .42'den .40'a düşmüştür. Kaygılı Bağlanma Boyutu ile İletişim alt boyutu arasındaki ilişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun aracılık rolüne ait Bootstrap katsayısı (B=5000) - .02 ($\%95 GA = .214 \sim .564$) olarak elde edilmiştir. Güven aralığı 0 değerini içermediğinden regresyon katsayıları arasındaki düşüş istatistiksel olarak anlamlıdır. Sonuç olarak aracılık modelinde, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun, Kaygılı Bağlanma Boyutu ve İletişim alt boyutu arasındaki ilişkide kısmi

aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Şekil 7.). Belirlenen model, İletişim puanlarındaki varyansın %8'ini açıklamaktadır (Düzenlenmiş $R^2 = .08$).

**p < .01, *p < .05.

Şekil 7. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ'nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli

4.5.1.2. Kaygılı bağlanma boyutu ve cinsel doyumun kaçınma alt boyutu

arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolünün incelenmesine ilişkin analizler.

Kaygılı bağlanma boyutunun GRCDÖ'nün Kaçınma alt boyutu üzerindeki etkisinde anne ve babanın cinsellik ile ilgili tutumunun aracılık rolünün incelendiği aracılık testi katsayı değerleri Tablo 22'de gösterilmiş ve ilgili aracılık modeli Şekil 8'de verilmiştir.

Tablo 22. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları ($n = 365$)

% 95 GA							
Dolaylı Etkiler	Bootstrap Katsayı	SH	Alt Limit	Üst Limit	F	β	R ²
Kaygılı Bağlanma → Anne Tutumu → Kaçınma	.023	.011	.005	.046	15.498	.223	.079
Kaygılı Bağlanma → Baba Tutumu → Kaçınma	.011	.009	-.005	.0313	12.559	.235	.065
Doğrudan Etkiler	Katsayı	SH	t	p			
Kaygılı Bağlanma → Kaçınma	.497	.103	4.827	.000**			
Kaygılı Bağlanma → Anne Tutumu	1.547	.492	3.141	.002**			
Kaygılı Bağlanma → Baba Tutumu	1.521	.503	3.021	.003**			
Anne Tutumu → Kaçınma	1.547	.492	3.141	.002**			
Baba Tutumu → Kaçınma	.014	.011	1.332	.184			

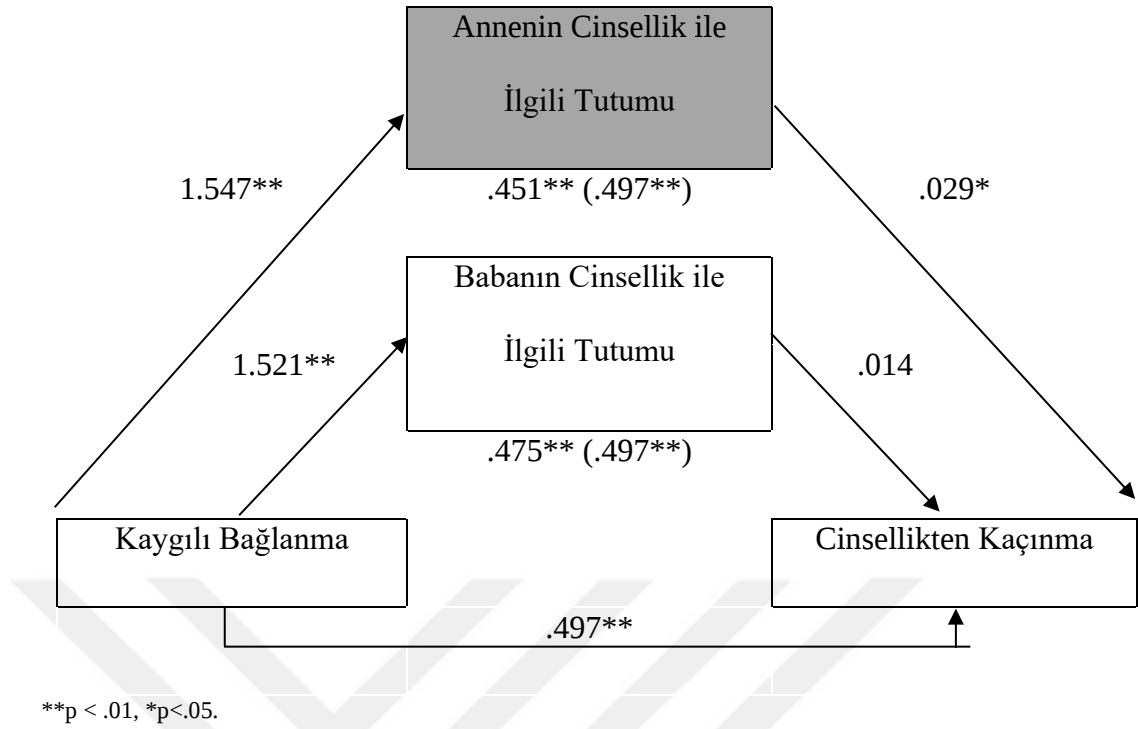
**p < .01, *p < .05.

Kaygılı Bağlanma Boyut puanının GRCDÖ'nün Kaçınma alt boyut toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($b = .50$, $\beta = .25$, $se = .10$, $p < .01$, %95 GA = .294 ~ .699). Kaygılı Bağlanma Boyutunun Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($b = .155$, $\beta = .16$, $se = .49$, $p < .01$, %95 GA = .579 ~ 2.516) ve Baba ($b = 1.52$, $\beta = .16$, $se = .50$, $p < .01$, %95 GA = .531 ~ 2.510) tutumları üzerindeki doğrudan etkisinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Kaygılı

Bağlanma Boyutu, Kaçınma alt boyut puanlarındaki varyansın %6'sını açıklarken (Düzenlenmiş $R^2 = .06$), Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ve Baba Tutumu puanlarındaki varyansın %3'ünü (Düzenlenmiş $R^2 = .027$ ile $.025$) açıklamaktadır.

Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu puanlarının GRCDÖ'nün Kaçınma alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($b = .03$, $\beta = .14$, $se = .01$, $p < .01$, %95 GA = $.008 \sim .051$). Öte yandan, Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanlarının Kaçınma alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($b = .014$, $\beta = .069$, $se = .011$, $p = .184$, %95 GA = $-.007 \sim .035$). Dolayısıyla, cinsellik ile ilgili algılanan baba tutumu değişkeni için aracılık modeli ölçütü sağlanamamış ve analize devam edilmemiştir.

Aracılık modelinde, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu modele dahil edildiğinde Kaygılı Bağlanma Boyutu ile Kaçınma alt boyutu arasındaki yol katsayısı .50'den .45'e düşmüştür. Kaygılı Bağlanma Boyutu ile Kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun aracılık rolüne ait Bootstrap katsayısı (B =5000) .02 (%95 GA = $.248 \sim .655$) olarak elde edilmiştir. Güven aralığı 0 değerini içermediğinden regresyon katsayıları arasındaki düşüş istatistiksel olarak anlamlıdır. Sonuç olarak aracılık modelinde, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun, Kaygılı Bağlanma Boyutu ve Kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Şekil 8.). Belirlenen model, Kaçınma puanlarındaki varyansın %8'ini açıklamaktadır (Düzenlenmiş $R^2 = .08$).

Şekil 8. Tüm Katılımcılarda Kaygılı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ'nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli

4.5.2. Tüm katılımcılarda kaçınmacı bağlanma boyutu ve cinsel doyum arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolü.

4.5.2.1. Tüm katılımcılarda kaçınmacı bağlanma boyutu ve cinsel doyumun iletişim alt boyutu arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolünün incelenmesine ilişkin analizler.

Kaçınmacı bağlanma boyutunun, GRCDÖ'nün iletişim alt boyutu üzerindeki etkisinde anne ve babanın cinsellik ile ilgili tutumunun aracılık rolünün incelendiği aracılık testi katsayı değerleri Tablo 23'te gösterilmiş ve ilgili aracılık modeli Şekil 9'da verilmiştir.

Tablo 23. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları ($n = 365$)

% 95 GA							
Dolaylı Etkiler	Bootstrap Katsayı	SH	Alt Limit	Üst Limit	F	β	R^2
Kaçınmacı Bağlanma → Anne Tutumu → İletişim	.027	.014	.004	.058	5.069	.074	.027
Kaçınmacı Bağlanma → Baba Tutumu → İletişim	.025	.014	.001	.057	4.139	.076	.022
Doğrudan Etkiler	Katsayı	SH	t	p			
Kaçınmacı Bağlanma → İletişim	.148	.077	1.935	.044*			
Kaçınmacı Bağlanma → Anne Tutumu	1.649	.413	3.992	.000**			
Kaçınmacı Bağlanma → Baba Tutumu	1.832	.420	4.363	.000**			
Anne Tutumu → İletişim	.024	.011	2.518	.012*			
Baba Tutumu → İletişim	.020	.010	2.121	.035*			

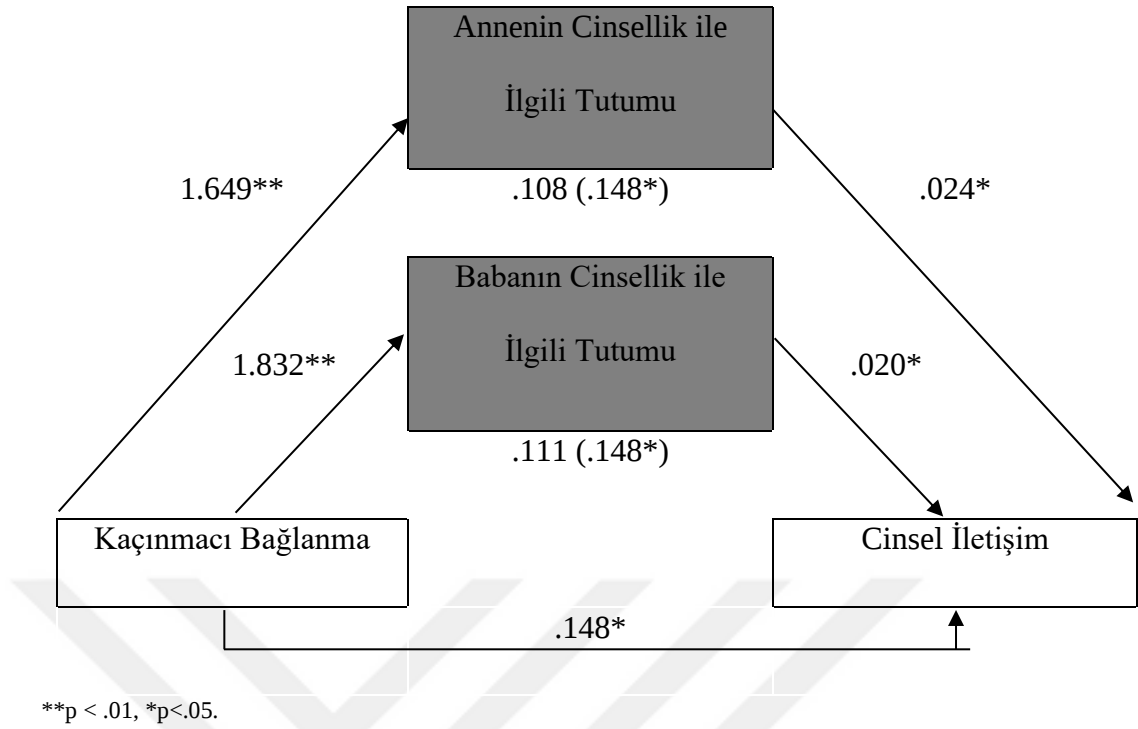
**p < .01, *p < .05.

Kaçınmacı Bağlanma boyutunun GRCDÖ'nün İletişim alt boyut toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($b = .15$, $\beta = .10$, $se = .08$, $p < .05$, $GA = .003 \sim .300$). Kaçınmacı Bağlanma Stilinin Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($b = .165$, $\beta = .21$, $se = .41$, $p < .01$, %95 $GA = .837 \sim 2.461$) ve Baba ($b = 1.83$, $\beta = .22$, $se = .42$, $p < .01$, %95 $GA = 1.006 \sim 2.657$) tutumları üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Kaçınmacı Bağlanma boyutu, Kaçınma alt boyut puanlarındaki varyansın %1'ini (Düzenlenmiş $R^2 = .01$), Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu puanlarındaki varyansın %4'ünü

(Düzenlenmiş $R^2 = .042$), Baba Tutumu puanlarındaki varyansın ise %5'ini (Düzenlenmiş $R^2 = .050$) açıklamaktadır.

Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($b = .02$, $\beta = .13$, $se = .01$, $p < .05$, %95 GA = $.005 \sim .043$) ve Baba ($b = .02$, $\beta = .11$, $se = .01$, $p < .05$, %95GA = $.002 \sim .039$) Tutumu aracı değişkenlerinin GRCDÖ'nün İletişim alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Aracılık modelinde, analize Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ve Baba Tutumu değişkenleri dahil edildiğinde Kaçınan Bağlanma boyutu ile İletişim alt boyutu arasındaki ilişkinin yol katsayısı her iki analiz için de .15'den .11'e düşmüştür ve iki değişken arasındaki doğrudan etkinin anlamlılığını kaybettiği gözlemlenmiştir. Kaçınan Bağlanma boyutu ile İletişim alt boyutu arasındaki ilişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun aracılık rolüne ait Bootstrap katsayısı ($B = 5000$) .03 (%95GA = $.006 \sim .087$); Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumunun aracılık rolüne ait Bootstrap katsayısı ($B = 5000$) .02 (%95GA = $.002 \sim .086$) olarak elde edilmiştir. Bulunan güven aralıkları 0 değerini içermediğinden regresyon katsayıları arasındaki düşüş istatistiksel olarak anlamlıdır. Sonuç olarak, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ve Baba Tutumlarının, Kaçınan Bağlanma boyutu ve İletişim alt boyutu arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Şekil 9.). Belirlenen model, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ve Baba Tutumu aracı değişkenleri için sırasıyla İletişim alt boyutu puanlarındaki toplam varyansın %3 ve %2'sini açıklamaktadır (Düzenlenmiş $R^2 = .027$ ile $.022$).

Şekil 9. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ'nün İletişim Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli

4.5.2.2. Tüm katılımcılarda kaçınmacı bağlanma boyutu ve cinsel doyumun kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolünün incelenmesine ilişkin analizler.

Kaçınmacı bağlanma boyutunun, GRCDÖ'nün kaçınma alt boyutu üzerindeki etkisinde anne ve babanın cinsellik ile ilgili tutumunun aracılık rolünün incelendiği aracılık testi katsayı değerleri Tablo 24'te gösterilmiş ve ilgili aracılık modeli Şekil 10'da verilmiştir.

Tablo 24. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ile GRCDÖ'nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Aracılık Analizi Sonuçları ($n = 365$)

% 95 GA							
Dolaylı Etkiler	Bootstrap Katsayı	SH	Alt Limit	Üst Limit	F	β	R^2
Kaçınmacı Bağlanma → Anne Tutumu → Kaçınma	.031	.015	.008	.061	8.636	.126	.046
Kaçınmacı Bağlanma → Baba Tutumu → Kaçınma	.017	.013	-.005	.045	5.523	.140	.031
Doğrudan Etkiler	Katsayı	SH	t	p			
Kaçınmacı Bağlanma → Kaçınma	.267	.089	3.012	.003**			
Kaçınmacı Bağlanma → Anne Tutumu	1.649	.413	3.992	.000*			
Kaçınmacı Bağlanma → Baba Tutumu	1.832	.420	4.363	.000**			
Anne Tutumu → Kaçınma	.032	.011	2.833	.005**			
Baba Tutumu → Kaçınma	.016	.011	1.397	.163			

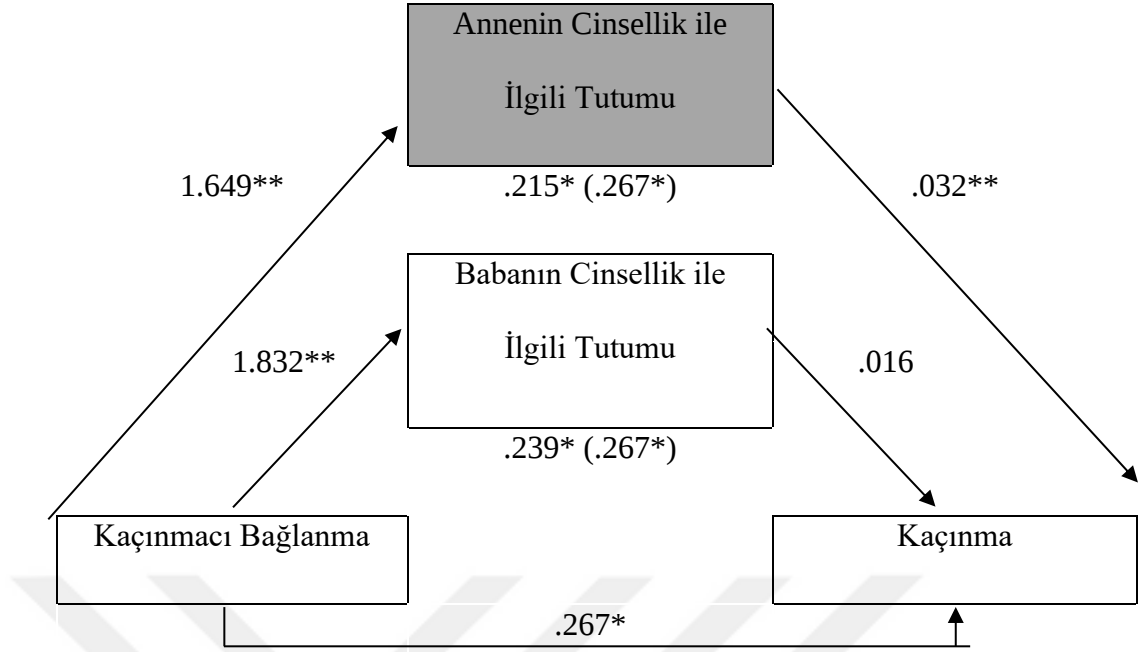
** $p < .01$, * $p < .05$.

Kaçınmacı Bağlanma boyutunun GRCDÖ'nün Kaçınma alt boyut toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($b = .27$, $\beta = .09$, $se = .08$, $p < .05$, %95 GA = .003 ~ .300). Kaçınmacı Bağlanma boyutunun Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne ($b = 1.65$, $\beta = .21$, $se = .41$, $p < .01$, %95GA = .837 ~ 2.461) ve Baba ($b = 1.83$, $\beta = .22$, $se = .42$, $p < .01$, %95 GA = 1.006 ~ 2.657) tutumları üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Kaçınmacı Bağlanma boyutu, Kaçınma alt boyut puanlarındaki varyansın %1'ini

(Düzenlenmiş $R^2 = .01$); Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu puanlarındaki varyansın ise %4'ünü (Düzenlenmiş $R^2 = .042$), Baba Tutumu puanlarındaki varyansın ise %5'ini (Düzenlenmiş $R^2 = .050$) açıklamaktadır.

Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu aracı değişkeninin ($b = .03, \beta = .15, se = .01, p < .01, \%95 \text{ GA} = .005 \sim .010$) GRCDÖ'nün Kaçınma alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Öte yandan, Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu puanlarının Kaçınma alt boyutu üzerindeki aracılık etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($b = .016, \beta = .074, se = .011, p = .163, \%95 \text{ GA} = -.005 \sim .045$). Dolayısıyla, Cinsellik ile İlgili Algılanan Baba Tutumu değişkeni için gerekli ölçüt sağlanamamış ve analize devam edilmemiştir.

Aracılık modelinde, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumu modele dahil edildiğinde Kaçınmacı Bağlanma boyutu ile Kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkinin yol katsayısı .27'den .22'ye düşmüştür. Kaçınmacı Bağlanma boyutu ile Kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun aracılık rolüne ait Bootstrap katsayısı ($B = 5000$) .03 ($\%95 \text{ GA} = .013 \sim .106$) olarak elde edilmiştir. Güven aralığı 0 değerini içermediğinden regresyon katsayıları arasındaki düşüş istatistiksel olarak anlamlıdır. Sonuç olarak, Cinsellik ile İlgili Algılanan Anne Tutumunun, Kaçınmacı Bağlanma boyutu ve Kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Şekil 10.). Belirlenen model, Kaçınma alt boyutu puanlarındaki toplam varyansın %5'ini açıklamaktadır (Düzenlenmiş $R^2 = .046$).

**p < .01, *p < .05.

Şekil 10. Tüm Katılımcılarda Kaçınmacı Bağlanma Boyutu ve GRCDÖ'nün Kaçınma Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Değişken Analizlerine İlişkin Özet Görseli

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı heteroseksüel bireylerde yetişkinlik dönemi bağlanma boyutları, cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu bölümde öncelikli olarak bağlanma boyutu puanları, cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları ve cinsel işlevsellik arasındaki korelasyon analizleri ile demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim seviyesi, anne ve baba eğitim seviyesi) ve katılımcıların cinsel hayatlarına dair algıları (cinsel hayat memnuniyeti ve cinsel bilgileri yeterli bulup bulmadıkları) ile ölçek puanları arasındaki ilişkiler tartışılmıştır. Son olarak ise bağlanma boyutları ile cinsel işlevsellik arasındaki ilişkide cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının aracı (mediatör) rolüne dair yürütülen analizler literatürün ışığında tartışılmıştır.

5.1. Korelasyon Analizlerinin Tartışılması

5.1.1. Cinsel doyum ve cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkilerin tartışılması.

Cinsel deneyimi olduğunu belirten katılımcılarla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular göstermiştir ki kadınlarda cinsellikten kaçınma arttıkça cinselliğe karşı algılanan anne tutumu daha olumsuz bulunurken cinsel işlevselliğin alt boyutları (kaçınma, iletişim, dokunma, sıklık, doyum, vajinismus ve anorgazmi) ve cinsellik ile ilgili algılanan baba tutumu arasında ilişki görülmemiştir. Erkek katılımcılarda ise cinsel işlevselliğin alt boyutları (kaçınma, iletişim, dokunma, sıklık, doyum, empotans ve erken boşalma) ve cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları (anne ve baba tutumları) arasında bir ilişki bulunmamıştır. Kadın ve erkek katılımcıların cinsel doyumlarının ölçüldüğü ortak alt boyutlar için (kaçınma, iletişim, dokunma, sıklık ve

doyum) her iki cinsiyetin birlikte ele alındığı analizlerde ise sonuçlar göstermiştir ki cinsellikten kaçındıklarını ve cinsel iletişimde sorun yaşadıklarını belirten katılımcıların cinselliğe karşı algılanan anne ve baba tutumları negatif olma eğilimindedir.

İlk cinsel bilgileri aileden edinme geçmişi ailelerin cinselliğe karşı tutumları hakkında önemli bilgiler vermektedir. Aynı zamanda cinsel bilgilerin ilk kez ebeveynler tarafından alınması ya da başka kaynaklardan alınması da cinsel işlevselliği etkilemektedir. Toplumlarda ve aile içinde ebeveynler için cinsellik ile ilgili konular, bilgiler ve diyaloglar tabu olarak görülmektedir (Tuğrul ve Artan, 2001) ya da cinsellik hakkında konuşulmamasının olası sorunların doğmasını engellediğine inanılabilmektedir (Noonan, 1999). Aynı bağlamda, cinsellikle ilgili bilgi edinme şekli olarak ilk kez ebeveynlerinden bilgi alan kadınların, daha güvenli cinsel davranışları ve aynı zamanda cinselliğe karşı daha olumlu tutumlara sahip oldukları (Moore ve Davidson, 1999), cinselliğe dair ilk bilgileri ebeveynlerinden öğrenmenin cinsellikten daha fazla tatmin yaşamayla ilişkisi (Şahbaz, 2017) bulunmaktadır. Bu doğrultuda tüm katılımcılarla yapılan analizlerde, cinselliğe karşı olumsuz anne ve baba tutumlarına sahip olan kişilerin cinsellikte iletişimlerini daha fazla sınırlandırdıklarını ve cinsellikten kaçınma davranışlarını artırdığını söylemek mümkündür.

Cinsel işlevler çok katmanlı bir yapıya sahip olup; sosyokültürel, ekonomik, ilişkisel ve partner sorunları, psikolojik nedenler ve medikal problemlerden etkilenmektedir (Hyde ve DeLamater, 2008). Cinsel işlevselliği etkileyen özellikler; doğuştan getirilen özellikler olabildiği gibi yetiştirme tarzı, ailenin tutumu, alınan eğitim gibi sonradan kazanılan özellikler de olabilir (İncesu, 2004). Türkiye’de ender sayıda yapılmış çalışmalardan birinde mevcut çalışmanın sonuçlarıyla paralel olarak,

kadınların cinsel işlev bozukluğu ile ailelerinin cinselliğe karşı olumsuz tutumlarının ilişkili olduğu görülmektedir. Mert ve Özen'in (2011) yapmış olduğu bu çalışmada CİB'i etkileyen sosyokültürel etmenlerin, ilk cinsel bilgileri öğrenme şekli ve ailelerin cinselliğe karşı tutumu olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda kadınların daha olumsuz anne tutumlarına sahip olması cinsellikten kaçınmalarını artırırken cinselliğe karşı algıladıkları baba tutumları ise ilişkili bulunmamıştır. Diğer bir yandan erkek katılımcıların cinselliğe karşı algıladıkları anne ve baba tutumları cinsel işlevselliğin herhangi bir alanıyla ilişkili bulunmamıştır. Kadın ve erkek katılımcılar arasındaki cinselliğe karşı algıladıkları ebeveyn tutumlarının farklılaşması, içinde yetişilen toplumun kadın ve erkeğe cinsellik konusunda kültürel olarak farklı yaklaşmasından (Ersoy, 2009) kaynaklanabileceği düşünülmektedir. İçinde yaşadığımız kültürel yapıya, kadınların erkeklere kıyasla daha duyarlı olabileceği söylenebilir. Diğer bir yandan kadınlar cinselliğe karşı olumsuz anne tutumlarında daha fazla cinsel işlevselliklerinde düşüş yaşadığını belirtirken, cinselliğe karşı baba tutumları kadınların cinsel işlevsellikleri ile ilişkili bulunmamıştır. Yurtdışında yapılan bir çalışmada katılımcılar, anneleriyle babalarından daha çok cinsellik temalı konular konuştuklarını belirtmişlerdir (Dilorio, Kelley ve Hockenberry-Eaton, 1999). Benzer bir şekilde Türkiye'de yapılan bir çalışmada kadınların annelerinin cinselliğe karşı daha olumsuz tutumları, cinselliğe karşı daha muhafazakâr olmak ve ilk cinsel birlikteliğe karşı daha negatif afektlere sahip olmak ve geleneksel cinsiyet rollerine daha bağlı olmakla ilişkilendirilirken baba tutumu ilişkili bulunmamıştır (Aşkun 2000). Mevcut çalışma ve alanyazında yer alan çalışma sonuçları doğrultusunda, kadınların cinselliğe karşı olumsuz tutumlardan daha çok etkilendiği söylenebilir. Elde

edilen sonuçlar kültüre oldukça bağlı ve kültürün “anne olmaya” ve “kadın olmaya” atfettiği anlamlar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Kadın ve erkek arasındaki farklarla anne ve baba tutumları arasındaki farkları daha iyi anlamak için kültürler arası çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

5.1.2. Cinsel doyum ve bağlanma boyutları arasındaki ilişkilerin tartışılması.

Çalışmanın bulgularından cinsel doyum ve bağlanma boyutları arasında yapılan korelasyon sonuçlarından edinilen bilgilere göre, kaçınmacı bağlanma boyut puanı yüksek olan kadınların doyum, orgazm olma ve cinsel işlevsellik alanlarında sorunlar yaşadığı görülmektedir. Kaygılı bağlanma boyut puanları yüksek olan kadınlarda ise sıklık, doyum, orgazm olma ve genel cinsel işlevsellikte problemler yaşadıkları ve cinsellikten kaçınmaya eğilimlerinin arttığı anlaşılmaktadır.

Erkeklerde ise, kaçınmacı bağlanma boyut puanı yüksek olan erkeklerin sıklık, doyum, kaçınma ve genel cinsel işlevsellik alanlarında bozulmalar görülmektedir. Kaygılı bağlanma boyut puanı yüksek olan erkekler ise sıklık, iletişim, doyum, kaçınma, dokunma, erken boşalma ve genel cinsel işlevsellik alanlarında problemler yaşadığı anlaşılmaktadır. Tüm katılımcıların birlikte yer aldığı analizlerde ise bulgular göstermiştir ki kaçınmacı bağlanma boyut puanı yüksek olan bireylerde cinsellikte sıklık, doyum, kaçınma ve genel cinsel işlevselliklerinde bozulmalar yaşanırken, kaygılı bağlanma boyut puanı yüksek olan bireylerde cinsel hayatlarının sıklık, iletişim, doyum, kaçınma, dokunma ve genel işlevsellik alanlarında bozulmalar yaşanmaktadır.

Alanyazında cinsel işlevsellik ile bağlanma boyutları arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmalar ile mevcut çalışmanın sonuçları tutarlılık göstermektedir.

Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma doğası gereği kişilerin kurdukları yakın ilişkiler ile ilişkiliyken, bireyin bir başkasıyla kurduğu yakın ilişkinin önemli bir parçasını oluşturan cinsel hayatın da bu ilişkiden etkilenmesi beklendik bir sonuç olmaktadır. Yakınlığa karşı kaygı ya da kaçınma duygularına sahip bireylerin, cinselliklerinde de bu örüntülerin etkilerini yaşamaya daha açık hale geldiğini göstermektedir (Butzer ve Campbell, 2008). Bu bağlamda, kişi bağlanmaya karşı kaygı ya da kaçınma yaşarken, partneri ile yaşadığı cinsel ilişkinin çeşitli alanlarında da sorunlar yaşamaya eğilimi artmaktadır (Brassard ve ark., 2015; Ciocca ve ark., 2015; Gentzler ve Kerns, 2004; Tracy, Shaver, Albino ve Cooper, 2003; Tüzer, 2017). Mevcut çalışmada da hem kadın hem erkek katılımcılar için kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutu puanları yüksek olan katılımcıların cinsel hayatlarında daha fazla sorunla karşılaştığı görülmektedir. Birnbaum'un (2007) kadınlarla yaptığı çalışmasında sonuçlar bağlanmaya karşı kaygı ve kaçınma davranışının, caydırıcı cinsel duygular ve bilişlerle ilişkili olduğunu göstermiş ve kaygılı bağlanma boyutundan kaçınmacı bağlanma boyutuna göre daha yüksek puan alan kadınların cinsel işlevselliklerinde daha fazla şikâyeteye sahip olduğu bulunmuştur. Mevcut çalışmada da her iki bağlanma boyutu (kaygılı ve kaçınmacı) cinsel işlevsellik ile ilişkiliyken kaygılı bağlanma boyutundan daha yüksek alan hem kadın hem de erkekler cinsel işlevselliğin daha fazla alanında bozulmalar yaşadıklarını bildirmektedirler.

Kaygılı bağlanma, Brennan, Clarck ve Shaver'in modeline göre de yakın ilişkiler de terk edilmeye karşı yüksek düzeyde duyulan kaygı, değer görmeye karşı aşırı duyarlılık ve bunların getirdiği tekrarlayıcı ve talepkâr davranış ve düşüncelerle şekillenmektedir (Brennan, Clarck ve Shaver, 1999; Mikulineer ve Shaver; 2005). Bu doğrultuda yakınlık ve değer görmeye karşı duygu, davranış ve düşüncelerin,

kaçınmacı bağlanmaya kıyasla cinsel işlevselliğin daha fazla alanında bozulmayla ilişkili olduğu söylenebilir. Diğer bir yandan, kaçınmacı bağlanma boyutu daha çok cinselliğin ilişkisel yönlerindeki bozulmalarla ilişkilendirilmektedir (Birnbaum, 2007). Bu sebeple yüksek düzeyde kaçınmacı bağlanmaya sahip olan kişiler cinselliğin ilişkisel olmayan yönlerine daha motivedirler denebilir (Cooper ve ark., 2006; Davis ve ark., 2004).

Elde edilen sonuçlar ışığında, cinsel işlevselliklerinde sorunlar yaşayan bireylerin bağlanma örüntülerinin dikkate alınarak çalışılması faydalı olacaktır. Aynı zamanda bağlanmaya karşı duydukları kaygı ve kaçınmanın ele alınıyor olmasının bireylerin cinsel hayatlarından daha memnun olmalarına zemin oluşturabileceğini söylemek mümkündür.

5.1.3. Cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumları ile bağlanma boyutları arasındaki ilişkilerin tartışılması.

Elde edilen bulgular kaçınmacı ve kaygılı bağlanma boyut puanları yüksek olan kadınların anne ve babalarının cinselliğe karşı daha olumsuz tutumlara sahip olduğunu göstermektedir. Kaygılı bağlanma boyut puanı yüksek olan erkekler ise anne ve babalarını cinselliğe karşı daha olumsuz tutumlara sahip algılamakla birlikte; kaçınmacı bağlanma boyut puanı ile cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumu arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Cinsel deneyime sahip tüm katılımcılar ile yapılan analizlerde ise kaçınmacı ve kaygılı bağlanma boyut puanı daha yüksek olan bireylerin anne ve babalarının cinselliğe karşı daha olumsuz tutumlara sahip olduğunu düşünme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Literatürde ulaşılabildiği kadarıyla bağlanma boyutları ile cinsellikle ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının ilişkisinin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu

açından mevcut çalışmanın literatüre katkılarından biri olarak cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının bağlanma boyutları ile ilişkisine dair bulgulara sahip olmasıdır. Çocukluk döneminde bakım verenle kurulan ilişkinin yetişkinlik döneminde oluşan bağlanma örüntüsüne temel olduğu düşünüldüğünde (Belsky, 2002; Meyer ve Pilkonis, 2001), kişinin cinselliğe karşı algıladığı anne ve baba tutumu önemli bir hale gelmektedir. Bağlanmaya karşı daha az kaygı ve kaçınma içinde olan bireyler ebeveynlerinin de cinselliğe karşı daha olumlu tutumlara sahip olduğunu düşünme eğiliminde olmaktadır. Feeney ve arkadaşlarının (2000) ergen bireylerle bağlanma örüntüsünün cinsel tutumla ilişkisini gösterdiği çalışmada, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyut puanı daha yüksek olan ergenlerin daha olumsuz cinsel tutumlara sahip olduğunu göstermektedir. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutundan daha düşük almakla cinselliğe karşı tutumların daha olumlu olduğu düşünüldüğünde bu ilişkiye benzer şekilde cinselliğe karşı algılanan anne ve baba tutumunun da daha olumlu olması beklenmektedir. Yetişkinlik dönemi bağlanma örüntüsünün hayatın ilk yıllarında ebeveynle kurulan bağlanmadan etkilendiği düşünüldüğünde; anne babayla kurulan ilişkinin bir kısmını da ailenin cinselliğe dair konularda ne derece bilgilendirici ve konuşmaya açık olduğu oluşturmaktadır. Cinselliğe karşı kısıtlayıcı ebeveyn tutumu, ebeveynle kurulan bağ ve yetişkinlik döneminde kurulacak bağlanmayla da ilişkilendirilebilmektedir. Bağlanma ile cinselliğe karşı ebeveyn tutumlarının ilişkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu konuyla ilgili daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

5.2. Betimsel Bulguların ve Cinsel Hayata Dair Algıların Tartışılması

5.2.1. Cinsiyet.

Elde edilen veriler ışığında, kadınların erkeklere kıyasla anne ve babalarının cinselliğe karşı tutumlarının daha olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye gibi cinselliğin tabu olarak görülme eğiliminin yüksek olduğu ülkelerde beklenen bir sonuçtur. Bu bulgu, kadın olmanın cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının daha olumsuz olmasına yol açtığını belirten mevcut literatürü desteklemektedir (Aşkun, 2000; Topkaya, 2012). Batı toplumlarında da benzer olarak kız çocuklarının annelerinin erkek çocuklarına kıyasla cinselliğe dair tutumlarının daha olumsuz olduğuna dair yapılan çalışmalar bulunmaktadır (Kotchick, Dorsey, Miller ve Forehand, 1999; Tobey, Hillman, Anagurthi ve Somers, 2011).

Cinsiyet ile bağlanma boyutu arasındaki ilişkide kaygılı bağlanma boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farka rastlanmazken, kadınların erkeklere kıyasla kaçınmacı bağlanma boyutu puanlarına daha fazla sahip olduğu görülmüştür. Alanyazında cinsiyet ile bağlanma boyutları arasındaki ilişkiye dair çelişkili sonuçlar yer almaktadır. Bu çalışmalardan bir kısmı cinsiyet ile bağlanma stilleri arasında bir ilişkinin bulunmadığını belirtirken (Kumkale, 2015), erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla kaygılı ve kaçınmacı bağlanma örüntüsüne sahip olduğunu gösteren çalışmalarda da mevcuttur (Del Giudice, 2011; Wonqpakaran, Wonqpakaran ve Wedding, 2012). Mevcut bulgulardaki tutarsızlıklar kültürel farklılıklardan ve toplumların kadın ve erkeğe yükledikleri cinsiyet rollerinden kaynaklanabilmektedir (Del Giudice, 2011).

5.2.2. Yaş.

Çalışma verileri göstermiştir ki kadınlarda yaş arttıkça cinsellikten kaçınma, cinsellik hakkında partnerler arası iletişime ve vajinismusa dair şikâyetler artmaktadır.

Alanyazında, kadınlarda yaş ile cinsel işlevsellikte bozulma arasında pozitif yönde ilişkiye dair bulguların yer aldığı çalışmalar çoğunluktadır (Öksüz ve Malhan, 2006; Shahhosseini, Gardeshi, Poursaghar ve Salehi, 2014). Amerika’da otuz binin üzerinde kadın katılımcı ile yapılan bir çalışmada 45-64 yaş arasındaki kadınlarda cinsel sorunların görülme sıklığı daha genç kadınlara kıyasla daha fazla olarak bulunmuştur (Shifren, Monz, Russso, Segreti ve Johannes, 2008). Mevcut araştırmanın bulgularına paralel olarak Mısırda, 684 kadınla yapılan bir başka çalışmada ise yaş ile cinsel işlevsellikte negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Hassanin, Hermy, Fathala ve Shahin, 2010). Söz konusu çalışmada bu ilişki fiziksel süreçlerden ve çocuk sahibi olmakla çocukların artan taleplerinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Diğer bir yandan bu çalışmanın başka bir bulgusu olarak kadınlarda yaş arttıkça anorgazmi ye dair şikayetler azalmaktadır. Bu bulgu literatür ile benzerlik göstermektedir. Alanyazında yer alan çalışmalarda da yaşın orgazm olabilme üzerinde olumlu etkisinin yer aldığı çalışmalar dikkat çekmektedir (Akt: Dinç, 2012). Elde edilen bulgular ışığında, yaş arttıkça cinselliğin pek çok alanında bozulmalar yaşandığını söylemek mümkündür. Hormonal ve fiziksel değişimlerin bu noktada etkin olabileceği düşünülmektedir. Diğer bir yandan, çalışma verileri göstermiştir ki, kadınlarda yaş arttıkça orgazm olabilme de artmaktadır. Yaşın getirdiği fiziksel ve hormonal değişimlerin yanı sıra, kişinin kendi bedenini ve arzularını zamanla tanıyıp deneyim kazanmasının bu durumu açıklayabileceği söylenebilir.

Erkeklerde ise yaş arttıkça cinsel hayatlarında sıklığa dair işlevsellik olumlu yönde artmaktadır. Alanyazın incelendiğinde ise erken boşalma ve empotans görülme sıklığı ile yaş arasında pozitif bir ilişki olduğuna dair çalışmalar mevcuttur (Marumo, Nakashima ve Murai, 2001; Selvin, Burnett ve Platz, 2007). Toplamda 340 çiftle

yapılan başka bir çalışmada ise yaş değişkeni arttıkça özellikle erkeklerde cinsel doyumun anlamlı düzeyde azaldığını gösteren bulgulara rastlanmaktadır (Shoji ve ark., 2014). Bu çalışmanın literatür ile tutarsız bulguları işaret etmesi, örneklemin daha genç yaşta katılımcılarla yürütülmesinden ve elde edilen verilerin öz-bildirim yolu ile toplanmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Kadınların yaşı ile cinselliğe karşı algılanan anne baba tutumları arasında bir ilişki bulunamazken, erkekler yaş arttıkça annelerinin cinselliğe karşı tutumlarını daha olumsuz olarak algılama eğilimindedirler. Alanyazında mevcut çalışmanın örneklemine paralel bir örnekleme çalışmış bir araştırmaya rastlanmazken, Amerika’da ergenlik çağındaki kişilerle yapılan bir çalışmada annelerin evlilik öncesi cinselliğe karşı tutumları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki görülmezken; babaların yaşı daha büyük olan ergen çocuklarına karşı evlilik öncesi cinselliğe karşı daha olumlu tutumları olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Somers ve Paulson, 2000).

Son olarak, çalışmaya katılan kadınların ve erkeklerin yaşı ile bağlanma boyutları arasında bir ilişki bulunamamıştır. Mevcut çalışmanın verileri ile paralel olarak konuyla ilgili yapılan bazı çalışmalarda da yaş ile bağlanma boyutları arasında bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Kılıç, 2017; Dede, 2015). Bu çalışmanın bulguları ile tutarsız olarak, yapılan bir çalışmada ise kaçınmacı bağlanma ile yaş arasında pozitif bir ilişki görülürken kaygılı bağlanma ile yaş arasında negatif bir ilişki saptanmıştır (Davis, Shaver ve Vernon, 2003). Literatürde tutarsız bulguların sebebi olarak “bağlanmanın” doğası gereği yaşamın ilk yıllarında oluşup değişime dirençli yapısı ile yaş faktörü ile ilişkisinin tartışmalı olabileceği ve araştırmanın örneklemine göre farklılık gösterebileceği düşünülmektedir.

5.2.3. Medeni durum.

Çalışma sonuçlarının bir diğer önemli bulgusu katılımcıların medeni durumlarının cinsel işlevselliklerini etkilediği yönündedir. Bekâr olduğunu belirten kadın katılımcılar cinsellikten doyumda romantik ilişki içerisinde olan kadınlara göre daha fazla sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir. Benzer şekilde, bekâr olduğunu belirten erkek katılımcılar da sıklık, doyum, dokunma ve empotans alanlarında ilişki içerisinde bulunan ve evli olan erkeklere kıyasla daha çok sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir. Elde edilen bulgular kadın ve erkekler için aktif cinsel hayatı olup romantik ilişki içinde olmayan kişilerin cinsel işlevselliklerinin olumsuz yönde etkilendiğini işaret etmektedir. Yalnızca erkeklerle yürütülen ve cinsel işlevselliği etkileyen değişkenlerden biri olan cinsel mitlere inanma düzeyinin araştırıldığı bir çalışmada bekâr erkeklerin evli erkeklere kıyasla daha fazla cinsel mitlere inanma eğiliminde olduğu bulunmuştur (Torun, Torun ve Özaydın, 2011). Romantik bir partnere sahip olmanın, cinsel işlevselliğin çeşitli alanlarında fayda sağladığı görülmektedir.

Erkek katılımcılarda medeni durum ile cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumu arasında bir ilişki görülmemektedir. Diğer bir yandan evli olan kadınların, bekâr ya da ilişki içinde olan kadınlara kıyasla daha yüksek düzeyde olumsuz cinsellik ile ilgili algılanan anne ve baba tutumlarına sahip olduğu görülmüştür. Bu sonucun evliliğin, cinselliğe karşı daha olumsuz anne ve baba tutumuna sahip kadınlar için daha tercih edilir bir seçenek olması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Alanyazında medeni durumla cinselliğe karşı ebeveyn tutumunun araştırıldığı çalışmaya ulaşılabilirdiği kadarıyla rastlanmamaktadır. Bu yönüyle çalışmanın bu bulgusunun alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bekâr kadınların ve erkeklerin, romantik bir ilişkisi olan veya evli olan katılımcılara kıyasla kaygılı bağlanma boyutu puanı daha yüksek olarak bulunmuştur. Diehl, Elnick, Bourbeau ve Labouvie-Vief'in (1998) yapmış olduğu bir çalışmada ise bağlanma stilleri ile medeni durum arasında bir ilişki saptanmamıştır. Çalışma sonuçlarındaki tutarsızlık, örneklem büyüklüğü, çalışmaların yürütüldüğü zamanlar arasında yaşanan toplumsal değişikliklerden ve ölçme araçlarının farklılığından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Konu ile ilgili yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

5.2.4. İlk cinsel deneyim yaşı.

Araştırma sonuçları göstermiştir ki kadınlarda ilk cinsel deneyim yaşı arttıkça genel cinsel işlevsellik, iletişim ve vajinismusa dair şikâyetler de artmaktadır. Benzer şekilde, erkeklerde ilk cinsel deneyim yaşı arttıkça genel cinsel işlevsellik, sıklık, doyum, iletişim ve erken boşalma alanlarında şikâyetler artmaktadır. Araştırmanın bulgularıyla paralel olarak Rapsey'nin (2014) yapmış olduğu bir çalışmada cinsel deneyim yaşı ile cinsel sıklıkta azalma pozitif olarak ilişkili bulunmuştur. İlk cinsel deneyim yaşı daha büyük olan bireylerin cinsel işlev düzeylerinin daha düşük olması, cinselliği tabu olarak görmek, geç yaşta cinsel birliktelik yaşamının cinselliğe karşı olumsuz algı ve inanışları dirençli bir hale gelmesi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

İlk cinsel deneyim yaşı ile cinselliğe karşı algılanan anne ve baba tutumları incelendiğinde; cinselliğe karşı olumsuz anne ve baba tutumlarına sahip olduğunu belirten katılımcıların ilk cinsel deneyim yaşları da artmaktadır. Bulgularla benzer şekilde Aşkun'un (2000) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada özellikle babanın olumlu tutum ve davranışlarının ilk cinsel birliktelik yaşı ile negatif olarak ilişkili

olduğu görülmüştür. Cinsel olarak kısıtlanan kişilerin cinsellikten kaçınabileceği ve ilk cinsel deneyimlerini kendi bağımsızlıklarını kazandıkları bir döneme erteleyebilecekleri düşünülmektedir.

Kaygılı ve kaçınma bağlanma boyut puanlarının pozitif yönde ilk cinsel birliktelik yaşı ile ilişkili olduğu görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde tutarsız bulgular dikkat çekmektedir. Bir çalışmada kaçınmacı bağlanma boyutunun artması ile ilk cinsel birlikteliğin daha geç yaşlarda gerçekleşmesi arasında ilişki olduğu bulunmuştur (Tüzer, 2017). Bir çalışmada ise kaçınmacı bağlanma boyut puanı yüksek olan bireyler daha erken yaşta ilk cinsel birlikteliklerini yaşadıkları görülmüştür (Gentzler ve Kerns, 2004). Bu sonuçların aksine bir başka çalışmada ise kaygılı bağlanma ile ilk cinsel birliktelik yaşı arasında ilişki bulunamamıştır (Yarkovsky ve Timmons, 2014). Sonuçların alanyazında tutarsız olması ilk cinsel birliktelik yaşı gibi bir olgunun kültürden ve içinde yetişilen çevresel ve psikolojik faktörlerden önemli miktarda etkilenebilmesi ile açıklanabilir.

5.2.5. Eğitim seviyesi.

Eğitim seviyesi ile cinsel işlevsellik arasındaki ilişkiye dair bulgular göstermiştir ki eğitim düzeyi lise olan kadın katılımcıların lisans ve lisansüstü olan kadın katılımcılara kıyasla daha fazla vajinismus şikayetlerine sahip oldukları görülmektedir. Diğer yandan ise eğitim seviyesi lise düzeyinde olan kadın katılımcılar lisans düzeyinde eğitim seviyesine sahip kadınlara kıyasla daha az anorgazmi şikâyetleri bildirmişlerdir. Erkek katılımcılarda ise için ise eğitim düzeyi lisansüstü olanların cinsellikten aldıkları doyum lise seviyesinde eğitime sahip katılımcılardan daha düşüktür. Alanyazında eğitim seviyesi ile cinsel işlevsellik ilişkisine dair tartışmalı bulgular yer almaktadır. Bir grup araştırma kadınlarda eğitim düzeyi ile

cinsel işlevsellik arasında bir ilişki olmadığını öne sürmektedir (Bildirici, 2016; Güvel ve ark., 2003; İbrahim ve ark., 2010; Kılıç, 2017). Başka bir grup çalışmada ise kadınlarda eğitim seviyesi düştükçe daha düşük cinsel tatmin ve daha fazla cinsel işlevsellikte sorunla karşılaştırdıklarını öne sürmektedir (Ruiz-Muñoz ve ark., 2013; Shahhosseini ve ark., 2014). Abdoly ve Pourmousavi, (2013) ise yapmış oldukları çalışmada kadınlarda eğitim düzeyi ile cinsel işlevsellik arasında doğrusal bir ilişkinin var olmadığını fakat lisans ve doktora eğitiminin altında eğitime sahip kadınların diğer gruplara kıyasla daha düşük cinsel işlevsellik ve cinsel tatmine sahip olduklarını belirtmektedir. Başka bir araştırmada ise kadınlarda eğitim düzeyi arttıkça cinsel işlevsel bozukluğunun da arttığını bildirmektedir (Van Geelen, Van de Weijer ve Arnolds, 2015). Bu bulgu ise araştırmacılar tarafından eğitim seviyesi yüksek kadınların cinsel hayatlarındaki sorunların daha çok farkında ve daha çok dile getirebilmelerinden kaynaklanabiliyor olarak yorumlanmaktadır. Alanyazında yer alan bir çalışmanın sonuçlarına göre; erkek katılımcılarda lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olanlar, ortaokul ve altı eğitim seviyesine sahip olanlara kıyasla daha fazla erken boşalma sorunu ile karşılaştıkları görülmüştür (Şahbaz, 2017). Başka araştırmalarda ise erkeklerde eğitim düzeyi arttıkça cinsel doyum (Basat, 2014) ve işlevselliğin (Aslan, Beji, Güngör, Kadioğlu ve Dikencik, 2008; Çayan ve ark., 2004) arttığına dair sonuçlar ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bir diğer bulgusu ise hem kadın hem erkek katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları da daha olumlu olma eğilimindedir. Alanyazında cinselliğe karşı ebeveyn tutumuna dair çalışmalarda genellikle üniversite öğrencileri, lisede okuyan öğrenciler ya da aynı eğitim seviyesine

sahip gruplarla çalışıldığı için mevcut çalışma, eğitim seviyesi ile cinselliğe karşı ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi gösteren ilk çalışmadır.

Hem kadın hem de erkek katılımcıların eğitim seviyesi ile kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutları arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmemiştir. Mevcut çalışmanın bulgularından farklı olarak eğitim seviyeleri ile bağlanma boyutları arasındaki ilişkiye bakılan bir çalışmada, lise ve altı eğitim seviyesine sahip katılımcıların kaygılı ve kaçınmacı bağlanma puanları diğer katılımcılara oranla daha yüksek olarak saptanmıştır (Kumkale, 2015). Kullanılan ölçme araçları ve örneklem farklılıklarının sonuçları etkileyebileceği düşünülmektedir. Eğitim seviyesinin bağlanma boyutları ile ilişkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için daha çok sayıda çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

5.2.6. Anne ve baba eğitim seviyesi.

Annesi ilkokul ve altı eğitim düzeyine sahip olan kadın katılımcılar annesi üniversite ve üzeri eğitim seviyesine sahip katılımcılara kıyasla daha fazla vajinismus şikâyetlerine sahiplerken; babası ilkokul eğitim düzeyine sahip olanların üniversite ve üzeri eğitime sahip olanlara kıyasla daha fazla cinsellikte dokunma alanında problem yaşadıklarını bulunmuştur. Erkek katılımcıların ise annesi üniversite ve üzeri eğitim seviyesine sahip olan katılımcıların kaçınma alanında diğer katılımcılara göre daha fazla şikâyetle sahip oldukları sonucuna ulaşılırken; erkek katılımcıların babalarının eğitim seviyeleri ile cinsel işlevsellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Annenin eğitim durumu arttıkça, cinsellik konusunda kızlarına daha bilgilendirici oldukları görülmüştür (Erbil, Orak ve Bektaş, 2010). Bu yönüyle annenin eğitiminin artması cinsel bilgiye sahip olmayı artırırken cinsel işlevselliği de artırıyor olabileceği düşünülmektedir.

Ebeveyn eğitim seviyesi ile cinselliğe karşı algılanan anne ve baba tutumu ilişkisi incelendiğinde, kadın katılımcıların annelerinin ve babalarının eğitim seviyeleri arttıkça anne ve babalarının cinselliğe karşı daha pozitif tutumlara sahip olduğuna dair algısı artmaktadır. Erkek katılımcılarda ise annenin eğitim seviyesi arttıkça cinselliğe karşı algıladıkları hem anne hem baba tutumları daha pozitif olma eğilimindeyken babanın eğitim seviyesi ile ebeveyn tutumları arasında bir ilişki gözlemlenmemiştir. Ebeveynler, eğitim seviyelerinin artması ile cinsellik hakkında daha rahat konuşabilmekte ve daha bilgilendirici olabilmektedirler (Erbil ve ark., 2010). Bu yönüyle anne ve babanın eğitim seviyesinin artmasının cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının olumlu olmasını artırmaktadır denilebilir.

Son olarak, bağlanma boyutları ve ebeveyn eğitim düzeyleri incelendiğinde, katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeyleri ile katılımcıların bağlanma boyutları arasında bir ilişki gözlemlenmemiştir. Bu bulguyla paralel olarak Kılıç (2010) da çalışmasında anne eğitim seviyesi ile bağlanma arasında ilişkiye rastlamamıştır. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanan bireylerin ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin daha düşük olmaya eğilimli olduğunu ileri sürülmektedir. Bu durumun sebebi ise eğitim seviyesinin anne ve baba için artması, çocuklarına daha yardımcı, eğitici ve öğretici olarak güvenli bağlanmaya yarar sağlayabileceği şeklinde açıklanmaktadır (Erözkan, 2011).

5.2.7. Cinsel hayat memnuniyeti.

Elde edilen bulgular, cinsel hayatından memnun olmayan kadınların genel cinsel işlevsellik, sıklık, doyum, kaçınma, iletişim alanlarında daha fazla sorun yaşadıklarını göstermektedir. Benzer şekilde, cinsel hayatından memnun olmayan erkeklerin de cinsel hayatından memnun olduklarını belirten erkeklere kıyasla sıklık,

doyum, dokunma ve erken boşalma alanlarında daha fazla sorun yaşadıklarına dair sonuçlar bulunmuştur. Beklenildiği üzere cinsel hayat memnuniyetinin cinsel işlevsellik ile pozitif yönde anlamlı ilişkisine dair bulgular alanyazında yer alan araştırmalar ile gösterilmektedir (Nicolosi, Moreira, Villa ve Glasser, 2004; Tuğrul ve Kabakçı, 1997). Diğer bir yandan menopoza giren ve menopoz öncesinde olan kadınlarla yapılan bir çalışmada cinsel işlevselliğin yalnızca bir kısmının cinsel tatminle ilişkili olduğu, pek çok faktörün birlikte rol oynadığı bir süreç olduğu gösterilmiştir (Dundon ve Rellini, 2010). Bu yönüyle bakıldığında cinsel tatmin cinsel işlevsellikte önemli bir rol oynasa da karmaşık ve çok faktörlü bir sonuç oluşu net ve tutarlı bilgilerin önüne geçmektedir. Cinsel hayat memnuniyeti ile cinsel işlevsellik arasında ilişkide aynı zamanda kişinin karşılaştığı cinsel sorunların ne derece hayatında stres yarattığı da bu ilişkinin kurulmasında diğer bir önemli bir faktördür. Yapılan bir çalışmada cinsel sorunları olduğunu belirten katılımcı oranı %44.2 iken bu sorunların strese yol açan düzeyde olduğunu bildiren katılımcı oranı %22.8 olarak görülmüştür (Shifren ve ark., 2008).

Kadın ve erkek katılımcıların cinsel hayatlarından memnun olma düzeyleri ile cinselliğe karşı algılanan anne ve baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutu yüksek olan kadın ve erkek katılımcıların diğer katılımcılara göre cinsel hayat memnuniyeti düşmektedir. Kaçınmacı ve kaygılı bağlanma boyutlarının cinsel hayattan memnun olmayı olumsuz yönde etkilediğine dair alanyazında çalışmalar mevcuttur (Birnbaum, 2007; Brassard, Dupuy, Bergeron ve Shaver, 2015; Küt, 2018). Kişinin kurduğu yakın ilişkilerindeki duygu ve davranış örüntülerini etkileyen bağlanma biçimlerinin (Belsky, 1999), önemli bir kısmı partnerle birliktelikte kurulan cinsel hayat memnuniyeti ile ilişkili

olması beklenir bir sonuç olmaktadır. Bu yönüyle bağlanma örüntülerinin kişilerin cinsel hayatlarından ne derece memnun oldukları ile ilişkisi vardır denilebilir.

5.2.8. Cinsel bilgi yeterliliği

Cinsel bilgilerini yeterli bulmayan kadınların genel cinsel işlevsellik ve vajinismus alanlarında, cinsel bilgilerini yeterli bulan kadınlara kıyasla daha çok sorun yaşadıkları görülmektedir. Benzer şekilde, cinsel bilgilerini yeterli bulmayan erkeklerin genel cinsel işlevsellik ile dokunma, erken boşalma ve empotans alanlarında cinsel bilgilerini yeterli bulan erkeklere kıyasla daha fazla sorun yaşadıkları görülmektedir. Cinsel bilgileri yeterli bulma ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada cinsel bilgileri yeterli bulan kişiler bulmayanlara kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir (Yılmaz, 2019). Cinsel bilgileri yeterli bulmak öznel bir değerlendirme olmakla birlikte kişinin cinsel şikayetleri ile de ilişkili olarak görülmektedir. Bireylere cinsel eğitim verilerek oluşabilecek cinsel sorunların engellenmesi için katkı sağlanabileceği de düşünülmektedir.

Cinsel bilgilerini yeterli bulan katılımcıların cinsel bilgilerini yeterli bulmayanlara kıyasla cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları arasında bir ilişki gözlemlenmemiştir. Mevcut çalışma sonuçlarından farklı olarak ergenlerle yapılan bir çalışmada cinselliğe karşı kısıtlı ebeveyn-çocuk iletişiminin ergenlerin cinsel bilgilerinin yeterli olduğunu düşünme eğilimini düşürdüğü görülmektedir (Somers ve Paulson, 2000). İki çalışma arasındaki farklar, örneklem farkından kaynaklanabilmektedir.

Erkek katılımcılar için bağlanma boyutları ile cinsel bilgi yeterliliği arasında bir ilişkiden söz edilemezken kadınlarda, kaygılı bağlanma boyut puanından daha

düşük alan katılımcıların cinsel bilgilerini daha çok yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde bu ilişkiyi gösteren bir çalışmaya ulaşılabildiği kadarıyla rastlanmamıştır. Bağlanma boyutları ile cinsel bilgi düzeyi ilişkisinde cinsiyet arasındaki farklılıkların sebeplerinin anlaşılabilmesi için gelecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

5.3. Bağlanma Boyutları ve Cinsel İşlevselliğin Arasındaki İlişkide Cinsellik ile İlgili Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Aracı Rolünün Tartışılması

Bu araştırmada bağlanma boyutları ile cinsel işlevsellik arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolünün araştırılması amaçlanmıştır. Bilgimiz dahilinde, belirlenen değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen görgül bir araştırma yapılmamıştır. Literatürde, cinsel işlevsellik ile bağlanma stilleri (Dunkley ve ark., 2016; Salari, 2011; Stefanou ve McCabe, 2012; Tracy ve ark., 2003) ve cinsel işlevsellik ile cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumu (Dinç, 2012; Mert ve Özen, 2011) arasındaki ilişkileri gösteren araştırmalar mevcuttur. Ek olarak, bağlanma stilleri ile cinsel işlevsellik arasında cinsel özgüven, cinsel kaygı ve cinsel girişkenlik (Brassard ve ark., 2015), cinsel inançlar (Dang, Northey, Dunkley, Rigby ve Gorzalka, 2018) ve beden algısının (Gewirtz-Meydan, Mitchell ve Spivak-Lavi, 2021) aracılık rollerini inceleyen çeşitli araştırmalar mevcuttur. Cinsel işlevsellik ile bağlanma boyutları arasında cinsellik ile ilgili algılanan ebeveyn tutumunun aracı rolünü inceleyen bu çalışmanın cinsel işlevselliğin daha iyi anlaşılması açısından alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında, katılımcıların kaygılı bağlanma boyut puanı ile cinsel işlevselliğin cinsel iletişim alt boyutu ve cinsellikten kaçınma alt boyutu arasındaki ilişkide cinsellik ile ilgili algılanan anne ve baba tutumlarının

aracı rolünü incelemek için yapılan analizler sonucunda cinsellik ile ilgili algılanan anne tutumunun, kaygılı bağlanma boyut puanı ile cinsel işlevselliğin iletişim ve kaçınma alt boyutları arasındaki ilişkiye kısmi aracılık ettiği bulunmuştur. Başka bir ifadeyle, kaygılı bağlanma boyut puanı yüksek olan bireyler cinsellikte iletişim ve cinsellikten kaçınma alanlarında bozulmalar yaşarken, annenin cinsellikle ilgili algılanan tutumunun daha olumsuz olması bu ilişkiyi negatif yönde etkilemektedir. Diğer bir yandan, kaygılı bağlanma boyutu ile cinsellikte iletişim ve cinsellikten kaçınma arasındaki ilişkide cinsellikle ilgili algılanan baba tutumunda böyle bir ilişkiden söz edilememektedir.

Çalışmanın bir diğer bulgusu ise kaçınmacı bağlanma boyutu ile cinsellikteki iletişim arasındaki ilişkide, cinsellik ile ilgili hem anne hem de baba tutumunun tam aracılık ettiğiidir. Kaçınmacı bağlanma boyut puanı yüksek olan bireyler cinsel iletişim alanında şikayetleri artarken cinselliğe karşı algıladıkları hem anne hem de baba tutumunun olumsuz olması bu ilişkiyi etkilemektedir. Diğer bir yandan, kaçınmacı bağlanma boyutu ile cinsellikten kaçınma arasındaki ilişkide yalnızca cinsellik ile ilgili algılanan anne tutumunun kısmi aracı rolü bulunmaktadır.

Cinsel iletişim; eşlerin cinsel ihtiyaçları ve tercihleri hakkında iletişim kurma yeteneği ve iletişimin bu yönlerinden memnuniyet düzeyi olarak tanımlanabilir (Harvey, Wenzel ve Sprecher, 2004). Benzer şekilde, cinsel iletişim açıkça partnerlerin birbirlerinin cinsel istek, arzu ve ihtiyaçlarını öğrenme fırsatı tanıyan bir iletişim türüdür (Gordon ve Snyder, 1986). Cinsel iletişimin partnerler arasında gelişmiş olması cinsel tatmin ve cinsel işlevselliği de olumlu yönde etkilemektedir. Cinsel iletişim çiftlerin birbirlerinin isteklerini öğrenmelerini ve birbirlerini eğitime fırsatına sahip olmalarını da sağlamaktadır. Araştırmalar göstermiştir ki çiftlerin seks hakkında

konuşma sıklıkları ve nitelikleri ilişkilerinden ve cinsel hayatlarından aldıkları tatmini de etkilemektedir (Sprecher ve McKinney, 1993). Timm ve Keiley (2011) yaptığı bir çalışmada bağlanma stilleri ile cinsel doyum arasında cinsel iletişimin aracı rolü incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre cinsel iletişim bağlanma stilleri ile cinsel doyum arasında kısmi aracı role sahip olarak bulunmuştur.

Yetişkinlik döneminde sahip olunan bağlanma çocuklukta ebeveynimizle ya da ebeveyn konumunda bulunan insanla kurduğumuz ilişkinin sonucu olarak şekillenmektedir (Davis ve ark., 2013). Alanyazında kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın cinsel işlevselliğin çeşitli alanları ile ilişkisini gösteren çok sayıda araştırma yer almaktadır (Birnbaum, 2007; Bogaert ve Sadava, 2002; Butzer ve Campbell, 2008; Cohen ve Belsky, 2008). Bireyin hayatında, ebeveyn ile kurulan ilişkinin yakın ilişki ve iletişim kurmanın ilk örnekleri olduğu düşünülürse, cinsellik gibi yakın ve samimi duygulara sahip bir ilişki türünde iletişimin bağlanma stilleri ile ilişkisinin anne ve baba tutumlarından etkilenmesi son derece beklenebilecek bir durumdur.

Bireyler ona bakım veren anne ve babasıyla kurduğu ilişkinin benzerini yetişkinlik hayatında romantik veya cinsel partnerleriyle de kurma eğilimindedirler. Eğer kişi kaygılı bir bağlanma biçimi benimsediyse cinsel alanda kurduğu ilişkiler ve bağlantılı olarak cinsel işlevi de bundan etkilenecektir (Kılıç, 2017). Aynı zamanda bu süreç içerisinde anne ya da babasının cinselliğe karşı algıladığı tutumları da cinsellikte iletişim kurmasını etkileyebilmektedir. Çalışmanın sonuçları, kaygılı bağlanma boyutu ile cinsel iletişim arasındaki ilişkide yalnızca annenin cinsellikle ilgili tutumunun kısmi aracılık ettiğini, babanın cinsellikle ilgili tutumunun bu ilişkiyi etkilemediğini göstermiştir. Kaçınmacı bağlanma boyutu ile cinsel iletişim ilişkisinde ise hem anne

hem de babanın cinsellik ile ilgili tutumları tam aracı role sahiptir. Bulgular göstermiştir ki kaygılı bağlanma boyutu ile cinsel iletişimin kalitesi arasındaki ilişkide başka etkenler de rol oynayabilmektedir. Ancak kaçınmacı bağlanma boyutu ile cinsel iletişim arasındaki ilişkide hem annenin hem de babanın cinsellikle ilgili algılanan tutumu son derece önemlidir. Bağlanma türünün bu modeldeki değişkenleri etkilemesi, kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın doğasından kaynaklanabilir. Kaygılı bağlanma örüntüsüne sahip bireylerde, yakınlık arayışı için davranışlar görülürken; (Meyer ve Pilkonis, 2001) kaçınmacı bağlanma örüntüsüne sahip bireyler, bu yakınlığın getirdiği samimiyet, güven ve açıklıktan kaçınma eğilimindedir (Stevens, 2014). Bu nedenle kaçınmacı bağlanma örüntüsüne sahip bireyler cinsellikte kurulan iletişimde samimiyet, güven ve açıklık gibi olgulardan kaçınmaktayken anne ve babanın tutumuna karşı daha duyarlı olabilecekleri düşünülebilir.

Cinsellikten kaçınma, kişinin cinsellikle ilgili düşünce ve davranışlardan kaçınması, partnerleri ile cinsel yakınlığı azaltıcı ya da engelleyici davranışlarda bulunması olarak açıklanabilir. Cinsel kaçınmanın olası bir yordayıcısı, cinselliğe dair olumsuz cinsel şemaların harekete geçmesi olabilmektedir (Stephenson, 2020). Barlow'un (1986) modeline göre davranışsal kaçınma, cinsel deneyimlerle ilgili olumsuz düşünce ve yorumlardan kaynaklanabilmektedir. Cinsel deneyimlerle ilgili olumsuz düşünce ve yorumlar çevreden ya da partnerden gelebileceği gibi içinde yetişilen ailenin olumsuz düşünce ve yorumlarından da kaynaklanabilir.

Cinsellikten kaçınmanın diğer bir olası yordayıcısı ise kaygılı veya kaçınmacı bağlanma boyutudur. Bağlanmaya karşı duyulan kaygı yüksek düzeyde terk edilme ya da reddedilmeye dair endişeler içermektedir. Bu endişeleri gidermek ve yakınlığı arttırmaya dair davranışlar da zaman zaman ilişkideki yakınlığa zarar verici bir

noktada olsalar da kaygılı bağlanma stilinde sıkça görülmektedir. Kaçınmacı bağlanma örüntüsünde ise partnere karşı güvenmekten duyulan kaygı ve korku ile güven ve yakınlıktan uzaklaşmaya dair davranışlar mevcuttur (Stephenson, 2020). Bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında, bağlanmayla (kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutu olmak üzere) cinsellikten kaçınma ilişkisi, cinselliğe dair algılanan anne tutumundan kısmi olarak etkilenmekle birlikte babanın cinsellik ile ilgili tutumu bu ilişkiyi etkilememektedir. Anne ve baba tutumu arasındaki bu fark annenin birincil bakım veren olarak toplumda daha fazla yer almasından ya da toplumsal rollerin anneyi daha öne çıkaran bir konumda olmasından kaynaklanabileceği gibi cinsellikten kaçınma davranışının doğasından da kaynaklanabilmektedir. Bu farkın araştırılması için gelecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

BÖLÜM 6

SONUÇ

Bu araştırma, bağlanma boyutları, cinsel işlevsellik ve ailelerin cinselliğe karşı tutumu arasındaki ilişkiyi araştıran ilk araştırmadır. Literatürde şimdiye kadar bu üç değişkenin birlikte ele alındığı bir çalışmaya ulaşılabildiği kadarıyla rastlanmamıştır. Bu değişkenler arasında analizler sonucu elde edilen anlamlı ve karmaşık ilişkilerin alanyazında cinsel işlevsellik konusunda yapılan çalışmalara katkı sağladığı düşünülmektedir. Cinsel işlevselliği etkileyen faktörleri bağlanma ve ebeveynlerin cinsellik hakkındaki tutumları bağlamında ele almak kuramsal ve uygulamaya yönelik fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Toplumda cinsel işlev bozukluğuna rastlanma oranları ile ilgili çalışmaların varlığı (Gomes ve Nobre, 2011; Öksüz ve Malhan, 2006; Laumann ve ark., 2005) göz önüne alındığında, ailelerin tutumu ve bağlanma stilleri gibi faktörlerin birlikte ele alınması cinsel terapi süreçlerinde ve cinsellikte yaşanan sorunların daha iyi anlaşılıp ele alınmasında önemli olacaktır. Ayrıca cinsel işlevselliğin artması yönünde önleyici çalışmalar olarak anne ve babalara cinsel eğitim vermek ve çocuklarıyla cinsellik hakkında konuşabilecekleri bir alan oluşturmak da kişilerin yetişkinlik hayatlarında cinsel işlevselliğine katkı sağlayabilir.

Çalışmanın sonucunda literatürü destekleyen ve ona katkı sağlayan şekilde bağlanma ile cinsel işlevsellik, bağlanma ile ailelerin cinselliğe karşı tutumları ve cinsel işlevsellik ile ailelerin cinselliğe karşı tutumları arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Ayrıca demografik değişkenler ve cinsel hayat algısı ile cinsel işlevsellik, bağlanma ve ailelerin cinselliğe karşı tutumu arasında ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç, kaygılı bağlanma boyutundan yüksek puana sahip olan kişiler cinsel iletişimlerinde bozulmalar yaşarken ve cinsellikten kaçınmaları artarken cinselliğe karşı algıladıkları anne tutumlarının daha olumsuz olmasının bu ilişkiyi kısmi olarak etkilediği görülmektedir. Çalışma verileri kaygılı bağlanma boyutu ile cinsel iletişim ilişkisinde babanın cinsellikle ilgili tutumunun aracılık etmediğini göstermiştir. Çalışmanın bir diğer önemli sonucu ise kaçınmacı bağlanma boyut puanı yüksek olan kişiler cinsel iletişimlerinde daha fazla sorun yaşarken cinselliğe karşı anne ve baba tutumlarının olumsuz olmasının bu ilişkiye tam aracılık ettiğidir. Kaçınmacı bağlanma boyut puanı ile cinsellikten kaçınma ilişkisinde ise yalnızca cinselliğe karşı anne tutumu kısmi aracı role sahipken baba tutumunun etkisi bulunamamıştır. Alanyazında daha önce bu üç değişkeni birlikte ele alan bir çalışma olmadığı için elde edilen bu bulgunun alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6.1. Sınırlılıklar ve İleriki Çalışmalar için Öneriler

Mevcut çalışmanın bazı sınırlılıkları ve gelecek çalışmalar için öneriler aşağıda bulunmaktadır.

1. İlk olarak, katılımcılardan elde edilen veriler öz-bildirime dayalı ölçekler aracılığıyla toplanmıştır. Bu sebeple farkında olarak ya da olmayarak kendileri için en uygun cevabı vermek yerine sosyal açıdan onaylanan ya da arzu edilen yanıtlar verme eğiliminde olmuş olabilirler. Özellikle cinsellikle ilgili mahrem soruların yer aldığı bu çalışmada, alınan tüm yanıtların gizlilik ilkesine bağlı kalınacağı bilgisi vurgulanarak aydınlatılmış onam formunda yer almış olsa da katılımcıların yanıtlarını etkilemiş olabilir. Bu sebeple öz-bildirimden farklı

veri toplama yöntemleri kullanılarak çalışmanın tekrar edilmesi elde edilen sonuçların güvenirliliğine katkı sağlayacaktır.

2. Diğer bir sınırlılık çalışmanın örnekleme dairdir. Mevcut çalışma, İstanbul, Antalya ve İzmir illerinde yaşayan 18 yaşından büyük bireylerden toplanmıştır. Araştırmacının ulaşabildiği örneklem toplumun tüm kesimlerini doğru ölçüde yansıtamıyor olabilir. Bu sebeple klinik grup başta olmak üzere toplumun daha farklı kesimleriyle mevcut çalışma tekrarlanmalıdır. Ayrıca çalışmada kadın ve erkek katılımcılar ayrı olarak incelendiğinde, aracılık modeli kurulamamıştır. Tüm katılımcılar Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeğinin ortak alt boyutları (iletişim, doyum, sıklık, kaçınma ve dokunma) ile incelendiğinde mevcut model geliştirilmiştir. Bu sebeple daha büyük örneklemle ulaşarak çalışma sonuçlarının sınanması faydalı olacaktır.
3. Örnekleme dair diğer bir sınırlılık olarak, Golombok-Rust Cinsel Doyum ölçeği yalnızca heteroseksüel bireyler için geliştirilmiş bir ölçek olduğu için, çalışma da yalnızca heteroseksüel bireyler ile yürütülmüştür. Katılımcıların gizliliğini korumak ve hassasiyetlerine duyarlı olmak açısından tüm katılımcılardan veriler toplanmış fakat heteroseksüel olmadığını belirten katılımcıların verileri analizlere dahil edilmemiştir. Sonraki çalışmalarda farklı cinsel yönelimlere sahip bireyler için geliştirilmiş ölçme araçlarıyla bağlanma, cinsel işlevsellik ve ailelerin cinselliğe karşı tutumlarının birlikte ele alındığı çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
4. Mevcut çalışmada aracılık modelleri tüm katılımcılar cinsiyet gözetilmeksizin bir arada ele alınarak yürütülmüştür. Bağlanma boyutları ile cinsel işlevsellik ilişkisinde cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumlarının aracı rolüne dair

analizlerde cinsiyet, yaşı, medeni durum gibi değişkenlerin modele kovaryans olarak dahil edilerek incelenmesi modelin gelişmesi ve daha iyi anlaşılması için yararlı olacaktır.

5. Mevcut çalışmanın diğer bir sınırlılığı, katılımcılardan medeni durum bilgisi alınmış fakat romantik ilişkisi olduğunu belirten katılımcıların, ilişki sürelerine dair ek bir bilgi alınmamıştır. İleride yapılacak çalışmalarda ilişkisi olduğunu belirten katılımcıların ne kadar süredir romantik bir ilişki içinde olduğu bilgisinin alınması elde edilecek sonuçlarla karşılaştırmak açısından faydalı olabilmektedir.
6. Katılımcıların herhangi bir psikiyatrik ya da nörolojik tanıya sahip olmaları mevcut çalışmada sorulmuş fakat kontrol edilmemiştir. Gelecek çalışmalarda, mevcut çalışmada ölçülen değişkenlerden özellikle cinsel işlev düzeyleri açısından fark yaratabilecek psikiyatrik ve nörolojik rahatsızlıklar ile ilaç kullanımı hakkında bilgi alınması ve kontrol edilmesiyle elde edilen verilerin değerlendirilmesi, çalışma sonuçları açısından faydalı olacaktır.
7. Bu çalışma Covid-19 pandemi sürecinde yürütüldüğü için katılımcılardan çevrimiçi (online) olarak veriler toplanmıştır. Çevrimiçi veri toplamanın yanıt verememe ya da yanıtlamayı reddetme, yalnızca araştırılan konuya karşı duyarlı katılımcıların yanıtlamasından kaynaklı oluşacak seçim hatası, çalışmaya erişim sorunları ve çalışmanın öneminin anlaşılamayacağı gibi (Özusağlam, Atalay ve Toprak, 2009) sınırlılıkları mevcuttur. Bu nedenle diğer veri toplama yöntemleri (yüz yüze görüşme gibi) ile çalışma tekrarlanmalıdır.

8. Mevcut çalışma anket yönteminin kullanıldığı, ilişkisel bir araştırmadır. Bu araştırmada deneysel yöntem kullanılmadığı için sonuçlar nedensellik belirtmemektedir.

KAYNAKÇA

- Abdoly, M. ve Pourmousavi, L. (2013). The relationship between sexual satisfaction and education levels in women. *International Journal of Women's Health and Reproduction Sciences*, 1(2).
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachment beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709 –716.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar M. C., Waters E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: a psychological study of stange situation*. Hillsdale. N.J:Erlbaum.
- Akbulut, M. F., Üçpınar, M. B., ve Gürbüz, Z. G. (2015). Kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluklarının sınıflaması ve tedavisi. *Türkiye Klinikleri J Urology-Special Topics*, 8(3), 10-5.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı*. Beşinci Baskı. Çeviren Ertuğrul Köroğlu. Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2014.
- Aslan, E., Beji, N. K., Gungor, I., Kadioglu, A. ve Dikencik, B. K. (2008). Prevalence and risk factors for low sexual function in women: A study of 1,009 women in an Outpatient Clinic of a University Hospital in Istanbul. *J Sex Med*. 5,2044-52.
- Aşkun, D. (2000). *An investigation of sexual attitudes and behaviors of Turkish university students considering gender differences in a cultural context*. Unpublished Master's Thesis. Bogazici University, Istanbul, Turkey.
- Aşkun, D., ve Ataca, B. (2007). Sexuality related attitudes and behaviors of Turkish university students. *Archives of Sexual Behavior*, 36(5), 741-752.

Aydın H. Ve Köroğlu, G. C., (Ed.) (1998). “Cinsellik ve Cinsel İşlev E Psikiyatri Temel Kitabı, Ankara, Hekimler Yayın Birliği, ss.605-15.

Barlow, D. H. (1986). Causes of sexual dysfunction: The role of anxiety and cognitive interference. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54, 140–148. doi:10.1037/0022-006X.54.2.140

Baron R. M. ve Kenny David A. (1986). The Moderator-Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic and Statistical Considerations, *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.

Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment style among young adults: A test for a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226 –244.

Basat, Ç. (2004). *An exploration of marital satisfaction, locus of control and self-esteem as predictors of sexual satisfaction*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Basson, R., Berman, J., Burnett, A., Derogatis, L., Ferguson, D., Fourcroy, J., ... ve Whipple, B. (2000). Report of the international consensus development conference on female sexual dysfunction: definitions and classifications. *The Journal of urology*, 163(3), 888-893. doi.org/10.1016/S0022-5347(05)67828-7

Beech, A. R., ve Mitchell, I. J. (2005). A neurobiological perspective on attachment problems in sexual offenders and the role of selective serotonin re-uptake inhibitors in the treatment of such problems. *Clinical Psychology Review*, 25(2), 153-182. doi: 10.1016/j.cpr.2004.10.002

- Bell, L., St-Cyr Tribble, D., Paul, D. ve Lang, A. (1998). A concept analysis of parent–infant attachment. *Journal of Advanced Nursing*, 28(5), 1071-1081. doi: 10.1046/j.1365-2648.1998.00815.x
- Belsky, J. (1999). Modern evolutionary theory and patterns of attachment. In J. Cassidy ve P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (p. 141–161). The Guilford Press.
- Belsky, J. (2002). Developmental origins of attachment styles. *Attachment & human development*, 4(2), 166-170.
- Bildirici, A. (2016). *Evlilik Süresinin, Cinsel Yaşama Ve Evlilik Uyumuna Etkisi Ve Sonuçların Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Birnbaum, G. E. (2007). Attachment orientations, sexual functioning, and relationship satisfaction in a community sample of women. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(1), 21–35. doi:10.1177/0265407507072576
- Bogaert, A. F. ve Sadava, S. (2002). Adult attachment and sexual behavior. *Personal Relationships*, 9(2), 191-204 doi: 10.1111/1475-6811.00012
- Bowlby J. (1969). Attachment. Attachment and loss: Vol. 1. Loss. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss: volume I: attachment. In *Attachment and Loss: Volume I: Attachment* (pp. 1-401). London: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.

- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger.
In *Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger* (pp. 1-429).
London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.
- Bowlby, J. (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637-638.
- Bowlby, J. (1980). Attachment and loss: Volume III: Loss, sadness and depression.
In *Attachment and Loss: Volume III: Loss, Sadness and Depression* (pp. 1-462).
London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.
- Bozkurt, A. Ozmenler, K. N., Karlidere, T., Işık, H., Gulsun, M., Ak, M., Yetkin, S:
Ozgen, F., Özşahin, A., ... Aydin, H. (2013). Characteristics of male sexual
dysfunction subjects from a sociocultural perspective: Analysis of 18 years.
Symposium Journal.51 (1), 37-45.
- Brassard, A., Dupuy, E., Bergeron, S., ve Shaver, P. R. (2015). Attachment insecurities
and women's sexual function and satisfaction: The mediating roles of sexual self-
esteem, sexual anxiety, and sexual assertiveness. *The Journal of Sex
Research*, 52(1), 110-119. doi: 10.1080/00224499.2013.838744
- Brennan, K. A., Clark, C. L., ve Shaver, P. R. (1998). Experiences in Close
Relationships Inventory. *PsycTESTS Dataset*. doi, 10.
- Brennan, K. A., Clark, C. L., ve Shaver, P. R. (1998). *Self-report measurement of adult
attachment: An integrative overview*. In J. A. Simpson ve W. S. Rholes
(Eds.), *Attachment theory and close relationships* (p. 46–76). The Guilford Press.

- Brennan, K. A., ve Shaver, P. R. (1998). Attachment styles and personality disorders: Their connections to each other and to parental divorce, parental death, and perceptions of parental caregiving. *Journal of Personality*, 66(5), 835-878. doi: 10.1111/1467-6494.00034
- Bretherton, I. (1985). Attachment theory: Retrospect and prospect. *Monographs of the society for research in child development*, 3-35. doi: 10.2307/3333824
- Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759-775. doi: 10.1037/0012-1649.28.5.759
- Brotto, L. A., Chik, H. M., Ryder, A. G., Gorzalka, B. B., ve Seal, B. N. (2005). Acculturation and sexual function in Asian women. *Archives of Sexual Behavior*, 34(6), 613-626. doi: 10.1007/s10508-005-7909-6
- Brotto, L., Atallah, S., Johnson-Agbakwu, C., Rosenbaum, T., Abdo, C., Byers, E. S., ... Wylie, K. (2016). Psychological and interpersonal dimensions of sexual function and dysfunction. *The journal of sexual medicine*, 13(4), 538-571. doi:10.1016/j.jsxm.2016.01.019 .
- Burri, A., ve Spector, T. (2011). Recent and lifelong sexual dysfunction in a female UK population sample: prevalence and risk factors. *The journal of sexual medicine*, 8(9), 2420-2430. doi.org/10.1111/j.1743-6109.2011.02341.x
- Butzer, B., ve Campbell, L. (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal relationships*, 15(1), 141-154. doi: 10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x

- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği. CETAD. (2017). *Cinsel Sağlık ve üreme sağlığı alanında ulusal ve yerel medya yoluyla savunuculuk projesi bilgilendirme dosyası*. http://www.cetad.org.tr/cetaddata/book/26/269201116550-bilgilendirme_dosyasi_5.pdf adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 25 Ocak 2021.
- Ciocca, G., Limoncin, E., Di Tommaso, S., Mollaioli, D., Gravina, G. L., Marcozzi, A., ... ve Jannini, E. A. (2015). Attachment styles and sexual dysfunctions: a case–control study of female and male sexuality. *International journal of impotence research*, 27(3), 81-85. doi: 10.1038/ijir.2014.33
- Civil B, ve Yıldız, H., (2010). Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi.*; 3(2): 58-64.
- Cohen, D. L., ve Belsky, J. (2008). Avoidant romantic attachment and female orgasm: Testing an emotion-regulation hypothesis. *Attachment ve Human Development*, 10(1), 1-10. doi: 10.1080/14616730701868555
- Cooper, M. L., Pioli, M., Levitt, A., Talley, A. E., Micheas, L., ve Collins, N. L. (2006). Attachment styles, sex motives, and sexual behavior. Dynamics of romantic love: Attachment, caregiving, and sex, 243-274.
- Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 1, 240-255.
- Çayan, S., Akbay, E., Bozlu, M., Canpolat, B., Acar, D., ... Ulusoy, E. (2004). The prevalence of female sexual dysfunction and potential risk factors that may ompair sexual function in Turkish Woman. *Urol Int*. 72 (1), 52- 7.

- Dal, N. A., ve Özdemir, Ç. (2020). Kadın doğum ve psikiyatri polikliniklerinde cinsel sağlık sorunları: Retrospektif bir çalışma. *Androloji Bülteni*, 22(4), 209-212.
- Dang, S. S., Northey, L., Dunkley, C. R., Rigby, R. A., ve Gorzalka, B. B. (2018). Sexual anxiety and sexual beliefs as mediators of the association between attachment orientation with sexual functioning and distress in university men and women. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 27(1), 21-32. doi:10.3138/cjhs.2017-0025
- Davis, D., Shaver, P. R., ve Vernon, M. L. (2003). Physical, emotional, and behavioral reactions to breaking up: The roles of gender, age, emotional involvement, and attachment style. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(7), 871-884. doi:10.1177/0146167203029007006
- Davis, D., Shaver, P. R., ve Vernon, M. L. (2004). Attachment style and subjective motivations for sex. *Personality and social psychology bulletin*, 30(8), 1076-1090. doi.org/10.1177/0146167204264794
- Dede, F. (2015). *Lise öğrencilerinin çatışma çözme yaklaşımlarının bağlanma stilleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Del Giudice, M. (2011). Sex differences in romantic attachment: A meta-analysis. *Personality and social psychology bulletin*, 37(2), 193-214. doi:10.1177/0146167210392789
- Diehl, M., Elnick, A. B., Bourbeau, L. S., ve Labouvie-Vief, G. (1998). Adult attachment styles: Their relations to family context and personality. *Journal of*

personality and social psychology, 74(6), 1656. doi:10.1037/0022-3514.74.6.1656

DiIorio, C., Kelley, M., ve Hockenberry-Eaton, M. (1999). Communication about sexual issues: Mothers, fathers, and friends. *Journal of adolescent health*, 24(3), 181-189. doi.org/10.1016/S1054-139X(98)00115-3

Dinç, S. (2012). *Orgazm olamayan kadınlar ile orgazm olabilen kadınların atılgnlık düzeyleri, benlik saygıları, beden algıları ve evlilik uyumları açısından karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Doğan, S. (2011). Cinsel işlev bozuklukları, depresyon ve antidepresanlar. *Journal of Mood Disorders*; 1(2):81-6.

Dundon, C. M., ve Rellini, A. H. (2010). More than sexual function: Predictors of sexual satisfaction in a sample of women age 40–70. *The journal of sexual medicine*, 7(2), 896-904. doi:10.1111/j.1743-6109.2009.01557.x

Dunkley, C. R., Dang, S. S., Chang, S. C., ve Gorzalka, B. B. (2016). Sexual functioning in young women and men: Role of attachment orientation. *Journal of sex & marital therapy*, 42(5), 413-430. doi:10.1080/0092623X.2015.1061075

Dwyer, R. G., ve Boyd, M. S. (2009). Sex education for male adolescent sex offenders in a group setting led by general psychiatry residents: A literature review and example in practice. *American Journal of Sexuality Education*, 4(3-4), 208-224. doi:10.1080/15546120903408925

- Emel, E., Belgin, A., Arslan, S. Y., ve Bilgili, N. (2010). Sağlıklı kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu sıklığı ve risk faktörleri. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 3(1), 137-144.
- Eliküçük, A., ve Sönmez, S. (2011). Examination of opinions of parents about sexual development and education six years old children. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(25), 45-62.
- Engman, M. (2007). *Partial vaginismus: definition, symptoms and treatment* (Doctoral dissertation, Institutionen för klinisk och experimentell medicin).
- Erbil, N., Orak, E., ve Bektaş, A. E. (2010). Anneler cinsel eğitim konusunda ne biliyor, kızlarına ne kadar cinsel eğitim veriyor. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 366-383.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. 2 (3), 60-74.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Feeney, J. A., Peterson, C., Gallois, C., ve Terry, D. J. (2000). Attachment style as a predictor of sexual attitudes and behavior in late Adolescence. *Psychology & health*, 14(6), 1105-1122. doi: 10.1080/08870440008407370
- Fraley, R. C., Waller, N. G., ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365. doi:10.1037/0022-3514.78.2.350

- Gentzler, A. L., ve Kerns, K. A. (2004). Associations between insecure attachment and sexual experiences. *Personal relationships*, 11(2), 249-265. doi:10.1111/j.1475-6811.2004.00081.x
- George, D., ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. Routledge.
- Gewirtz-Meydan, A., Mitchell, K. J., ve Spivak-Lavi, Z. (2021). Attachment and sexual functioning: Understanding the mediating role of body image among LGB and Non-LGB women. *The Journal of Sexual Medicine*, 18(7), 1245-1257. doi:10.1016/j.jsxm.2021.04.012
- Giray, H., ve Kılıç, B. (2004). Bekar kadınlar ve üreme sağlığı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 13(8): 286-89.
- Gomes, A. L. Q., ve Nobre, P. (2011). Personality traits and psychopathology on male sexual dysfunction: An empirical study. *The journal of sexual medicine*, 8(2), 461-469. doi:10.1111/j.1743-6109.2010.02092.x
- Gordon, S., ve Snyder, C. W. (1986). *Personal issues in human sexuality*. Newton, MA: Allyn ve Bacon.
- Gülsün, M., Ak, ve M , Bozkurt, A . (2009). Psikiyatrik Açıdan Evlilik ve Cinsellik Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1 (1), 68-79. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pgy/issue/11166/133474> adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 20 Ocak 2021.

- Güvel, S., Yaycıoğlu, Ö., Bağış, T., Savaş, N., Bulgan, E., ... Özkardeş, H., (2003). Evli kadınlarda cinsel fonksiyonlara etkin faktörler. *Türk Üroloji Dergisi*, 29(1): 43-48.
- Harvey, J. H., Wenzel, A., ve Sprecher, S. (Eds.). (2004). *The handbook of sexuality in close relationships*. Psychology Press.
- Hassanin, I. M., Helmy, Y. A., Fathalla, M. M., ve Shahin, A. Y. (2010). Prevalence and characteristics of female sexual dysfunction in a sample of women from Upper Egypt. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 108(3), 219-223. doi.org/10.1016/j.ijgo.2009.09.031
- Hassanin, I. M., Helmy, Y. A., Fathalla, M. M., ve Shahin, A. Y. (2010). Prevalence and characteristics of female sexual dysfunction in a sample of women from Upper Egypt. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 108(3), 219-223. Doi:10.1016/j.ijgo.2009.09.031
- Hayatbakhsh, M. R., Najman, J. M., Jamrozik, K., Mamun, A. A., O'Callaghan, M. J., ... Williams, G. M. (2009). Childhood sexual abuse and cannabis use in early adulthood: Findings from an Australian birth cohort study. *Archives of Sexual Behavior*, 38(1), 135-142. Doi: 10.1007/s10508-007-9172-5
- Hayes, A. F. (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical Mediation Analysis In The New Millennium. *Communication Monographs*, 76(4), 408–420. Doi: 10.1080/03637750903310360
- Hayes, A. F. (2017). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. Guilford publications.

- Hayes, A. F. (2018b). Partial, Conditional, And Moderated Moderated Mediation: Quantification, Inference, And Interpretation. *Communication Monographs*, 85(1), 4-40.doi: 10.1080/03637751.2017.1352100
- Hayes, A. F., ve Scharkow, M. (2013). The Relative Trustworthiness Of Tests Of Indirect Effects In Statistical Mediation Analysis. Does Method Really Matter? *Psychological Science*, 24(10), 1918–1927. Doi: 10.1177/0956797613480187
- Hazan, C. Ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as adult attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511 –524. Doi: 10.1037/0022-3514.52.3.511
- Hyde, J. S., ve DeLamater, J. D. (2008). *Understanding human sexuality*. McGraw-Hill Higher Education.
- İncesu, C. (1998). Cinsel işlevin fizyolojisi. *Cinsel İşlev Bozuklukları Monograf Serisi*, 1, 3-11.
- İncesu, C. (2004). Cinsel işlevler ve cinsel işlev bozuklukları. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(Suppl 3), 3-13.
- İncesu, C., (2011). DSM5 ve Cinsel İşlev Bozuklukları “Nöropsikiyatri Arşivi” Özel Sayı 1: ss.1-6. <http://www.noropsikiyatriarsivi.com/sayilar/401/buyuk/1-6.pdf> adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 03 Ocak 2021.
- Johnson, S. M. (2019). Attachment Theory. *Encyclopedia of Couple and Family Therapy*, 169-177.
- Kaplan, H. S. (1977). Hypoactive sexual desire. *Journal of sex & marital therapy*, 3(1), 3-9.

Kaplan, H.S. (2014) *Yeni Cinsel Terapi*. (F. Bolat, Çev) Ankara: Ck Yayınları. (syf: 25-29)

Kavlak, O. ve Şirin, A. (2009). Maternal bağlanma ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 188-202.

Kaya, F., Serin, Ö. ve Genç, A. (2007). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(6), 441-448.

Kılıç, G. (2010). *Lise Öğrenimi Görmekte Olan Ergenlerin Atılganlık düzeylerinin Ebeveynlerine Bağlanma Örüntülerine ve Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Darıca İlçesi Örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kılıç, L. (2017). *Evli çiftlerde, cinsel işlev bozuklukları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin araştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Kıray, Ş. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Cinsel Tutum, Ebeveyn Tutumları Ve Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar Arasındaki İlişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

Kingsberg, S. A. ve Janata, J. W. (2007). Female sexual disorders: assessment, diagnosis, and treatment. *Urologic Clinics of North America*, 34(4), 497-506.
Doi:10.1016/j.ucl.2007.08.016

Kotchick, B. A., Dorsey, S., Miller, K. S., ve Forehand, R. (1999). Adolescent sexual risk-taking behavior in single-parent ethnic minority families. *Journal of Family Psychology*, 13(1), 93. Doi: 10.1037/0893-3200.13.1.93

Kul Uçtu, A, Bekmezci, H , ve Özerdoğan, N . (2017). Gebelikte cinsellik. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6 (3) , 171-175 .

Kumkale, Ç. (2015). *Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Eşlerde Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stilllerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Küt, D. (2018). *Genç yetişkin kadın bireylerin bağlanma stilleri ile cinsel yaşam kalitesi, düzeyleri, cinsel özgüven ve psikolojik belirtilerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Laumann, E. O., Nicolosi, A., Glasser, D. B., Paik, A., Gingell, C., Moreira, E., ... Wang, T. (2005). Sexual problems among women and men aged 40–80 y: prevalence and correlates identified in the Global Study of Sexual Attitudes and Behaviors. *International journal of impotence research*, 17(1), 39-57. Doi: 10.1038/sj.ijir.3901250

Laumann, E. O., Paik, A., ve Rosen, R. C. (1999). Sexual dysfunction in the United States: prevalence and predictors. *Jama*, 281(6), 537-544. Doi:10.1001/jama.281.6.537

- Lawrance, K., ve Byers, E. S. (1995). Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction. *Personal Relationships*, 2, 267-285. doi: 10.1016/j.aju.2013.07.007.
- Levy, T. M. (2000). Handbook of Attachment Interventions. Academic Press.
- MacKinnon, D. P., Lockwood, C. M., Hoffman, J. M., West, S. G., ve Sheets, V. (2002). A comparison of methods to test mediation and other intervening variable effects. *Psychological methods*, 7(1), 83. doi:10.1037/1082-989X.7.1.83
- MacKinnon, D.P., Lockwood, C.M., ve Williams J. (2004). Confidence Limits For The İndirect Effect: Distribution Of The Product and Resampling Methods. *Multivariate Behavioral Research*, 39(1), 99–128. doi:10.1207/s15327906mbr3901_4
- Marumo, K., Nakashima, J., ve Murai, M. (2001). Age-related prevalence of erectile dysfunction in Japan: Assessment by the International Index of Erectile Function. *International journal of urology*, 8(2), 53-59. Doi:10.1046/j.1442-2042.2001.00258.x
- Masters, W. H., ve Johnson, V. E. (1966). Human sexual response. Toronto.
- Mert, D. G., ve Özen, N. E. (2011). Genel psikiyatri polikliniğine başvuran kadın hastalarda cinsel işlev bozukluğu ve ilişkili sosyokültürel parametrelerin değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 14(2), 85-93.
- Meyer, B., ve Pilkonis, P. A. (2001). Attachment style. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 38(4), 466. doi:10.1037/0033-3204.38.4.466

Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2005). Attachment theory and emotions in close relationships: Exploring the attachment- related dynamics of emotional reactions to relational events. *Personal Relationships*, 12(2), 149-168. doi.org/10.1111/j.1350-4126.2005.00108.x

Moore, N. B., ve Davidson, J. K. (1999). Parents as first sexuality information sources: Do they make a difference in daughters' sexual attitudes and behavior?. *Journal of Sex Education and Therapy*, 24(3), 155-163. doi: 10.1080/01614576.1999.11074295

Nicolosi, A., Moreira Jr, E. D., Villa, M., ve Glasser, D. B. (2004). A population study of the association between sexual function, sexual satisfaction and depressive symptoms in men. *Journal of affective disorders*, 82(2), 235-243. doi:10.1016/j.jad.2003.12.008

Noonan, R.J. (1999). Director of Sex Questl The Sex Institute, Assessing Right-Wing Opposition to Sex Education, (Paper Presented at the IV. World Congress of Sexology in the Plenary Session).

Öksüz, E., ve Malhan, S., (2006). Prevalence and risk factors for female sexual dysfunction in Turkish women. *The Journal of urology*, 175(2), 654-658.

Özcan, H., ve Beji, N., (2018). Kadın cinsel fonksiyon bozuklukları: 2018 güncelleme. *Androl Bul*, 20, 133- 137.

Özdel, O. (2001). *Cinsel İşlev Bozukluklarının Anksiyete ve Depresyonla İlişkisi ile Organisite Ayırımında Nörofizyolojik İnceleme Yöntemlerinin Rolü.*

(Yayınlanmamış uzmanlık tezi). Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri
Anabilim Dalı, Denizli

Özüsağlam, E., Atalay, A. ve Toprak, S. (2009). Web Tabanlı Anket Hazırlama
Sistemi, IX. Akademik Bilişim Konferansı, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.

Preacher, K. J. ve Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS Procedures For Estimating
İndirect Effects İn Simple Mediation Models. *Behavior Research Methods,*
Instruments & Computers, 36(4), 717–731. doi: 10.3758/BF03206553

Rapsey, C. M. (2014). *Age, Quality, and Context of First Sex: Associations With
Sexual Difficulties. The Journal of Sexual Medicine*, 11(12), 2873–
2881. doi:10.1111/jsm.12690.

Ruiz-Muñoz, D., Wellings, K., Castellanos-Torres, E., Álvarez-Dardet, C., Casals-
Cases, M., ve Pérez, G. (2013). Sexual health and socioeconomic-related factors
in Spain. *Annals of Epidemiology*, 23(10), 620-
628. doi:10.1016/j.annepidem.2013.07.005

Rust, J., ve Golombok, S. (1986). The GRISS: A psychometric instrument for the
assessment of sexual dysfunction. *Archives of Sexual Behavior*, 15 (2), 157- 165.
doi: 10.1007/BF01542223

Sadock, B. J., Sadock, V. A., ve Levin, Z. E. (Eds.). (2007). Kaplan and Sadock's study
guide and self-examination review in psychiatry. Lippincott Williams & Wilkins.

Salari, P. (2011). Surveying the relationship between adult attachment style to parents
with female sexual function. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 13(52),
55-346.

- Sanchez-Fuentes, M., Santos-Iglesias, P., ve Sierra, J. C. (2014). A systematic review of sexual satisfaction. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 14, 67–75. doi:10.1016/S1697-2600(14)70038-9
- Schachner D. A. ve Shaver P. R., (2004). *Attachment dimensions and sexual motives. Personal Relationships*, 11, 179–195. doi: 10.1111/j.1475-6811.2004.00077.x
- Selçuk, E., Günaydin, G., Sümer, N., ve Uysal, A. (2005). Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk Örnekleminde Psikometrik Açıdan Değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*.
- Selvin, E., Burnett, A. L., ve Platz, E. A. (2007). Prevalence and risk factors for erectile dysfunction in the US. *The American journal of medicine*, 120(2), 151-157. doi: 10.1016/j.amjmed.2006.06.010
- Shahhosseini, Z., Gardeshi, Z. H., Pourasghar, M., ve Salehi, F. (2014). A review of affecting factors on sexual satisfaction in women. *Materia socio-medica*, 26(6), 378. doi: 10.5455/msm.2014.26.378-381
- Shifren, J. L., Monz, B. U., Russo, P. A., Segreti, A., ve Johannes, C. B. (2008). Sexual problems and distress in United States women: prevalence and correlates. *Obstetrics & gynecology*, 112(5), 970-978. doi: 10.1097/AOG.0b013e3181898cdb
- Shifren, J. L., Monz, B. U., Russo, P. A., Segreti, A., ve Johannes, C. B. (2008). Sexual problems and distress in United States women: prevalence and correlates. *Obstetrics & gynecology*, 112(5), 970-978. doi:10.1097/aog.0b013e3181898cdb

- Shoji, M., Hamatani, T., Ishikawa, S., Kuji, N., Ohta, H., Matsui, H., ... Yoshimura, Y. (2014). Sexual Satisfaction of infertile couples assessed using the Golombok-Rust Inventory of Sexual Satisfaction (GRISS). *Scientific reports*, 4(1), 1-5. doi: 10.1038/srep05203
- Somers, C. L., ve Paulson, S. E. (2000). Students' perceptions of parent–adolescent closeness and communication about sexuality: Relations with sexual knowledge, attitudes, and behaviors. *Journal of adolescence*, 23(5), 629-644. doi:10.1006/jado.2000.0349
- Sprecher, S. (2013). Attachment style and sexual permissiveness: The moderating role of gender. *Personality and Individual Differences*, 55(4), 428-432. doi: 10.1016/j.paid.2013.04.005
- Sprecher, S., ve McKinney, K. (1993). *Sexuality*. Newbury Park, CA: Sage. Stack, S., ve Eshleman, J. R. (1998). Marital status and happiness: A 17-nation study. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 527–536. doi: 10.2307/353867
- Stefanou, C., ve McCabe, M. P. (2012). Adult attachment and sexual functioning: A review of past research. *The journal of sexual medicine*, 9(10), 2499-2507. doi: 10.1111/j.1743-6109.2012.02843.x
- Stephenson, K. R. (2020). Exploring the role of sexual avoidance in male sexual dysfunction. *The Journal of Sex Research*, 57(4), 522-533. doi: 10.1080/00224499.2019.1663480
- Stevens, F. L. (2014). Affect Regulation Styles in Avoidant and Anxious Attachment. *Individual Differences Research*, 12(3).

- Sungur M. Z., (1998). “Cinsel İşlev Bozuklukları”, İstanbul, Psikiyatri Temel Kitabı, Cilt 2. C Güleç, E Köroğlu (Ed.). Hekimler Yayın Birliği, ss.617-637.
- Sümer, N., Ünal, S., Selçuk, E., Kaya, B., Polat, R., ... Çekem, B. (2009). Bağlanma ve psikopatoloji: Bağlanma boyutlarının depresyon, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozuklukla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 38-45.
- Sümer, N., ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Şahbaz, T. (2017). *Cinsel mitlerin cinsel işlev bozukluğu ve kaygı üzerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, N. H., ve Yaka, A. İ. (2010). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri’nin (YİYE-I), kendilik algısı, olumsuz otomatik düşünceler ve psikopatolojik belirtiler bağlamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 64-76.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., ve Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5, pp. 481-498). Boston, MA: Pearson.
- Tiefer, L. (1996). The medicalization of sexuality: Conceptual, normative, and professional issues. *Annual Review of Sex Research*, 7(1), 252-282.
- Timm, T. M., ve Keiley, M. K. (2011). The effects of differentiation of self, adult attachment, and sexual communication on sexual and marital satisfaction: A path analysis. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(3), 206-223.. doi:10.1080/0092623x.2011.564513.

- Tobey, J., Hillman, S. B., Anagurthi, C., ve Somers, C. L. (2011). Demographic differences in adolescents' sexual attitudes and behaviors, parent communication about sex, and school sex education. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 14(3), 1-12
- Topkaya, N. (2012). Parental Communication and Perceived Parental Attitudes about Sexuality among Turkish College Students. *Online Submission*, 2(2), 155-164.
- Torun, F., Torun, S. D., ve Özaydın, A. N. (2011). Erkeklerde Cinsel Mitlere İnanma Oranları ve Mitlere İnanmayı Etkileyen Faktörler. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry ve Neurological Sciences*, 24(1).
- Tracy, J. L., Shaver, P. R., Albino, A. W., ve Cooper, M. L. (2003). Attachment styles and adolescent sexuality. In P. Florsheim (Ed.), *Adolescent romance and sexual behavior: Theory, research, and practical implications* (pp. 137–159). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Troisi, A., Massaroni, P., ve Cuzzolaro, M. (2005). Early separation anxiety and adult attachment style in women with eating disorders. *British Journal of Clinical Psychology*, 44(1), 89-97. doi: 10.1348/014466504X20053
- Tuğrul, B., ve Artan, İ. (2001). Çocukların cinsel eğitimi ile ilgili anne görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 20, 141-149.
- Tuğrul, C., Öztan, N., ve Kabakçı, E. (1993). Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği'nin Standardizasyon Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4 (2), 83-88.
- Tuğrul, C., ve Kabakçı, E. (1997). Vaginismus and its correlates. *Sexual and Marital Therapy*, 1, 23-34.

- Tuğut, N., ve Gölbaşı, Z. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan (3-6 yaş) ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarının belirlenmesi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 13(3), 287-294.
- Turanlı, P. (2010). *Orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin saptanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tüzer, M. (2017). *Genel psikiyatri polikliniğine başvuran hastalarda cinsel işlev bozukluğuve beden algısı ilişkisinin bağlanma stilleri açısından araştırılması*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi / İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman . Ruh Sağlığı ve Sinir Has. Eğt. ve Arş. Hastanesi, İstanbul.
- Uluçol, F. M. (2019) Bağlanma, Duygu Düzenleme Süreçleri ve Cinsel İşlev Bozukluğu Arasındaki İlişki: Bir Model Önerisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11, 220-233.
- Ünlü, A., Karakoç, A., Karakoç, O., Karakeçi, A., Korkmaz, S., ...Atmaca, M. (2016). Cinsel yakınması olan hastalarda belirti dağılımının psikiyatrik tanı ve diğer klinik değişkenlerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17, 29.
- Van Geelen, J. M., Van de Weijer, P. H., ve Arnolds, H. T. (1996). Urogenital symptoms and their resulting discomfort in non-institutionalized 50-to-75-year-old Dutch women. *Nederlands tijdschrift voor geneeskunde*, 140(13), 713-716.

- Verschueren, K., Marcoen, A., ve Schoefs, V. (1996). The internal working model of the self, attachment, and competence in five-year-olds. *Child development*, 67(5), 2493-2511. doi: 10.1111/j.1467-8624.1996.tb01870.x
- Walsh, A. (1995). Parental attachment, drug use, and facultative sexual strategies. *SocialBiology*, 42(1-2), 95-107. doi:10.1080/19485565.1995.9988890
- Whitbeck, L. B., Hoyt, D. R., Miller, M., ve Kao, M. Y. (1992). Parental support, depressed affect, and sexual experience among adolescents. *Youth ve Society*, 24(2), 166-177. doi: 10.1177/0044118X92024002003
- Wongpakaran, T., Wongpakaran, N., ve Wedding, D. (2012). Gender differences, attachment styles, self-esteem and romantic relationships in Thailand. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(3), 409-417. doi: 10.1016/j.ijintrel.2011.12.001
- Yarkovsky, N., ve Timmons Fritz, P. A. (2014). Attachment style, early sexual intercourse, and dating aggression victimization. *Journal of interpersonal violence*, 29(2), 279-298. doi:10.1177/0886260513505143
- Yıldırım, M. H. (2017). Vajinismusun Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri Açısından Diğer Cinsel İşlev Bozuklukları ile Karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(1).
- Yılmaz, B. B. (2019). *Cinsel mitler ile cinsel işlev bozukluklarının yaşam doyumunu yordama düzeyinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Zeren, F., ve Gürsoy, E. (2018). Neden Cinsel Sağlık Eğitimi?. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 29-33.

Zimmermann, P., ve Becker-Stoll, F. (2002). Stability of attachment representations during adolescence: The influence of ego-identity status. *Journal of Adolescence*, 25(1), 107-124. doi.org/10.1006/jado.2001.0452

EKLER

Ek A: Aydınlatılmış Onam Formu

Sayın Katılımcı

Bu araştırma Doç. Dr. Belma Bekçi danışmanlığında Acıbadem Üniversitesi öğrencisi Aslıhan Sarı tarafından yürütülen bir tez çalışmasıdır. Bu çalışmanın amacı, cinsel işlev düzeyleri, cinselliğe karşı algılanan ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ilişkisini araştırmaktır. Size sorulan sorularda doğru veya yanlış yoktur. Çalışmada sizden beklenen, sorulara eksiksiz, size en uygun gelen yanıtları içtenlikle vermenizdir. Araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz takdirde sizden isim soy isim, iletişim bilgileri, mesleğiniz gibi kişisel bilgileriniz istenmeyecek ve yanıtlarınız anonim olarak kalacaktır. Vereceğiniz yanıtlar gizli tutulacak ve yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. İnternet ortamında alınacak tedbirlere rağmen anket yanıtlarına ulaşılması riski bulunmaktadır. Ancak kimlik belirleyici herhangi bir bilgi talep edilmeyeceğini de hatırlatmak isteriz.

Çalışma kapsamında sizden cinsellik ile ilgili mahrem soruların da bulunduğu bir demografik bilgi formu ve üç adet anket doldurmanız istenecektir. Çalışmanın tahmini süresi 25-30 dakikadır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma kapsamında sizden “Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız?” “Haftada 2 defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?” “Anneniz ya da babanız genç yaşlarda cinsel birleşmeyi onaylar mı ya da onaylar mıydı?” gibi bazı mahrem soruları cevaplamanız istenecektir. Anketlerde sizle ve partnerinizle ilgili özel sayılabilecek çok sayıda mahrem soru bulunmaktadır. Sizden araştırmaya katılmayı kabul etmeden önce anketleri dikkatli bir şekilde incelemeniz istenmektedir. Çalışmaya katılmama veya herhangi bir anda çalışmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Eğer araştırma

hakkında sorularınız olursa ya da daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Aslıhan Sarı ile iletişime geçebilirsiniz.

Çalışmaya katılımınız ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum. İstediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

Evet ()

Hayır ()

Aslıhan Sarı

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

Ek B.: Demografik Bilgi Formu

1. Yaşınız?

2. Cinsiyetiniz? Kadın () Erkek ()

3. Cinsel yöneliminiz?

4. Medeni durumunuz?

Bekar () Romantik Bir İlişki İçerisinde () Evli () Birlikte

Yaşıyor () Boşanmış () Eşi vefat etmiş ()

5. Evli iseniz evlenme şekliniz?

Görücü Usulü () Tanışarak ()

6. İlk cinsel bilgileri edinme şekliniz?

Aile () Okul () Arkadaş () Kitap-TV () Porno ()

Bilgi edinmedim () Eşinden ()

7. Cinsel bilginizi yeterli buluyor musunuz?

Evet () Hayır ()

8. Daha önce herhangi bir cinsel deneyiminiz oldu mu?

Evet () Hayır ()

9. Oldu ise ilk cinsel deneyiminizi kaç yaşında yaşadınız?

10. Aktif bir cinsel hayatınız var mı?

Evet () Hayır ()

11. Cinsel hayatınızı genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?

Hiç memnun değilim () Kararsızım () Oldukça memnunum ()

12. Eğitim durumunuz?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()

13. Annenizin eğitim durumu?

Okuryazar Değil () İlkokul () Ortaokul () Lise ()

Üniversite () Lisansüstü ()

14. Babanızın eğitim durumu?

Okuryazar Değil () İlkokul () Ortaokul () Lise ()

Üniversite () Lisansüstü ()

15. Psikiyatrik ya da nörolojik bir rahatsızlığınız var mı? Varsa lütfen belirtiniz.

.....

Ek C.: Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği

Kadın Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için "hiçbir zaman", "nadiren", "çoğu zaman", "her zaman" şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır.

Sizden istenen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak soruları cevaplandırmanızdır. Cevaplandırırken:

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.
2. Sorulan durumun son zamanlarda ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz.
3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.
4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz.

Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1.	Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?					
2.	Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı sorar mısınız?					
3.	Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (adet günleri, hastalık gibi nedenler dışında)					

4.	Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız?					
5.	Sizce, sizin ve eşinizin ön sevişmeye (öpme, okşama gibi) ayırdığınız zaman yeterli mi?					
6.	Kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının giremeyeceği kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?					
7.	Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?					
8.	Cinsel ilişki sırasında doyuma (orgazma) ulaşabilir misiniz?					
9.	Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alır mısınız?					
10.	Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkâr bulur musunuz?					
11.	Gerekirse rahatsızlık ve acı duymaksızın, parmağınızı cinsel organınızın içine sokabilir misiniz?					
12.	Eşinizin cinsel organına dokunup, okşamaktan rahatsız olur musunuz?					
13.	Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde, rahatsız olur musunuz?					
14.	Sizin için doyuma (orgazma) ulaşmanın mümkün olmadığını düşünür müsünüz?					

15.	Haftada 2 defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?					
16.	Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?					
17.	Eşinizin cinsel organı, sizin cinsel organınıza rahatsızlık vermeden girebilir mi?					
18.	Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?					
19.	Eşinizin cinsel organınıza dokunup okşamasından zevk alır mısınız?					
20.	Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?					
21.	Ön sevişme sırasında eşiniz bızırınızı (klitoris) uyardığında doyuma (orgazm) ulaşabilir misiniz?					
22.	Sevişme boyunca, sadece cinsel birleşme için ayrılan süre sizin için yeterli mi?					
23.	Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?					
24.	Kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının derine girmesini engelleyecek kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?					

25.	Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?					
26.	Sevişme sırasında cinsel organınızda ıslaklık olur mu?					
27.	Cinsel birleşme anından hoşlanır mısınız?					
28.	Cinsel birleşme anında doyuma (orgazma) ulaşır mısınız?					

Erkek Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için "hiçbir zaman", "nadiren", "bazen", "çoğu zaman". "her zaman" şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak soruları cevaplandırmanızdır. Cevaplandırırken:

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.
2. Sorulan durumun son zamanlarda ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz
3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.
4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan, sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1.	Haftada 2 defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?					
2.	Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?					
3.	Cinsel yönden kolay uyarılır mısınız?					
4.	Cinsel ilişki sırasında boşalmak için henüz erken olduğunu düşünürseniz, boşalmayı geciktirebilir misiniz?					
5.	Eşinizle olan cinsel yaşamınızı tekdüze (monoton) buluyor musunuz?					
6.	Eşinizin cinsel organına dokunup, okşamaktan rahatsız olur musunuz?					
7.	Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde, tedirgin ve endişeli olur musunuz?					
8.	Cinsel organınızın, eşinizin cinsel organına girmesinden zevk alır mısınız?					
9.	Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığını sorar mısınız?					

10.	İlişki sırasında cinsel organınızın sertleşmediği olur mu?					
11.	Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?					
12.	Eşinizin, cinsel organınıza dokunup okşamasından zevk alır mısınız?					
13.	Cinsel birleşme sırasında erken boşalmayı engelleyebilir misiniz?					
14.	Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?					
15.	Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkâr buluyor musunuz?					
16.	Ön sevişme (öpme, okşama gibi) sırasında cinsel organınızın sertleştiği olur mu?					
17.	Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (hastalık gibi nedenler dışında)					
18.	Eşinizle karşılıklı mastürbasyon yapmaktan (kendinizi tatmin etmekten) zevk alır mısınız?					
19.	Eşinizle sevişmek istediğinizde, ilişkiyi siz başlatır mısınız?					

20.	Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?					
21.	İstediğiniz kadar sık cinsel ilişkide bulunur musunuz?					
22.	Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?					
23.	Cinsel birleşme sırasında, cinsel organınızın sertliğini kaybettiği olur mu?					
24.	Cinsel organınız, eşinizin cinsel organına girer girmez istemeden boşaldığınız olur mu?					
25.	Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alır mısınız?					
26.	Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?					
27.	Cinsel organınız eşinizin cinsel organına girmek üzereyken, istemeden boşaldığınız olur mu?					
28.	Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?					

Ek D.: Cinsellik ile İlgili Algılanan Tutumlar Ölçeği

Lütfen aşağıdaki maddeleri size en uygun şekilde yanıtlayınız. Hiçbir doğru ya da yanlış cevap olmadığını aklınızdan çıkarmayınız. **Lütfen soruları aşağıdaki ölçeğe göre yanıtlayınız.**

1	2	3	4	5
Kesinlikle	Pek	Ne evet	Biraz	Kesinlikle
Hayır	Değil	Ne hayır		Evet

ANNENİZ

		Kesinlikle Hayır	Pek Değil	Ne Evet Ne Hayır	Biraz	Kesinlikle Evet
1.	Genç yaşlarda cinsel birleşmeyi onaylar mı ya da onaylar mıydı?					
2.	Size cinsel konularda baskı yapıyor mu ya da yapar mıydı?					
3.	Karşı cinsle çıkmanıza izin veriyor mu ya da verir miydi?					
4.	Sizi cinsellik konusunda bilgilendirip sonra da karşı cinsle cinselliği yaşamamanıza izin verir mi ya da verir miydi?					
5.	Sizi evlilik öncesi cinselliği yaşamamanız konusunda uyarıyor mu uyarır mıydı?					
6.	Bekaret konusunun çok önemli olduğunu söylüyor mu ya da söyler miydi?					
7.	Evlilik öncesi cinsel birleşmenin günah olduğunu söyler mi ya da söyler miydi?					
8.	Sizi evlilik öncesi cinsellik konusunda korkutur mu ya da korkutur muydu?					

9.	Size evlenene kadar mutlaka bekâretinizi korumanız gerektiğini söyler mi ya da söyler miydi?					
10.	Size cinsellik konusunda kesin kurallar koyuyor mu ya da koyar mıydı?					

Annenizle ne kadar sıklıkla cinsel konularda konuşursunuz ya da konuşurdunuz?

Her zaman () Sık Sık () Bazen () Nadiren () Hiç ()

Anneniz size cinsel konularda neyin doğru ya da neyin yanlış olduğunu ne kadar sıklıkla söyler ya da söylerdi?

Her zaman () Sık Sık () Bazen () Nadiren () Hiç ()

Ne kadar sıklıkla annenize cinsellikle ilgili sorular sorarsınız ya da sorardınız?

Her zaman () Sık Sık () Bazen () Nadiren () Hiç ()

Lütfen aşağıdaki maddeleri size en uygun şekilde yanıtlayınız. Hiçbir doğru ya da yanlış cevap olmadığını aklınızdan çıkarmayınız. **Lütfen soruları aşağıdaki ölçeğe göre yanıtlayınız.**

1	2	3	4	5
Kesinlikle	Pek	Ne evet	Biraz	Kesinlikle
Hayır	Değil	Ne hayır		Evet

BABANIZ

		Kesinlikle Hayır	Pek Değil	Ne Evet Ne Hayır	Biraz	Kesinlikle Evet
1.	Genç yaşlarda cinsel birleşmeyi onaylar mı ya da onaylar mıydı?					
2.	Size cinsel konularda baskı yapıyor mu ya da yapar mıydı?					

3.	Karşı cinsle çıkmamanıza izin veriyor mu ya da verir miydi?					
4.	Sizi cinsellik konusunda bilgilendirip sonra da karşı cinsle cinselliği yaşamamanıza izin verir mi ya da verir miydi?					
5.	Sizi evlilik öncesi cinselliği yaşamamanız konusunda uyarıyor mu uyarır mıydı?					
6.	Bekaret konusunun çok önemli olduğunu söylüyor mu ya da söyler miydi?					
7.	Evlilik öncesi cinsel birleşmenin günah olduğunu söyler mi ya da söyler miydi?					
8.	Sizi evlilik öncesi cinsellik konusunda korkutur mu ya da korkutur muydu?					
9.	Size evlenene kadar mutlaka bekâretinizi korumanız gerektiğini söyler mi ya da söyler miydi?					
10.	Size cinsellik konusunda kesin kurallar koyuyor mu ya da koyar mıydı?					

Babanızla ne kadar sıklıkla cinsel konularda konuşursunuz ya da konuşurdunuz?

Her zaman () Sık Sık () Bazen () Nadiren () Hiç ()

Babanız size cinsel konularda neyin doğru ya da neyin yanlış olduğunu ne kadar sıklıkla söyler ya da söylerdi?

Her zaman () Sık Sık () Bazen () Nadiren () Hiç ()

Ne kadar sıklıkla babanıza cinsellikle ilgili sorular sorarsınız ya da sorardınız?

Her zaman () Sık Sık () Bazen () Nadiren () Hiç ()

Ek E.: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri - II

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir.

Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile eşiniz kastedilmektedir.

Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşlarındaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Hiç Kararsızım/ fikrim yok Tamamen
katılmıyorum katılıyorum

		1	2	3	4	5	6	7
1.	Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.							
2.	Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.							
3.	Sıklıkla birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.							
4.	Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim							
5.	Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği duygusuna kapılırım.							
6.	Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak bana zor gelir.							
7.	Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemsedığım kadar							

	önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.							
8.	Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.							
9.	Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını isterim.							
10.	Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.							
11.	İlişkilerimi kafama çok takarım.							
12.	Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.							
13.	Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.							
14.	Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.							
15.	Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı gösterdiğimde, onların benim için aynı şeyleri hissetmeyeceğinden korkarım.							
16.	Birlikte olduğum kişiyle kolayca yakınlaşabilirim.							
17.	Birlikte olduğum kişinin beni terk edeceğinden pek endişe duymam.							
18.	Birlikte olduğum kişiyle yakınlaşmak bana zor gelmez							

19.	Romantik ilişkide olduğum kişi kendime olan güvenimi sarsar.							
20.	Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.							
21.	Terk edilmekten pek korkmam.							
22.	Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.							
23.	Birlikte olduğum kişinin, bana istediğim kadar yakın olmadığını düşünürüm.							
24.	Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım							
25.	Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.							
26.	Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.							
27.	Çok yakın olma arzum bazen insanları korkutup uzaklaştırır.							
28.	Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.							
29.	Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, benden hoşlanmayacağından korkarım.							
30.	Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.							
31.	Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkelenendirir.							

32.	Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip inanmak benim için kolaydır.							
33.	Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım.							
34.	Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.							
35.	Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda fark eder.							
36.	Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.							